

กิเลสตัณหาของมนุษย์ที่ส่งผลต่อพระพุทธศาสนาในสังคมไทยปัจจุบัน
Defilement and Passion of the Humen affect the Buddhism
at Present Thai Society

นัทรชนัน จิตจำ

ศิลปศึกษานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต

สาขาวิชาศิลปศึกษา วิทยาลัยเพาะช่าง

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์

ปีการศึกษา 2567

ลิขสิทธิ์ของ วิทยาลัยเพาะช่าง

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์

กิเลสตัณหาของมนุษย์ที่ส่งผลต่อพระพุทธศาสนาในสังคมไทยปัจจุบัน

โดย

นัทรชนัน จิตจำ

ศิลปศึกษานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต

สาขาวิชาศิลปศึกษา วิทยาลัยเพาะช่าง

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์

ปีการศึกษา 2567

ลิขสิทธิ์ของ วิทยาลัยเพาะช่าง

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์

Defilement and Passion of the Humen affect the Buddhism
In present day Thai society

By
Natchanan Jitjum

The Art Education Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for Bachelor of Education Program in Art Education
Poh-Chang Academy of Arts
Rajamangala University of Technology Rattanakosin
Academic Year 2024

วิทยาลัยเพาะช่าง มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์ อนุมัติให้ศิลปศึกษานิพนธ์
เรื่อง กิเลสตัณหาของมนุษย์ที่ส่งผลต่อพุทธศาสนาในสังคมไทยปัจจุบัน
เสนอโดย นางสาวนันทชนัน จิตจำ รหัสนักศึกษา 4641072141111
เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาศิลปศึกษา

.....
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์สุรัฐ บุญทรง)

ผู้อำนวยการวิทยาลัยเพาะช่าง
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์
วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

คณะกรรมการตรวจสอบศิลปศึกษานิพนธ์

..... ประธานกรรมการสอบ

(รองศาสตราจารย์นพดล เนตรดี)

..... อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ปราโมทย์ บุญเต็ม)

..... อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์อภิศักดิ์ วัฒนวรรณผล)

..... กรรมการ

(รองศาสตราจารย์ วาที่ ร.ท.ชัยชาญ จันทศรี)

..... กรรมการ

(รองศาสตราจารย์สุวิทย์ วิทยาจักร)

..... กรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์บรรลุ วิริยาภรณ์ประภาส)

..... กรรมการและเลขานุการ

(อาจารย์ ดร.นราญา สิริภานุวัต)

4641072141111 : ศิลาศาสตรบัณฑิต (ศิลปศึกษา) ปีการศึกษา 2567

วิทยาลัยเพาะช่าง มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์

คำสำคัญ : กิเลสตัณหา จิตรกรรมไทยแนวประเพณี สังคมไทย อวิชชา การระบายโอบสี

ชื่อ สกุล : นางสาวนันทชนัน จิตจำ

อาจารย์ที่ปรึกษา : ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ปราโมทย์ บุญเต็ม

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ อภิศักดิ์ วัฒนวรรณผล

บทคัดย่อ

การสร้างสรรคผลงานศิลปศึกษานิพนธ์หัวข้อ “กิเลสตัณหาของมนุษย์ที่ส่งผลต่อพระพุทธศาสนาในสังคมไทยปัจจุบัน” เป็นการแสดงออกในสภาวะด้านลบของจิตใจมนุษย์ ที่ส่งผลต่อศาสนาพุทธในสังคมไทยที่แพร่กระจายเกิดขึ้นอย่างไม่หยุดยั้ง สามารถพบเห็นได้ตามสื่อ ข่าวสาร เหตุการณ์ต่างๆและจากประสบการณ์ของผู้วิจัย ด้วยปัญหานี้จึงได้ตระหนักได้ว่าศาสนาที่เสื่อมได้นั้นมิใช่ตัวตนของศาสนาเอง แต่กลับกลายเป็นผู้คนในสังคมมากกว่าที่ทำให้ศาสนาเสื่อมเสีย การวิจัยมีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาหลักธรรมคำสอนพระไตรปิฎกในส่วนของสาเหตุ ปัญหา ทฤษฎีจิตวิทยาตะวันตก พุทธจิตวิทยาและอิทธิพลทางสังคม จิตใจของมนุษย์ที่ก่อให้เกิดกิเลส 2) สร้างสรรคผลงานจิตรกรรมไทยแนวประเพณี สะท้อนปัญหากิเลสตัณหาของมนุษย์ที่ส่งผลต่อพระพุทธศาสนาในสังคมไทยปัจจุบัน 3) จัดทำสื่อวีดิทัศน์การเรียนรู้เทคนิคการสร้างงานจิตรกรรมไทยแนวประเพณี เรื่อง กิเลสตัณหาของมนุษย์ที่ส่งผลต่อพระพุทธศาสนาในสังคมไทยปัจจุบัน ในการเรียนการสอนศิลปะไทยระดับอาชีวศึกษา

ขั้นตอนการดำเนินงานแบ่งได้เป็น 1) ศึกษา ค้นคว้า รวบรวมข้อมูล 2) การสร้างสรรคผลงานศิลปศึกษานิพนธ์และสื่อการสอน 3) การนำเสนอผลงานสร้างสรรคและสื่อการสอน

ผลการวิจัยพบว่า 1) การวิเคราะห์ข้อมูลนั้นได้ค้นพบและเข้าใจหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา วิเคราะห์เนื้อหาข้อมูลของหลักธรรมคำสอนพระไตรปิฎกในส่วนของสาเหตุ ปัญหา ทฤษฎีจิตวิทยาตะวันตก พุทธจิตวิทยาและอิทธิพลทางสังคม จิตใจของมนุษย์ที่ก่อให้เกิดกิเลส 2) ผลงานสร้างสรรคจำนวน 1 ชิ้น ขนาด 155 x 110 เซนติเมตร ในรูปแบบจิตรกรรมไทยแนวประเพณี เทคนิคสีอะคริลิกและลายรดน้ำ ที่สะท้อนปัญหากิเลสตัณหาของมนุษย์ที่ส่งผลต่อพระพุทธศาสนาในสังคมไทยปัจจุบัน เป็นผลงานสร้างสรรคที่แสดงออกเป็นภาพมนุษย์และภาพบุคคลที่แสดงในอาการปฏิกิริยาต่อผู้ตื้นร้น ทำลาย สิ่งเหล่านี้ล้วนมาจากกิเลสในจิตใจของมนุษย์ สร้างขึ้นด้วยการใช้บรรยากาศสีโทนมืดหม่น และมีการใช้จุดเด่นเป็นธรรมจักรที่เป็นสัญลักษณ์แทนพระธรรมคำสอน ที่มีความหมายถึงล้อแห่งธรรม อยู่ในสภาวะหลุตรอนที่เกิดจากการโดนทำลาย 3) สื่อการสอนวีดิทัศน์การเรียนรู้เทคนิคการสร้างงานจิตรกรรมไทยแนวประเพณี ในการเรียนการสอนศิลปะไทยระดับอาชีวศึกษา แสดงขั้นตอนการสร้างสรรคงานบริเวณธรรมจักรจุดเด่นของผลงานเป็นขั้นตอนการเขียนลาตรดน้ำประยุกต์ด้วยวัสดุ

4641072141111 : Bachelor of Education Program in Art Education, Academic year 2024

Poh-Chang Academy of Arts, Rajamangala University of Technology Rattanakosin

Keyword : Defilement and Passion, Thai society, Thai painting, Ignorance, Color glaze.

Name Surname : Natchanan Jitjum

Adviser : Assistant Professor Pramot Boontem and Assistant Professor Apisak Wattiwannapol

Abstract

The creation of the art thesis on the topic “Human Desire and Lust Affecting Buddhism in Current Thai Society” reflects the negative state of the human mind and its impact on Buddhism in Thai society, which continues to spread. This influence is evident in the media, news, events, and the researcher’s personal experiences. This issue highlights that it is not the religion itself that is deteriorating, but rather the actions of people in society that are causing its decline. The research aims to: 1) Study the principles of the Tripitaka in relation to causes, problems, Western psychological theories, Buddhist psychology, social influences, and the human mind that contribute to lust. 2) To create traditional Thai paintings that reflect the problems of human lust and desire affecting Buddhism in contemporary Thai society. and 3) produce a video tutorial on the techniques of creating traditional Thai paintings, to be used in teaching Thai art at the vocational level.

The operation process can be divided into 1) study, research and data collection, 2) preparation of thesis and art education teaching media, 3) presentation of creative works and teaching media.

The research results found that 1) The data analysis found and understood the principles of Buddhism. The content of the data of the principles of the Tripitaka’s teachings in terms of causes, problems, Western psychological theories, Buddhist psychology and social influences, and the human mind that cause defilements. 2) 1 piece of creative work, size 155 x 110 centimeters, in the form of traditional Thai paintings, acrylic and niello techniques, reflecting the problems of human defilements and desires that affect Buddhism in current Thai society. It is a creative work that shows the image of a non-human being and a person who shows a fighting, struggling, and destroying posture. These things all come from the defilements in the human mind. It was created by using a dark atmosphere and using the Dharmachakra as a highlight, which is a symbol of the Dharma teachings, which means the wheel of Dharma, which is in a state of disintegration caused by destruction. 3) Teaching media, a video, learning the technique of creating traditional Thai paintings in teaching Thai art at the vocational level, showing the steps of creating works in the harmachakra area. The highlight of the work is the steps of painting and niello applied with materials.

กิตติกรรมประกาศ

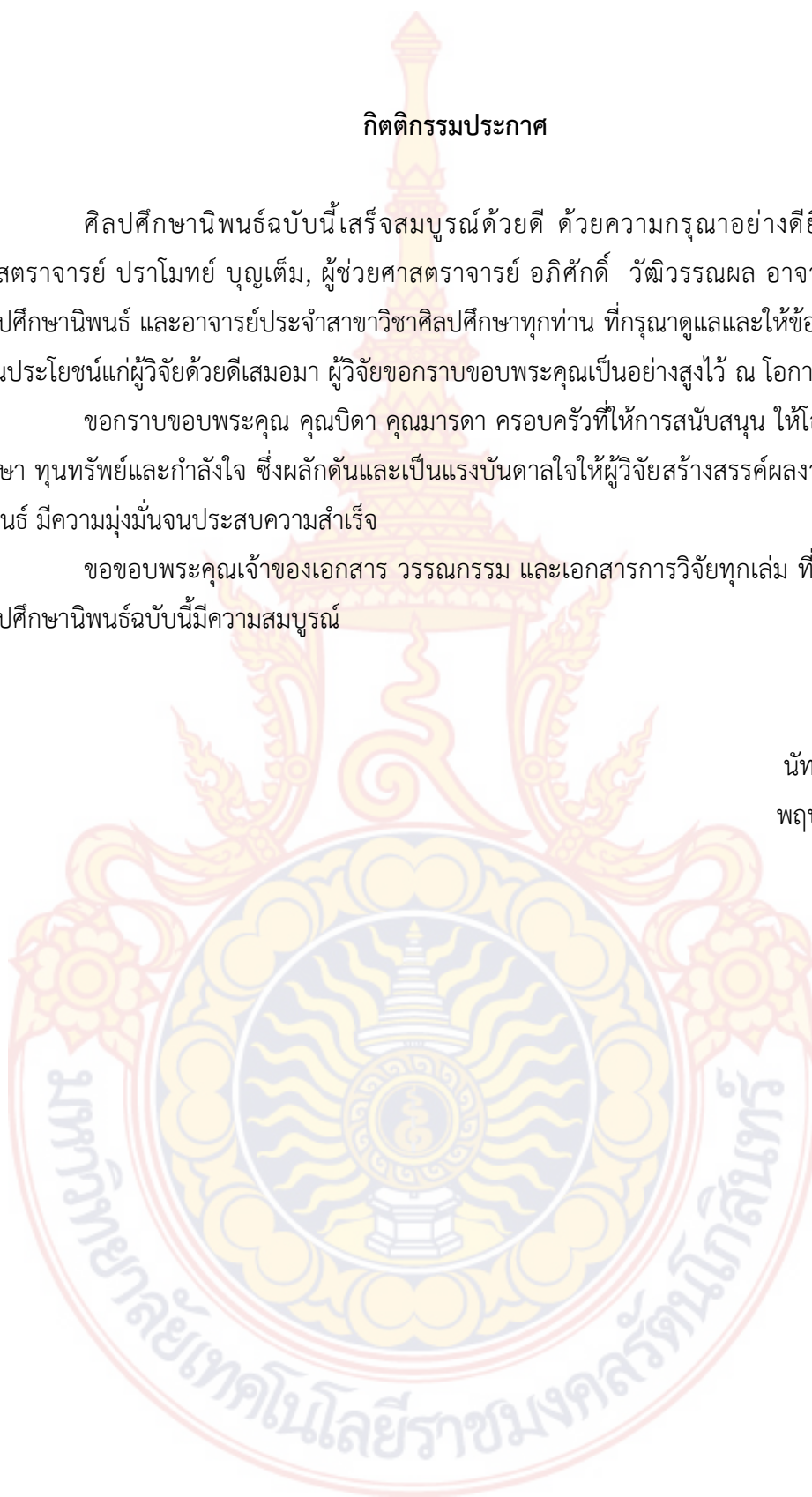
ศิลปศึกษานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จสมบูรณ์ด้วยดี ด้วยความกรุณาอย่างยิ่งจากผู้ช่วยศาสตราจารย์ ปราโมทย์ บุญเต็ม, ผู้ช่วยศาสตราจารย์ อภิศักดิ์ วิฒ์วิวัฒนผล อาจารย์ที่ปรึกษาศิลปศึกษานิพนธ์ และอาจารย์ประจำสาขาวิชาศิลปศึกษาทุกท่าน ที่กรุณาดูแลและให้ข้อเสนอแนะอันเป็นประโยชน์แก่ผู้วิจัยด้วยดีเสมอมา ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ขอกราบขอบพระคุณ คุณบิดา คุณมารดา ครอบครัวที่ให้การสนับสนุน ให้โอกาสทางการศึกษา ทุนทรัพย์และกำลังใจ ซึ่งผลักดันและเป็นแรงบันดาลใจให้ผู้วิจัยสร้างสรรค์ผลงานศิลปศึกษานิพนธ์ มีความมุ่งมั่นจนประสบความสำเร็จ

ขอขอบพระคุณเจ้าของเอกสาร วรรณกรรม และเอกสารการวิจัยทุกเล่ม ที่มีส่วนช่วยให้ศิลปศึกษานิพนธ์ฉบับนี้มีความสมบูรณ์

นัธชนัน จิตจำ

พฤษภาคม 2568

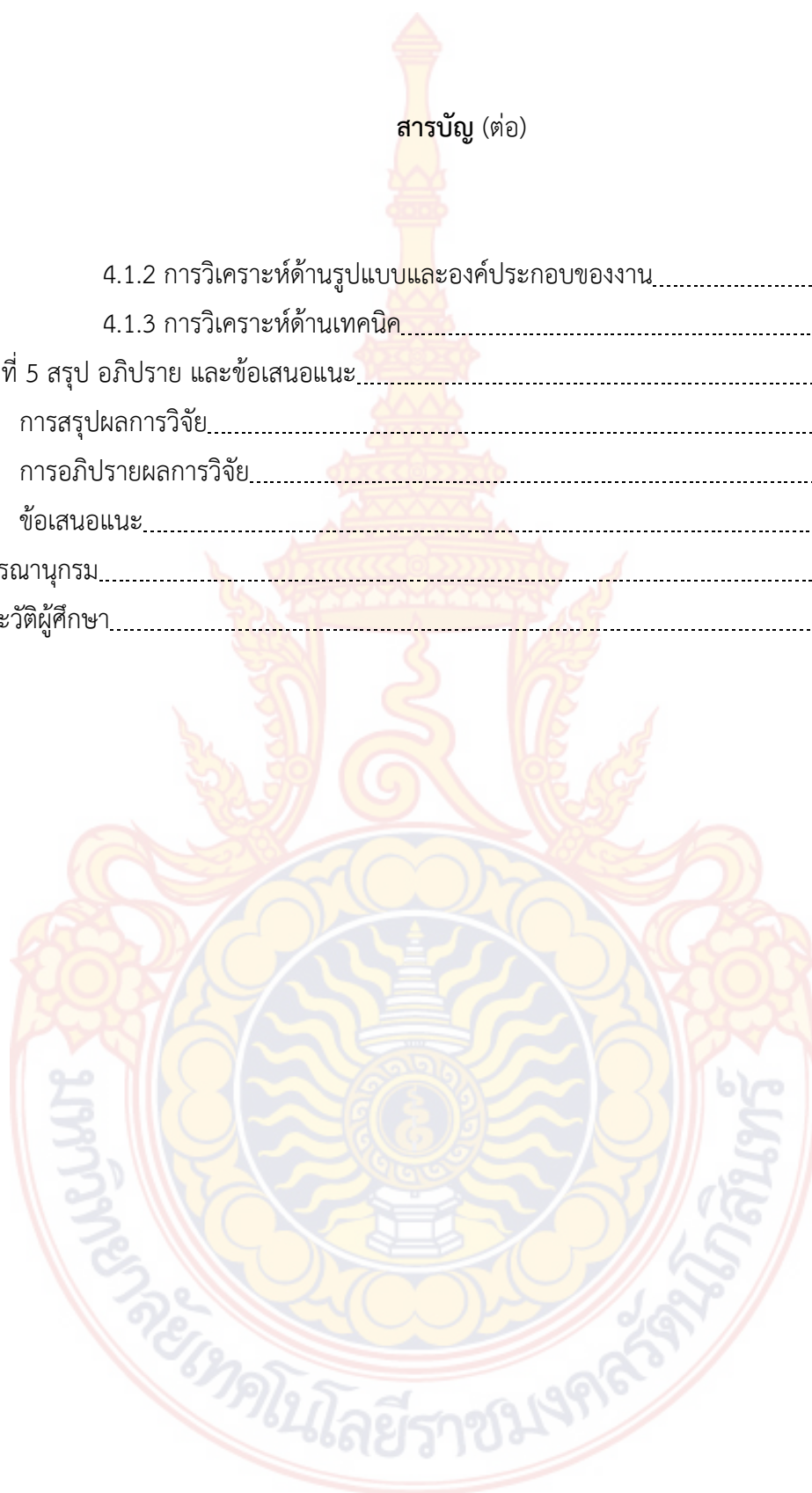

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ช
สารบัญ.....	ซ
สารบัญภาพ.....	ญ
บทที่ 1 บทนำ.....	1
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของการวิจัย.....	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	2
1.3 แนวความคิดของการวิจัย.....	2
1.4 ขอบเขตการศึกษา.....	2
1.5 ผลที่คาดว่าจะได้รับ.....	3
1.6 นิยามศัพท์เฉพาะ.....	3
บทที่ 2 แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	5
2.1. แนวความคิดทฤษฎีเกี่ยวกับหลักสูตรการสอนกิเลสและตัณหา.....	5
2.2. แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับจิตวิทยาตะวันตก พุทธจิตวิทยาและอิทธิพลทางสังคม.....	7
2.3. แนวความคิดทฤษฎีเกี่ยวกับจิตรกรรมไทยแนวประเพณี.....	18
2.4. แนวความคิดทฤษฎีเกี่ยวกับลายรดน้ำ.....	26
2.5. แนวความคิดทฤษฎีของศิลปินและข้อมูลทางศิลปกรรม.....	30
2.6. งานวิจัยที่เกี่ยวข้องในประเทศ.....	46
บทที่ 3 วิธีการดำเนินงาน.....	50
3.1 ขั้นตอนการศึกษา ค้นคว้า และรวบรวมข้อมูล.....	50
3.2 ขั้นตอนการสร้างสรรค์ผลงานศิลปศึกษานิพนธ์.....	51
3.3 ขั้นตอนการนำเสนอผลงานสร้างสรรค์และสื่อการสอน.....	72
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์.....	79
4.1. การวิเคราะห์ผลงานศิลปศึกษานิพนธ์.....	79
4.1.1 การวิเคราะห์ด้านเนื้อหา.....	79

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
4.1.2 การวิเคราะห์ด้านรูปแบบและองค์ประกอบของงาน.....	80
4.1.3 การวิเคราะห์ด้านเทคนิค.....	90
บทที่ 5 สรุป อภิปราย และข้อเสนอแนะ.....	95
การสรุปผลการวิจัย.....	95
การอภิปรายผลการวิจัย.....	95
ข้อเสนอแนะ.....	96
บรรณานุกรม.....	97
ประวัติผู้ศึกษา.....	99

สารบัญภาพ

	หน้า
ภาพที่ 1 ทฤษฎีลำดับขั้นความต้องการของมาสโลว์ (Maslow's Hierarchy of Needs).....	11
ภาพที่ 2 พระ" นอนหนุนตักสาว.....	13
ภาพที่ 3 ข้าวลูกพี่ลูกน้องทะเลาะเรื่องแบ่งที่ดินทำกินมรดก.....	13
ภาพที่ 4 ข้าวตำรวจบุททลายบ่อนไฮโล.....	14
ภาพที่ 5 พระสงฆ์ทะเลาะวิวาท.....	14
ภาพที่ 6 ข้าวอาชีวะตีกัน เพราะปลุกฝังค่านิยมที่ผิดๆ.....	15
ภาพที่ 7 ภาพโปสเตอร์ภาพยนตร์ เรื่อง 5 แพร่ง.....	15
ภาพที่ 8 ภาพโปสเตอร์ภาพยนตร์ เรื่อง อาบัติ.....	16
ภาพที่ 9 หนังสือ เรื่อง อาบัติ ในพระไตรปิฎก.....	16
ภาพที่ 10 จิตรกรรมฝาผนังวัดใหญ่สุวรรณาราม จังหวัดเพชรบุรี.....	19
ภาพที่ 11 สีฝุ่นไทยโทนจากธรรมชาติ.....	19
ภาพที่ 12 ภาพวาด ผลงาน อ.เฉลิมชัย โฆษิตพิพัฒน์.....	23
ภาพที่ 13 ที่พึ่งในวัฏสงสาร.....	24
ภาพที่ 14 พระที่นั่งดุสิตาภิรมย์.....	27
ภาพที่ 15 ลวดลายบางส่วนบนบานตู้ด้านหน้าตู้พระธรรมวัดเชิงหวาย.....	27
ภาพที่ 16 ตู้ ธบ. 3 ปีพ.ศ. 2320 สมัยธนบุรี.....	28
ภาพที่ 17 ภาพทวารบาลบนบานหน้าต่าง หอไตร วัดระฆังโฆสิตาราม กรุงเทพมหานคร ศิลปะรัตนโกสินทร์.....	28
ภาพที่ 18 เสาดัดเหลี่ยมภายในศาลาการเปรียญ วัดใหญ่สุวรรณาราม จ.เพชรบุรี.....	29
ภาพที่ 19 เรือเอกชัยเหินหาว, เอกชัยหลาวทอง.....	29
ภาพที่ 20 ผลงานภิกษุสันดานกา.....	30
ภาพที่ 21 ผลงานภิกษุสันดานกา.....	30
ภาพที่ 22 พุทธศาสนากับการเปลี่ยนแปลงของสังคมไทย Buddhism and degeneration of Thai society.....	32
ภาพที่ 23 พุทธศาสนากับการเปลี่ยนแปลงของสังคมไทย 2 Buddhism and degeneration of Thai society.....	32

สารบัญภาพ (ต่อ)

	หน้า
ภาพที่ 24 ศรัทธากับความเสื่อม.....	33
ภาพที่ 25 สภาวะเงาสะท้อนสังคม	34
ภาพที่ 26 สภาวะเงาสะท้อนสังคม.....	34
ภาพที่ 27 ลายผ้า วัดสุวรรณารามราชวรวิหาร	36
ภาพที่ 28 ลายผ้า วัดสุวรรณารามราชวรวิหาร.....	36
ภาพที่ 29 ลายผ้า วัดสุวรรณารามราชวรวิหาร.....	37
ภาพที่ 30 ลายผ้า วัดสุวรรณารามราชวรวิหาร.....	37
ภาพที่ 31 ลายผ้า วัดสุวรรณารามราชวรวิหาร.....	38
ภาพที่ 32 รายละเอียดของฐาน วัดสุวรรณารามราชวรวิหาร.....	38
ภาพที่ 33 จิตรกรรมรามเกียรติ์ วัดสุทัศน์เทพวราราม.....	39
ภาพที่ 34 จิตรกรรมรามเกียรติ์ วัดสุทัศน์เทพวราราม.....	39
ภาพที่ 35 จิตรกรรมรามเกียรติ์ วัดสุทัศน์เทพวราราม.....	40
ภาพที่ 36 จิตรกรรมรามเกียรติ์ วัดสุทัศน์เทพวราราม.....	40
ภาพที่ 37 ลายเส้นจากหนังสือจิตรกรรมรามเกียรติ์ วัดสุทัศน์เทพวราราม.....	41
ภาพที่ 38 ลายเส้นจากหนังสือจิตรกรรมรามเกียรติ์ วัดสุทัศน์เทพวราราม.....	41
ภาพที่ 39 ลายเส้นจากหนังสือจิตรกรรมรามเกียรติ์ วัดสุทัศน์เทพวราราม.....	42
ภาพที่ 40 ลายเส้นจากหนังสือจิตรกรรมรามเกียรติ์ วัดสุทัศน์เทพวราราม.....	42
ภาพที่ 41 ธรรมจักร ศิลปะทวารวดี.....	43
ภาพที่ 42 ขาสิงห์ ปูนปั้น ศิลปะอยุธยา ฐานประดิษฐานพระพุทธรูปในเมรุทิศ.....	44
ภาพที่ 43 ผลงานวิทยานิพนธ์ “การแผ่ตัวของต้นหานิยมในพุทธสังคมปัจจุบัน”.....	45
ภาพที่ 44 ผลงานศิลปนิพนธ์ “กามราคะ 1”.....	46
ภาพที่ 45 ผลงานสร้างสรรค์ในชุด “กิเลส ตัณหา มารแห่งจิตมนุษย์”.....	47
ภาพที่ 46 ผลงานศิลปนิพนธ์ “ภาพสะท้อนจากกิเลส”.....	48
ภาพที่ 47 ผลงานศิลปนิพนธ์ “กามาสะกิเลส”.....	48
ภาพที่ 48 ภาพแสดงแบบร่างลายเส้น.....	50
ภาพที่ 49 ภาพแสดงแบบร่างลายเส้นที่ได้รับการอนุมัติ.....	51

สารบัญภาพ (ต่อ)

	หน้า
ภาพที่ 50 ภาพแสดงแบบร่างโครงสร้าง.....	52
ภาพที่ 51 แบบร่างโครงสร้างที่ได้รับการอนุมัติ.....	53
ภาพที่ 52 อุปกรณ์การสร้างสรรค์ผลงาน.....	54
ภาพที่ 53 แสดงขั้นตอนการผสมกาวกับน้ำอัตราส่วน 1 : 2	55
ภาพที่ 54 แสดงขั้นตอนการทากาว เพื่อให้ผ้าติดกับกระดานรอง.....	56
ภาพที่ 55 การทาสีรองพื้นสีขาวพลาสติก 2 ชั้น เพื่อความเรียบเนียน.....	56
ภาพที่ 56 แสดงการขัดพื้นให้เรียบเนียนใช้กระดาษทรายเบอร์กลาง ตามด้วยเบอร์ละเอียด.....	57
ภาพที่ 57 ภาพการขยายแบบร่างขนาด 155 x 110 เซนติเมตร.....	57
ภาพที่ 58 แสดงการผสมน้ำสีเตรียมไว้เพื่อทำบรรยากาศพื้นหลังโดยใช้สีอะคริลิก Sinclair.....	58
ภาพที่ 59 การร่างและการใช้เทปกาวกั้นในบริเวณที่ไม่ต้องการให้สีโดน.....	58
ภาพที่ 60 การใช้ไดร์เป่าผมเป่าให้สีเข้าหากัน.....	59
ภาพที่ 61 แสดงการใช้ถุงพลาสติกตัดเป็นชิ้นๆแปะลงไปขณะที่สียังเปียกชุ่ม.....	59
ภาพที่ 62 ภาพแสดงพื้นผิวที่สมบูรณ์.....	60
ภาพที่ 63 แสดงการร่างภาพลายเส้นโดนใช้ชอล์กฝุ่นสีขาวผ่นด้านหลังภาพขยาย.....	60
ภาพที่ 64 ภาพแสดงลงสีพื้นโดยรวม.....	61
ภาพที่ 65 การเก็บรายละเอียดบริเวณลายเสื้อผ้า ฐาน และมนุษย์ครึ่งคนครึ่งงู.....	61
ภาพที่ 66 แสดงการลงสีกรอบรูปพื้นสีขาวลายก้านขด.....	62
ภาพที่ 67 แสดงการลงสีพื้นของลายกรอบโดยกระจายสีจากบรรยากาศของงาน.....	62
ภาพที่ 68 แสดงเทคนิคการระบายโอบสี และตัดเส้นลายกรอบก้านขด.....	63
ภาพที่ 69 แสดงการลงสีเส้นขนาน และสีโดยรวมของอีกา.....	63
ภาพที่ 70 แสดงการลงรายละเอียดภาพจับองค์ประกอบรอง.....	64
ภาพที่ 71 แสดงการลงรายละเอียดใบหน้าตัวภาพ ตัวละคร และรายละเอียดภายในภาพ.....	64
ภาพที่ 72 แสดงการระบายโอบน้ำสีคุมบรรยากาศโดยรวม.....	65
ภาพที่ 73 แสดงการใช้น้ำร้อนละลายฝักส้มป่อย และกาวกระถิน.....	65
ภาพที่ 74 แสดงการใช้น้ำกาวกระถินที่ละลายไว้มาผสมกับสีโปสเตอร์สีเหลือง.....	66
ภาพที่ 75 แสดงการใช้ดินสอพองมาล้างในบริเวณที่จะเขียนลายรดน้ำ.....	66

สารบัญภาพ (ต่อ)

	หน้า
ภาพที่ 76 การนำแบบที่จะเขียนลายรดน้ำลงบนกระดาษไข และฝนด้วยสีชอล์คฝุ่นขาว.....	67
ภาพที่ 77 ภาพแสดงลอกลายลงบนตัวขึ้นงาน.....	67
ภาพที่ 78 แสดงการตัดเส้น และเขียนรายละเอียดของผลงาน.....	68
ภาพที่ 79 แสดงการถมลวดลายบริเวณโดยรอบของผลงานถมให้เลยพื้นที่เพื่อเช็ดเฟล็กซ์.....	68
ภาพที่ 80 การใช้ผ้าเช็ดเฟล็กซ์ 1 ครั้ง และถอนเฟล็กซ์ 1 ครั้ง.....	69
ภาพที่ 81 แสดงการปิดทองคำเปลวเฉพาะพื้นที่ ที่ต้องการปิดทอง และใช้พู่กันตามด้วย นิ้วกดทองเล็กน้อยให้เรียบเนียน.....	69
ภาพที่ 82 แสดงการใช้เปลือกทองชุบน้ำแปะไว้ และค่อยๆ ล้างด้วยน้ำสะอาด.....	70
ภาพที่ 83 การล้างรอยสีเหลืองโปสเตอร์ และคราบกระดาษให้หมด.....	70
ภาพที่ 84 ผลงานสร้างสรรค์ในหัวข้อ “กิเลสต้นหาของมนุษย์ที่ส่งผลต่อพระพุทธศาสนา ในสังคมไทยปัจจุบัน”.....	71
ภาพที่ 85 ภาพแสดงการนำเสนอผลงานต่อคณะกรรมการ ในการตรวจผลงาน.....	72
ภาพที่ 86 ภาพแสดงโปสเตอร์ จูติ Juti Art Education Thesis Exhibition.....	72
ภาพที่ 87 ภาพแสดงบรรยากาศพิธีเปิดนิทรรศการจูติ Juti Art Education Exhibition.....	73
ภาพที่ 88 ภาพแสดงบรรยากาศพิธีเปิดนิทรรศการจูติ Juti Art Education Exhibition.....	74
ภาพที่ 89 ภาพแสดงบรรยากาศพิธีเปิดนิทรรศการจูติ Juti Art Education Exhibition.....	74
ภาพที่ 90 ภาพแสดงการนำเสนอผลงานต่อประธานในพิธี.....	76
ภาพที่ 91 ภาพแสดงการนำเสนอผลงานต่อประธานในพิธี.....	76
ภาพที่ 92 ภาพแสดงการนำเสนอผลงานต่อประธานในพิธี.....	77
ภาพที่ 93 ภาพแสดงการนำเสนอผลงานต่อประธานในพิธี.....	77
ภาพที่ 94 ภาพแสดง:ขั้นตอนการจัดทำสื่อวีดิทัศน์การเรียนรู้เทคนิคการสร้างงาน จิตรกรรมไทยแนวประเพณี กระบวนการลายรดน้ำ เพื่อการเรียนรู้การสอน ศิลปะไทยระดับอาชีวศึกษา.....	78
ภาพที่ 95 ภาพแสดง:การวิเคราะห์เส้นที่มีอยู่จริง ของผลงานอาสวกิเลส.....	80
ภาพที่ 96 ภาพแสดง:การวิเคราะห์เส้นเชิงนัย ของผลงานอาสวกิเลส.....	81

ภาพที่ 97 ภาพแสดง:การวิเคราะห์เส้นแกนกลาง ของผลงานอาสวกิเลส.....	82
ภาพที่ 98 ภาพแสดง:การวิเคราะห์สี ของผลงานอาสวกิเลส.....	83
ภาพที่ 99 ภาพแสดง:การวิเคราะห์รูปร่าง และรูปทรง ของผลงานอาสวกิเลส.....	85
ภาพที่ 100 ภาพแสดง:การวิเคราะห์มิติ ของผลงานอาสวกิเลส.....	86
ภาพที่ 101 ภาพแสดง:การวิเคราะห์บริเวณว่าง ของผลงานอาสวกิเลส.....	87
ภาพที่ 102 ภาพแสดง:การวิเคราะห์ดุลยภาพ ของผลงานอาสวกิเลส.....	90
ภาพที่ 103 ภาพแสดง:การวิเคราะห์กลวิธีพื้นผิว ของผลงานอาสวกิเลส.....	91
ภาพที่ 104 ภาพแสดง:การวิเคราะห์กลวิธีการเขียนสัระบายเรียบ ของผลงานอาสวกิเลส.....	92
ภาพที่ 105 ภาพแสดง:การวิเคราะห์กลวิธีการเขียนลายรดน้ำ ของผลงานอาสวกิเลส.....	93

บทที่ 1

บทนำ

1.1. ความเป็นมาและความสำคัญของการวิจัย

ธรรมชาติของมนุษย์มีความต้องการ ความต้องการของมนุษย์ไม่มีที่สิ้นสุด ตามทฤษฎีของ มาสโลว์ (Maslow's Hierarchy of Needs) ความต้องการของมนุษย์จะเป็นไปตามลำดับขั้น 5 ขั้น ได้แก่ ขั้นที่ 1 ความต้องการทางสรีรวิทยา ขั้นที่ 2 ความต้องการความมั่นคงปลอดภัย ขั้นที่ 3 ความต้องการเป็นเจ้าของและการได้รับความรักจากผู้อื่น ขั้นที่ 4 ความต้องการมีศักดิ์ศรีจากตนเองและผู้อื่น ขั้นที่ 5 ความเป็นมนุษย์โดยสมบูรณ์ (ศรีเรือน แก้วกังวาล, 2561, น.120) เมื่อมนุษย์ได้รับการตอบสนองขั้นต่ำสุดก็มีความต้องการในขั้นสูงต่อไป เมื่อมนุษย์ได้รับการตอบสนองความต้องการขั้นสูงสุดจะลดความทะยานอยาก เพื่อให้ตนมีความพอใจกับสภาวะปัจจุบันที่ได้กระทำอยู่ แต่เมื่อมนุษย์ได้เกิดวิวัฒนาการทางความรู้ความคิดเทียบทันกลไกธรรมชาติ พัฒนาการความอยากที่มากขึ้นของมนุษย์ก็ได้ก้าวข้ามคำว่าศีลธรรมขั้นพื้นฐานของมนุษย์ทั่วไป กลับกลายเป็นด้วยมโนสัมผัสที่เพิ่มล้นในจิตใจ สิ่งเหล่านี้เรียกว่า “กิเลส” ก่อเกิดความประมาทไปในอารมณ์ต่างๆของบุคคลนั้นจนกลายเป็น “ตัณหา” ถึงแม้ว่ามนุษย์พยายามเรียนรู้ที่จะใช้สติปัญญาเพื่อข่มพฤติกรรมที่ก่อให้เกิดกิเลสตัณหาของตนเอง แต่เชื่อว่ามนุษย์ทุกคนจะทำเช่นนั้นได้

จนกระทั่งศาสนาที่ได้รับการยอมรับเริ่มเข้ามาในจิตใจของมนุษย์ พระพุทธศาสนาได้ค้นพบ หลักธรรมคำสอนสาเหตุและต้นตอของปัญหาว่าเกิดขึ้นอย่างไรและจะกำจัดสิ่งนั้นให้พ้นทุกข์ได้อย่างไร ด้วยเหตุความไม่รู้แจ้งของมนุษย์นี้ คือ อวิชชา เป็นเหตุที่ก่อให้เกิดกิเลส ทั้งความรัก ความโลภ ความโกรธและความหลง (รัฐภูมิ ผิวพันธุ์มิตร, 2552, น.1) ด้วยเหตุนี้มนุษย์เราจึงควรศึกษาและเรียนรู้เพื่อขัดเกลาจิตใจของตนเองเพื่อให้รู้เท่าทันพฤติกรรมและสามารถยับยั้งชั่งใจได้

ปัจจุบันนี้ผู้คนมักจะหลงกระแสของโลกภายนอกที่มาจากอายตนะภายนอกและอายตนะภายในและยังไม่รู้เท่าทันโลกธรรม จึงกลายเป็นปัญหาให้สังคมวุ่นวายและห่างไกลจากศีลธรรม จึงได้เกิดกิเลส คือ สิ่งที่มีอยู่ในจิตใจที่ทำให้มนุษย์เราต้องเวียนว่ายตายเกิดก่อให้เกิดความทุกข์ ความเดือดร้อน ความกระวนกระวาย หาคความสงบสุขที่แท้จริงไม่ได้ สิ่งที่เราเรียกว่าทางวัตถุในปัจจุบันก็เช่นเดียวกัน มุ่งสนองแต่ความสะกดกาย เพลิดเพลิน หลงใหล ทำให้ตกอยู่ในใต้ตัณหานิยม ไม่เพียงแค่ว่าวัตถุเท่านั้นมนุษย์เราเมื่อมีอำนาจบารมี หรือมีหน้ามีตาในสังคมนั้นก็ย่อมที่จะลืมหน้าที่และละเลยศีลธรรม ขาดการขัดเกลาจิตใจ คุณธรรม จริยธรรมที่ถูกต้อง ซึ่งเป็นพื้นฐานที่สำคัญของมนุษย์ที่เจริญแล้ว หลายครั้งหลายสิ่งที่เกิดเหตุการณ์ต่างๆในสังคมซึ่งเหตุการณ์นี้ส่งผลในสะท้อนใจต่อ

ประชาชนและผู้ที่ได้พบเห็น ไม่ว่าจะเป็นผู้มีอิทธิพล นักการเมือง เหล่าผู้มีชื่อเสียง หรือแม้กระทั่งรวมไปถึงพระภิกษุสงฆ์และเหล่านักบวชที่มุ่งเข้ามาด้วยหวังผลประโยชน์ เกิดจากความมึลละอายเกรงกลัวต่อบาปโดยใช้ช่องว่างแห่งศีลธรรมและความศรัทธาของพุทธศาสนิกชนเป็นหนทางแสวงหาความลุ่มหลงของตน ซึ่งขาดธรรมะปัญญา ก่อให้เกิดให้เสื่อมต่อความมั่นคงของพุทธศาสนา

ผลงานการสร้างสรรค์ผลงานชิ้นนี้ในหัวข้อเรื่อง “กิเลสตัณหาของมนุษย์ที่ส่งผลต่อพระพุทธศาสนาในสังคมไทยปัจจุบัน” นอกจากการได้รับองค์ความรู้ต่างๆจากหลักธรรมคำสอนของพระพุทธศาสนาแล้ว การศึกษาข้อมูลข่าวสารในสังคมเพื่อเป็นข้อมูลในการสร้างสรรค์ผลงานนั้น ด้านการจัดทำผลงานสร้างสรรค์ผู้วิจัยได้จัดทำรูปแบบสื่อการสอนวิดีโอทัศน์ เพื่อเป็นองค์ความรู้ด้านเทคนิคและด้านการใช้สื่ เพื่อการเรียนการสอนวิชาศิลปะไทยในระดับอาชีวศึกษา

1.2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1.2.1 เพื่อศึกษาหลักธรรมคำสอนจากพระไตรปิฎกในส่วนของสาเหตุ ปัญหา ทฤษฎีจิตวิทยาตะวันตก พุทธจิตวิทยาและอิทธิพลทางสังคม จิตใจของมนุษย์ที่ก่อให้เกิดกิเลส

1.2.2 เพื่อสร้างสรรค์ผลงานจิตรกรรมไทยแนวประเพณี สะท้อนปัญหากิเลสตัณหาของมนุษย์ที่ส่งผลต่อพระพุทธศาสนาในสังคมไทยปัจจุบัน

1.2.3 เพื่อจัดทำสื่อวิดีโอทัศน์การเรียนรู้เทคนิคการสร้างงานจิตรกรรมไทยแนวประเพณี เรื่องกิเลสตัณหาของมนุษย์ที่ส่งผลต่อพระพุทธศาสนาในสังคมไทยปัจจุบัน ในการเรียนการสอนศิลปะไทยระดับอาชีวศึกษา

1.3 แนวความคิดของการวิจัย

การสร้างสรรค์ผลงานนี้เป็นการแสดงออกในสภาวะด้านลบของจิตใจมนุษย์ที่ส่งผลต่อศาสนาพุทธในสังคมไทย ที่แพร่กระจายอย่างไม่หยุดยั้ง สามารถพบเห็นได้ตามสื่อ ข่าวสาร เหตุการณ์ต่างๆและจากประสบการณ์ของผู้วิจัยด้วยปัญหานี้ผู้วิจัยจึงตระหนักได้ว่าศาสนาที่เชื่อมได้นั้นมิใช่ตัวตนของศาสนาเอง แต่กลับกลายเป็นผู้คนในสังคมมากกว่าที่ทำให้ศาสนาเสื่อมเสีย โดยผู้วิจัยใช้การสร้างสรรค์ผลงานศิลปะชุดนี้เป็นภาพสะท้อนเสียงให้เห็นถึงปัญหาและให้เห็นถึงความสำคัญของศีลธรรมในการดำรงชีวิตของมนุษย์ในปัจจุบัน

1.4 ขอบเขตการศึกษา

การสร้างสรรคผลงานศิลปศึกษานิพนธ์ ในหัวข้อ “กิเลสตัณหาของมนุษย์ที่ส่งผลต่อพระพุทธศาสนาในสังคมไทยปัจจุบัน” ได้กำหนดขอบเขตการสร้างสรรคไว้ดังนี้

1.4.1 ขอบเขตด้านเนื้อหา

- 1) ศึกษาวิเคราะห์เกี่ยวกับคำสอนของพระพุทธศาสนาเรื่องของกิเลส ตัณหา
- 2) เทคนิคการสร้างงานแนวจิตรกรรมไทยแบบประเพณี
- 3) แนวคิดของศิลปินที่เกี่ยวข้อง
- 4) งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1.4.2 ขอบเขตด้านรูปแบบ สร้างสรรคขึ้นในรูปแบบจิตรกรรมไทยแนวประเพณี 2 มิติ และรายละเอียดบางส่วนยังคงมีแบบแผนตามจิตรกรรมไทยแบบประเพณี

1.4.3 ขอบเขตด้านเทคนิค วิธีการนำเสนอในจิตรกรรมไทยแนวประเพณี สีอะคริลิก และลายรดน้ำ เทคนิคสร้างพื้นผิว โดยการซับสี เป่าสี สบัดสี และระบายโอบสี เพื่อสร้างบรรยากาศของภาพ รายละเอียดของภาพระบายสีตัดเส้นด้วยสีอะคริลิก เน้นจุดเด่นเป็นลายรดน้ำ

1.4.4 การนำเสนอผลงาน เอกสารวิจัย ผลงานศิลปศึกษานิพนธ์ในรูปแบบจิตรกรรมไทยแนวประเพณี สื่อการสอนการเรียนรู้ของนักเรียนระดับอาชีวศึกษา

1.5 ผลที่คาดว่าจะได้รับ

1.5.1 ได้องค์ความรู้หลักธรรมพระพุทธศาสนา คำสอนพระไตรปิฎก ทฤษฎีจิตวิทยา ตะวันตกและพุทธจิตวิทยาจิตใจของมนุษย์ สร้างสรรคผลงานในรูปแบบจิตรกรรมไทยแนวประเพณี

1.5.2 ได้ผลงานสร้างสรรคจิตรกรรมไทยแนวประเพณี 2 มิติ เรื่องกิเลสตัณหาของมนุษย์ที่ส่งผลต่อพระพุทธศาสนาในสังคมไทยปัจจุบัน

1.5.3 ได้สื่อการสอนการสร้างสรรคผลงานรูปแบบสื่อวิทัศน์ประกอบการเรียนรู้ กระบวนการสร้างสรรคผลงานจิตรกรรมไทยแนวประเพณี เรื่องกิเลสตัณหาของมนุษย์ที่ส่งผลต่อพระพุทธศาสนาในสังคมไทยปัจจุบัน ในการเรียนการสอนทางศิลปะไทยระดับอาชีวศึกษา

1.6 นิยามศัพท์เฉพาะ

1.6.1 กิเลสตัณหา หมายถึง เครื่องที่หัวใจให้เศร้าหมอง ความชั่วที่แฝงอยู่ในความรู้สึกนึกคิด ทำให้จิตใจขุ่นมัวไม่บริสุทธิ์ ในผลงานมีการใช้สัญลักษณ์โดยมีมนุษย์ครึ่งมนุษย์ครึ่งงูแทน

ความหมายของกิเลส แสดงการเกี่ยวพันและรัดกันของงูที่ยึดเหนี่ยวเกี่ยวพันเอาไว้ และมีการใช้สัญลักษณ์จากธรรมจักรโดยมีการใช้พื้นผิวเพื่อให้ภาพดูหลุตร้อน แสดงถึงความเสื่อมโทรมและไม่มั่นคงของสภาวะนั้น

1.6.2 จิตรกรรมไทยแนวประเพณี หมายถึง เป็นรูปแบบงานจิตรกรรมไทยที่หยิบยกรูปแบบบางส่วนจากจิตรกรรมไทยแบบประเพณีมาใช้ กับองค์ประกอบศิลป์ด้วยเทคนิคสร้างพื้นผิวโดยการซับสี เป่าสี สลักสี และโอบสี ที่มีความร่วมสมัยกลายเป็นจิตรกรรมไทยแนวประเพณี

1.6.3 สังคมไทย หมายถึง ชนทุกกลุ่มที่ดำรงชีวิตอยู่ร่วมกัน โดยมีวัฒนธรรมไทยเป็นพื้นฐานในการดำเนินชีวิต

1.6.4 อวิชชา หมายถึง ความไม่รู้ทุกข์ ไม่รู้เหตุให้เกิดทุกข์ ไม่รู้ความดับทุกข์ หรือความไม่รู้แจ้งของมนุษย์

1.6.5 การระบายโอบสี หมายถึง เป็นการใช้น้ำสีผสมกับน้ำ ตัวเนื้อสีจะน้อยกว่าน้ำ ลักษณะคล้ายสีน้ำ ใช้เทคนิคนี้ระบายโอบทับภาพที่แห้งแล้วทับไว้ เหมือนการระบายเคลือบของสีน้ำ

บทที่ 2

แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การสร้างสรรค์ผลงานศิลปศึกษานิพนธ์ เรื่อง “กิเลสต้นหาของมนุษย์ที่ส่งผลต่อพระพุทธศาสนาในสังคมไทยปัจจุบัน” ผู้วิจัยได้ศึกษาและรวบรวมแนวความคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยมีเนื้อหาครอบคลุมองค์ความรู้ด้านต่างๆ ดังนี้

- 2.1 แนวความคิดทฤษฎีเกี่ยวกับหลักธรรมคำสอนกิเลสและตัณหา
 - 2.2 แนวความคิดทฤษฎีเกี่ยวกับจิตวิทยาตะวันตก พุทธจิตวิทยาและอิทธิพลทางสังคม
 - 2.3 แนวความคิดทฤษฎีเกี่ยวกับจิตรกรรมไทยแนวประเพณี
 - 2.4 แนวความคิดทฤษฎีเกี่ยวกับลายรดน้ำ
 - 2.5 แนวความคิดทฤษฎีของศิลปินและข้อมูลทางศิลปกรรม
 - 2.6 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องในประเทศ
- โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

2.1 แนวความคิดทฤษฎีเกี่ยวกับหลักธรรมคำสอนพระไตรปิฎก

2.1.1 ความหมายของกิเลส

กิเลส หรือเครื่องที่ทำให้เศร้าหมอง ความชั่วที่แฝงอยู่ในความรู้สึกนึกคิด ทำให้จิตใจขุ่นมัวไม่บริสุทธิ์ เป็นสภาวะที่พุทธสาวก ต้องขัดเกลาและไตร่ตรอง สำรวจตนเองอยู่เสมอให้รู้ให้เข้าใจว่า มีอยู่และต้องระมัดระวังมิให้คล้อยหลงหรือติดใจ

อวิชชา หมายถึง การไม่รู้หรือสงสัย 4 อันได้แก่ ความไม่รู้ทุกข์ ไม่รู้เหตุให้เกิดทุกข์ ไม่รู้ความดับทุกข์ และไม่รู้ทางให้ถึงความดับทุกข์ ไม่รู้อดีต ไม่รู้อนาคต ไม่รู้ทั้งอดีตและอนาคต ไม่รู้ปัจจุบัน ไม่รู้เหตุเกิด เหตุดับ ความเบาใจ โทษ และวิธีสลัดออกเกี่ยวกับผัสสะทั้ง 6 เป็นตัน (วชิณอินทสระ, 2563, น.232) ด้วยความไม่รู้แจ้งของมนุษย์นี้ คือ อวิชชา เป็นเหตุที่ก่อให้เกิดกิเลส

กิเลส หมายถึง เหตุแห่งความเศร้าหมองของจิต เหตุแห่งความเสื่อมคุณภาพของจิต ความไม่บริสุทธิ์ผุดผ่อง เปรียบกิเลสเหมือนน้ำย้อม ที่พอย้อมผ้าขาวแล้วผ้า ก็เสื่อมจากสีเดิมเป็นสีใหม่ หลากหลายสี จนบางที่แทบตามหาสีเดิมไม่พบ กิเลสก็มีอุปมาเช่นเดียวกัน พอย้อมจิตใจคนเข้าแล้ว คุณภาพจิตของคนก็เสื่อมไป จากจิตที่บริสุทธิ์ก็เป็นจิตเศร้าหมองไม่ผ่องแผ้ว จากคนดีก็กลายเป็นคนเลว จากคนฉลาดก็เป็นคนเขลา จากคนปกติก็กลายเป็นคนขาดสติขาดปัญญา หรือบางคนก็วิกลจริต

เพราะถูกกิเลส สนตะพายครอบงำกระทั่งสูญเสียปกติภาพไปอย่างถาวรก็มีกิเลส จึงมีความหมายครอบคลุมทั้งหมดของสิ่ง (ทั้งรูปธรรมและนามธรรม) ที่ทำให้จิตใจเศร้าหมองหรือขุ่นมัวไม่บริสุทธิ์ทุกชนิด และมีใช้ครอบคลุมแต่เพียงสิ่งที่ทำให้จิตใจเศร้าหมองในอดีตและปัจจุบันเท่านั้น แต่ครอบคลุมถึงสิ่งที่จะส่งผลหรือยังให้เกิดขึ้นต่อไปในภายหน้าหรืออนาคตอีกด้วย (พระเมธีวชิโรดม, 2555, น.6)

ผู้วิจัยขอยกตัวอย่างเช่น ราคะ ขณะที่กำลังติดเพลินเสพสมอยู่นั้น ก็แลดูเป็นสุขสนุกสนานอยู่ ซึ่งแฝงความเร้าร้อนเผาผลาญแต่ไม่สังเกตเห็นเท่านั้น และย่อมยังให้กายภาคน้ำเกิดอาการคร่ำครวญถวิลหาคิดถึงในอาการต่างๆ กันไปซึ่งยังให้เกิดกิเลสหรือจิตขุ่นมัวเศร้าหมองเป็นที่สุด

อำนาจวัตถุนิยม : ทุกขสมุทัยของสังคม โลกนี้มันก็เปลี่ยนเร็ว เพราะเราใช้วัตถุปัจจัยที่ผลิตกันอย่างอุตสาหกรรม เป็นโลกที่บูชาวัตถุ พุดตรง ๆ ก็ว่าบูชากิเลส มันก็เปลี่ยนเป็นหน้ามือหลังมือ กิเลสของมนุษย์ต่างหากที่มันเปลี่ยนคนให้เป็นมาบูชาวัตถุ หารู้ไม่ว่ากิเลสของคนนั้นมันสร้างปัญหาขึ้นมา สังคมปัจจุบัน ตามหลักพุทธธรรมเป็นหลักที่ทุกคนต้องมีซึ่งในปัจจุบันความเจริญด้านวัตถุนิยมได้แผ่หลายทำให้สังคมไทยกลายเป็นสังคมวัตถุนิยมต่างคนต่างมุ่งแต่จะแสวงหาประโยชน์ตามการเปลี่ยนแปลงของกระแสโลก เพราะต่างก็ตกอยู่ในอำนาจวัตถุนิยมโดยมองข้ามหลักคุณธรรมจริยธรรมอันดีทำให้เห็นห่างจากหลักพุทธธรรมไป (อินทวรรณา เขยขึ้นสกุล, 2552, น.85)

จากที่กล่าวและได้อธิบายมาทั้งหมด เป็นสภาพธรรมชาติที่ติดตัวมนุษย์มาแต่กำเนิดทุกผู้ทุกท่านแต่ผู้ใดได้รับการอบรมฝึกฝนขัดเกลามากน้อยประการใด สุดท้ายล้วนเกิดจากสำนึกที่ดีต่อหน้าที่ บทบาทและสถานะ ให้ปฏิบัติล้วนดำรงไปด้วยความเลื่อมใสศรัทธาของพุทธศาสนิกชน ถือเป็นหนึ่งในพระรัตนตรัย อันได้แก่ พระพุทธ พระธรรม และพระสงฆ์

2.1.2 ความหมายของตัณหา

ตัณหา เป็นหลักธรรมข้อหนึ่งในพุทธศาสนา หมายถึง ความติดใจอยาก ความยินดี ยินร้าย หรือติดในรสอร่อยของโลก ประกอบด้วย ความกำหนดด้วยอำนาจความพอใจ เพลิดเพลินยัักในอารมณ์นั้นๆ และ ตัณหาย่อมเจริญแก่ผู้ประพฤติประมาท ไปในอารมณ์ต่างๆ ครอบงำบุคคลใด ความโศกทั้งหลายย่อมเจริญแก่บุคคลนั้น ดังนั้น ความทุกข์ย่อมเกิดขึ้นบ่อยๆ เมื่อบุคคลยังถอนยึดตัณหาไม่ได้

ประเภทของตัณหาแบ่งออกเป็น 3 ประเภท

1) กามตัณหา (กามโลก หรือ กามภพ) คือ ความทะยานอยากในกาม ความอยากหรือไม่อยาก ใน สัมผัสทั้ง 5 เพราะความยินดีพอใจในกามคุณ 5 ที่ตนปรารถนา

2) ภวตัณหา (ภวโลก หรือ ภวภพ) คือ ความทะยานอยากในความอยากมีอยากเป็น คือความอยากเป็นเป็นนั่นเป็นนี่ หรืออยากได้สิ่งนั้นสิ่งนี้ เมื่อได้เป็นแล้วหรือได้สิ่งนั้นมาแล้ว ไม่ต้องการให้มันเปลี่ยนแปลงไป

3) วิภวตัณหา (วิภวโลก หรือ วิภวภพ) คือ ความทะยานอยากในความไม่อย่าก็มีไม่
อยากเป็น ไม่อยากเป็นนั่นไม่อยากเป็นนี่ หรือไม่อยากได้สิ่งนั้นสิ่งนี้ ตลอดจนความอยากดับสูญ
(สมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์ (ประยูร ธมฺมปญฺโญ), 2547)

ตัณหาได้ชื่อว่าเป็นเหตุแห่งทุกข์ คือความทะยานอยากนั้นไม่มีที่สิ้นสุด ความอยากเสพ
ความสุขทุกอย่างทุกชนิดที่มีอยู่บนโลก ที่แปลกใหม่อยู่เสมอ แล้วเชื่อว่าจะพอใจ หรือปรารถนา
ความสุขที่ไม่รู้จัก แต่คิดเอาเองว่ามีอยู่ เชื่อว่าถ้าได้เสพทุกอย่างครบถ้วน แล้วเชื่อว่าจะพอใจ หรืออาจ
เพียงแค่อึดใจยินดีพอใจในบางสิ่งบางอย่างเพียงแค่นั้น พอใจแค่นั้น แต่ต้องได้เสพสิ่งนั้นตลอด ไม่งั้น
จะเกิดความทุกข์ได้ บางครั้งเสพนานๆไปก็เกิดความเบื่อหน่าย นำไปสู่ความทุกข์เช่นกัน

กามตัณหาราคะ คือ ความพอใจรักใคร่ ขึ้นมา จึงทำให้เกิด อวิชชาขันธ์ คือ ความหลง จิต
จึงคล้อยตามอารมณ์ แห่งความรัก ความซึ้ง อยู่ตลอดเวลาจิตของเราจึงมีทุกข์ดังที่พระพุทธเจ้าได้ตรัส
ไว้ว่า ดูก่อนภิกษุทั้งหลายจิตนี้ผุดผ่อง แต่ว่าจิตนั้นแลเศร้าหมองแล้วเพราะอุปกิเลสที่ผ่านเข้ามาสู่ภิกษุ
ผู้ไม่ได้สดับ ย่อมจะไม่ทราบจิตนั้นตามความเป็นจริง (จรรุณโณภิกษุ, 2565, น.38)

จากการที่ผู้วิจัยได้ศึกษาข้อมูลทฤษฎีเกี่ยวกับหลักธรรมคำสอนกิเลสและตัณหา สรุปได้ว่า
กิเลส มีหรือเครื่องที่ทำให้ใจให้เศร้าหมอง ความชั่วที่แฝงอยู่ในความรู้สึกนึกคิด ทำให้จิตใจ
ขุ่นมัวไม่บริสุทธิ์ กิเลส จึงมีความหมายครอบคลุมทั้งหมด ที่ทำให้จิตใจเศร้าหมอง หรือขุ่นมัวไม่
บริสุทธิ์ทุกชนิด และครอบคลุมถึงสิ่งที่จะส่งผลหรือยังให้เกิดขึ้นต่อไปในภายหน้าหรืออนาคตอีกด้วย
ยกตัวอย่างเช่น ราคะ ขณะที่กำลังติดเพลินเสพสมอยู่ นั้น ก็รู้สึกเป็นสุขสนุกสนานอยู่ ซึ่งแฝงความ
เร่าร้อนเผาผลาญแต่ไม่สังเกตเห็นเท่านั้น

ตัณหา หมายถึง ความติดใจอยาก ความยินดี ยินร้าย

กามตัณหาราคะ คือ ความพอใจรักใคร่ ขึ้นมา จึงทำให้เกิด อวิชชาขันธ์ คือ ความหลง จิต
จึงคล้อยตามอารมณ์ แห่งความรัก ความซึ้ง อยู่ตลอดเวลาจิต เป็นความทะยานอยากของแต่ละบุคคล

2.2 แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับจิตวิทยาตะวันตก พุทธจิตวิทยาและอิทธิพลทางสังคม

2.2.1 ทฤษฎีจิตวิทยาตะวันตก

ในโลกตะวันตก วิชาจิตวิทยา (Psychology) เป็นศาสตร์ที่แยกจากสรีรวิทยา และปรัชญา
อย่างชัดเจนเป็นเอกเทศ เมื่อปี ค.ศ. 1879 โดยศาสตราจารย์ชาวเยอรมันแห่งมหาวิทยาลัยไลพ์ซิก
(Leipzig) วิลเฮล์ม วุนด์ท์ (Wilhelm Max Wundt) ซึ่งเป็นผู้ก่อตั้งทฤษฎีกลุ่มโครงสร้างของจิต
(Structuralism) ที่มีแนวคิดที่ว่า จิตวิทยามีหน้าที่ศึกษาวิเคราะห์สภาวะลงไปในพื้นที่โครงสร้าง
ความสัมพันธ์และการทำงานของจิต โดยศึกษาให้เข้าใจความรู้สึก มโนภาพ การสัมผัส เป็นต้น จากนั้น

ก็มีกลุ่มจิตวิทยาอื่นๆ ทฤษฎีอื่นๆ ตามมา เช่น กลุ่มหน้าที่ของจิต (Functionalism) ซึ่งไม่ให้ความสนใจเรื่องโครงสร้างของจิต แต่ศึกษาระบบการทำงานของจิต โดยมีวิลเลียม เจมส์ (William James) จอห์น ดิวอี้ (John Dewey) เป็นผู้ที่มีบทบาทในกลุ่มนี้ นอกจากนี้ยังมีกลุ่มพฤติกรรมนิยม (Behaviorism) ศึกษาเพื่อสามารถอธิบาย ทำนาย และควบคุมพฤติกรรมของมนุษย์บนพื้นฐานความเข้าใจว่า แรงกระตุ้น สิ่งแวดล้อม กำหนดพฤติกรรมโดยไม่ให้ความสนใจต่อเรื่องจิตสำนึก

อีกกลุ่มที่รู้จักกัน คือ กลุ่มจิตวิเคราะห์ (Psychoanalysis) ซึ่งนำโดยซิกมันด์ ฟรอยด์ (Sigmund Freud) เห็นว่า จิตไร้สำนึก (unconscious mind) กำหนดพฤติกรรมของคน และศึกษาเพื่อเข้าใจบุคลิกภาพปกติ และผิดปกติ ด้วยการศึกษากรณีปกติ อีกทั้งเห็นว่า บุคลิกภาพ แรงจูงใจ ความผิดปกติของจิตใจ ล้วนมาจากจิตไร้สำนึก ในขณะที่กลุ่มเกสตัลท์ (Gestalt) ศึกษาเพื่อเข้าใจจิตสำนึกแบบองค์รวม หรือ กลุ่มมนุษยนิยม (Humanism) ที่มีเป้าหมายเพื่อมนุษย์บรรลุความสมบูรณ์ในความเป็นมนุษย์ โดยเน้นอิสระ และศักยภาพของมนุษย์ หรือกลุ่มที่ศึกษาเรื่องพัฒนาการการเรียนรู้ เช่น เพียเจ (Piaget) เป็นต้น

จิตวิทยาตะวันตก ศึกษาสิ่งที่แสดงออกมาซึ่งเป็นผลของจิตใจ ทั้งในแง่ความรู้สึกการสัมผัส มโนภาพ กิจกรรม หรือพฤติกรรมที่แสดงออก บุคลิกภาพ ความสามารถ ความจำเรียนรู้ เพื่อให้เข้าใจตนเอง ผู้อื่น เพื่อนำ ไปใช้ในการปรับปรุง แก้ปัญหา บุคลิกภาพ การเรียนรู้เพื่อให้เข้าใจตนเอง และผู้อื่น เพื่อนำไปใช้ในการปรับปรุง แก้ปัญหา บุคลิกภาพ พฤติกรรม ความวิตกกังวล ตลอดจนค้นหาความถนัดของแต่ละบุคคล เป็นต้น โดยข้าพเจ้ากล่าวสรุปได้ว่าจิตวิทยาตะวันตกศึกษาเกี่ยวกับจิตใจ พฤติกรรมที่แสดงออกหรือที่มาของพฤติกรรมที่แสดงออก ทั้งด้านบุคลิกภาพภายนอกและจิตใจภายใน เพื่อเรียนรู้เข้าใจตนเองมากยิ่งขึ้น (มหาวิทยาลัยรามคำแหง, ม.ป.ป.)

1) โครงสร้างบุคลิกภาพ ซิกมันด์ ฟรอยด์ (Sigmund Freud) อธิบายว่า โครงสร้างบุคลิกภาพ ประกอบด้วยพลัง 3 ประการได้แก่ Id, Ego และ Super Ego พลังทั้ง 3 มีลักษณะเฉพาะตัว แต่ก็มีอิทธิพลต่อกันและทำงานร่วมกัน บุคลิกภาพของใครจะมีลักษณะเช่นไรขึ้นอยู่กับพลัง Id, Ego และ Super Ego ทำงานประสานร่วมกันในลักษณะอย่างไร

ID เป็นพลังงานติดตัวมนุษย์มาตั้งแต่เกิด จึงหมายรวมทั้งสัญชาตญาณด้วย มักเกี่ยวพันกับการสนองความปรารถนาทางกาย เป็นพลังเพื่อให้ได้มาซึ่งความพอใจ โดยไม่ติดคำนึงถึงเหตุผลตามความเป็นจริง หรือความถูกต้องดีงาม พลัง Id จึงมีชื่อเรียกอีกอย่างหนึ่งว่า พลังแสวงหาความสุขพฤติกรรมที่เกิดจากการกระตุ้นของพลัง Id มีหลายรูปแบบ ในช่วงวัยเด็กพลัง Id มีแรงผลักดันสูงมากกว่าพลัง Ego และ Super Ego หากเด็กถูกควบคุมมากเกินไปไม่ได้รับความพึงพอใจตอบสนอง Id จะเป็นผลร้ายต่อพัฒนาบุคลิกภาพที่สมดุลในภายหลัง

Ego เป็นพลังแห่งการรู้และเข้าใจ, การรับรู้ข้อเท็จจริง, การใช้เหตุผล, การดำเนินการเพื่อบรรลุเป้าหมาย, การแสวงหาวิธีการเพื่อตอบสนองพลัง Id จึงมีชื่อเรียก Ego อีกอย่างว่าพลัง "รู้ความจริง" (Reality Principle)

Super Ego เป็นพลังที่เกิดจากการเรียนรู้ เช่นเดียวกับ Ego แต่แตกต่างจาก Ego โดยลักษณะ คือเป็นส่วนหนึ่งเกี่ยวกับค่านิยมต่าง ๆ เช่น ความดี ชั่ว ถูก ผิด มโนธรรม ความยุติธรรม ฯลฯ Super Ego หักห้ามความรุนแรงของพลัง Id โดยเฉพาะพลังจากสัญชาตญาณแรงขับทางเพศ และความก้าวร้าว (ศรีเรือน แก้วกังวาล, 2561, น. 20-21)

ในยุค ค.ศ. 1950 มาสโลว์เป็นผู้คิดค้นและผู้นำของจิตวิทยามนุษยนิยม (humanistic psychology) โดยแทนที่จะเน้นไปที่ความเจ็บป่วยหรือความผิดปกติมาสโลว์กลับมุ่งเน้นไปที่สุขภาพจิตที่ดี การคิดค้นจิตวิทยามนุษยนิยมนำไปสู่การสร้างแนวทางการบำบัดหลากหลายรูปแบบที่ตั้งอยู่บนแนวคิดที่ว่ามนุษย์มีศักยภาพที่จะรักษาตัวเองได้ผ่านการบำบัด และนักบำบัดควรทำหน้าที่เป็นผู้ชี้แนะและช่วยเหลืออำนวยความสะดวกต่างๆ เพื่อให้ผู้ป่วยสามารถไปถึงศักยภาพของตัวเองได้ (พอล ไคลน์แมน, 2565, น.150)

2) ทฤษฎีลำดับขั้นความต้องการของมาสโลว์ คือ แนวคิดทางจิตวิทยาที่เสนอว่ามนุษย์จะถูกกระตุ้นให้เติมเต็มความต้องการขั้นพื้นฐานในลำดับต้นก่อนที่จะมีพัฒนาความต้องการนี้ออกไปจากด้านล่างสู่ด้านบน ซึ่งคือความต้องการด้านต่างๆ ดังนี้

ความต้องการด้านกายภาพ (Physiological) ความต้องการด้านกายภาพเป็นความต้องการขั้นพื้นฐานที่สุดและมีความสำคัญต่อการอยู่รอด ความต้องการอื่นๆ จะเป็นรองหากความต้องการในหมวดนี้ไม่ได้รับการตอบสนอง ซึ่งสิ่งเหล่านี้ประกอบไปด้วยความต้องการอาหาร น้ำ อากาศ หายใจการนอนหลับ ภาวะอารมณ์ และ การสืบพันธุ์แบบอาศัยเพศ

ความต้องการด้านความปลอดภัย (Safety) ความต้องการด้านความปลอดภัยและความมั่นคงเป็นความต้องการที่มีความสำคัญต่อการอยู่รอดเช่น แต่ไม่จำเป็นเท่ากับความต้องการด้านกายภาพความต้องการระดับนี้ประกอบไปด้วย ความต้องการต่างๆ อาทิ ความปลอดภัยส่วนตัว เช่น บ้านและละแวกบ้านที่ปลอดภัย ความมั่นคงทางการเงิน สุขภาพและระบบตาข่ายความปลอดภัยรูปแบบใดรูปแบบหนึ่งเพื่อที่จะป้องกันอุบัติเหตุ อาทิ การประกันภัย

ความต้องการความรักและการเป็นส่วนหนึ่งของสังคม (Love and Belonging) ความต้องการความรักและการเป็นส่วนหนึ่งของสังคม หรือเป็นที่รู้จักในชื่อ ความต้องการทางสังคม

รวมถึงความต้องการที่จะเป็นส่วนหนึ่งของสังคม การได้รับความรัก การได้รับการยอมรับ และการไม่ต้องอยู่อย่างโดดเดี่ยว ความต้องการเหล่านี้ไม่ได้เป็นความต้องการขั้นพื้นฐานเหมือนสองขั้นแรก และสามารถที่จะได้รับการตอบสนองด้วยมิตรภาพ ความสัมพันธ์แบบรักใคร่ และครอบครัว รวมถึงการมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ อาทิ กิจกรรมทางศาสนา กิจกรรมทางสังคม หรือกลุ่มชุมชน และองค์กรต่างๆ

ความต้องการการได้รับความยกย่องและเป็นที่ยอมรับ (Esteem) ทุกคนมีความต้องการที่จะได้รับความเคารพ การยกย่องจากผู้อื่น และความรู้สึกว่าได้ทำอะไรเพื่อเป็นประโยชน์ต่อโลก การเห็นคุณค่าในตัวเองหรือการนับถือตัวเองสูงและการได้รับความเคารพจากผู้อื่นจะนำไปสู่ความมั่นใจ ในขณะที่การเห็นคุณค่าในตัวเองหรือการนับถือตัวเองต่ำและการไม่ได้รับความเคารพจากผู้อื่นอาจนำไปสู่ความรู้สึกด้อยค่า วิธีหนึ่งที่มนุษย์จะสามารถรู้สึกว่าได้รับการยกย่องและเห็นคุณค่าในตัวเองสูงคือการเข้าร่วมในกิจกรรมวิชาชีพ ทักษะ และงานอดิเรกหรือความสำเร็จทางวิชาการ

ความต้องการความประจักษ์ตน (Self actualization) ลำดับขั้นสูงสุดในแบบแผนของมาสโลว์ คือ ความประจักษ์ตน หรือความต้องการพัฒนาศักยภาพของตัวเองอย่างเต็มที่ หรือจะพูดอีกนัยหนึ่งคือ บุคคลผู้หนึ่งจำเป็นต้องพัฒนาตัวเองไปเป็นทุกสิ่งทุกอย่างที่สามารถเป็นได้ โดยจะต้องบรรลุทุกลำดับขั้นอื่นๆ ในแบบแผนของมาสโลว์ก่อน บุคคลผู้หนึ่งถึงจะมาถึงขั้นนี้ได้ในขณะที่ความต้องการประจักษ์ตนนั้นเป็นสิ่งที่กว้างแต่ก็นำมาใช้อย่างเจาะจง ยกตัวอย่างเช่น บุคคลผู้หนึ่งอาจมีความประสงค์ที่จะเป็นจิตรกรที่ดีที่สุดเท่าที่จะไปได้ หรือเป็นพ่อในอุดมคติ (พอล ไคลน์แมน, 2565, น.151-152)

ภาพที่ 1 ทฤษฎีลำดับขั้นความต้องการของมาสโลว์ (Maslow's Hierarchy of Needs)

เข้าถึงได้จาก: <https://www.urbiner.com/post/maslow-hierarchy-of-needs> ,

สืบค้นเมื่อวันที่ 2 มีนาคม 2567

2.2.2 พุทธจิตวิทยา

ธรรมะที่สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสรู้กว่า 2,500 ปีมาแล้วนั้น ล้วนเกี่ยวกับกายและจิตของมนุษย์ ชีวิตประกอบด้วยรูปขันธ์ และนามขันธ์ คือกาย และใจ (จิต) การศึกษาพุทธจิตวิทยา คือศึกษาเกี่ยวกับจิต และความสำคัญของจิตที่มีต่อกายต่อการเป็นสิ่งมีชีวิต ในทางพุทธศาสนา จิตสำคัญกว่ากาย มีบทบาทมาก เพราะจิตเป็นต้นกำเนิดของการประพฤติดี – ชั่ว ทางกาย วาจา ความเศร้าหมองหรือผ่องใสของจิตมีผลต่อสุขภาพกายและสุขจิตยังสามารถทำให้เราไปเกิดในที่ดี (สุคติ) หรือไม่ดี (ทุคติ) ได้อีกด้วย

ในฝ่ายจิตวิทยาตะวันตก เมื่อศึกษาจิตและพฤติกรรมไม่ได้กล่าวไปถึงชาติหน้าภพภูมิ ข้างหน้า หรือการเวียนว่ายตายเกิด แต่จะมุ่งกล่าวถึงพฤติกรรมของจิตที่แสดงออกมาเป็นบุคลิกภาพ อุปนิสัย ฯลฯ ไม่กล่าวถึงจิตโดยตรง และพยายามศึกษาสาเหตุแห่งอุปนิสัย บุคลิกภาพที่ไม่พึงประสงค์ และพึงประสงค์ว่า มีปัจจัยใดที่สามารถควบคุม หรือแก้ไขให้ได้ พฤติกรรมหรือบุคลิกภาพที่ประสงค์ เป็นที่พึงพอใจนั้น จึงศึกษาทั้งเรื่องสิ่งแวดล้อม สมอง ฯลฯ ซึ่งคิดว่ามีผลต่ออุปนิสัย พฤติกรรม ฯลฯ ของมนุษย์

แต่พุทธศาสนาไม่ได้เห็นจิตเป็นเพียงสมอง หรือกล้ามเนื้อหัวใจ จิตเป็นธรรมชาติที่รู้ อารมณ์ เป็นสิ่งนามธรรมจับต้องไม่ได้ แต่มีลักษณะ มีอำนาจต่างๆ สามารถควบคุม หรือพลิกผันชีวิตมนุษย์ได้

ในทางพุทธศาสนาความเป็นไปได้ในการแสดงออกของมนุษย์ ทั้งทางกาย วาจา ใจโดยเจตนา เป็นกายกรรม วจีกรรม และมโนกรรมนั้น มโนกรรมหรือใจสำคัญที่สุด สามารถให้ผลรุนแรงกว้างไกลมาก มโนกรรมครอบคลุมทั้งความเห็น ทศนะ ความเชื่อ หากมีทศนะหรือความเห็นที่ไม่ตรงต่อความเป็นจริง ก็สามารถนำชีวิตสู่การกระทำหรือตัดสินใจผิด ขณะเดียวกันหากมีทศนะที่ถูกต้องก็สามารถนำชีวิตไปในทางที่ถูกทั้งทางโลกทางธรรม และมีใช้มีผลเฉพาะต่อตนเอง แต่ยังมีผลต่อบุคคลที่เกี่ยวข้องสัมพันธ์ที่เราได้เผยแพร่ทศนะที่ถูกต้อง หรือทศนะผิดๆ ไปสู่เขาเหล่านั้นด้วย เพราะทศนะหรือทศนีนี้อเอง เป็นสิ่งที่กำหนดพฤติกรรมและอนาคต ทั้งชาติปัจจุบันและชาติหน้าต่อไป ของบุคคลซึ่งเห็นได้ง่ายจากการเกิดสงครามหรือการก่อการร้ายต่างๆ เป็นผลมาจากทศิ ความคิดเห็น หรือมโนกรรมทั้งสิ้น ในขณะที่เดียวกันการช่วยเหลือเพื่อนมนุษย์ขององค์การการกุศลต่าง ๆ การเสียสละความสุขส่วนตนเพื่อส่วนรวมก็เป็นผลมาจากมโนกรรม ความคิดเห็นทั้งสิ้น จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องดูแลจิตและพัฒนาจิตไม่ให้ตกไปสู่ความเห็นผิด หรือเกิดเศร้าหมอง เพราะโดยปกติแล้ว จิตมักเศร้าหมองไปด้วยอำนาจ (มหาวิทยาลัยรามคำแหง, ม.ป.ป.)

ทฤษฎีจิตวิทยาตะวันตก และพุทธจิตวิทยาเบื้องต้นได้กล่าวมานั้นเป็นเพียงทฤษฎีแนวคิดพื้นฐานของวิทยาศาสตร์ที่เชื่อมโยงกับพุทธศาสนา ในวิจัยของข้าพเจ้านี้ได้มุ่งเน้นกล่าวถึงเมื่อมนุษย์ได้เกิดวิวัฒนาการทางความคิด พฤติกรรม และอุปนิสัยที่เทียบทันกลไกธรรมชาติ พัฒนาความอยากของมนุษย์ก็ได้ก้าวหลุดกระทั้งเลยล้ำกว่าสัตว์ใดๆ จึงกลายเป็นกิเลสตัณหาที่สื่อถึงความไม่รู้แจ้ง ความมักมาจากสิ่งต่างๆ โดยไม่สนใจหลักธรรมคำสอน ศีลธรรมอันดีงามที่พระพุทธศาสนาได้สอนไป

2.2.3 อิทธิพลทางสังคม

เจตคติและพฤติกรรมของเราสามารถเปลี่ยนได้เมื่อมีคนโน้มน้าว หรือต่อให้ไม่มีใครโน้มน้าว เพียงแค่อยู่ท่ามกลางคนอื่น ก็เพียงพอที่เราจะคล้อยตามคนอื่น ๆ แม้แต่การตอบคำถาม หากเห็นว่าคนอื่นเลือกคำตอบที่เรารู้ว่าผิด เราก็มีแนวโน้มที่จะเลือกตอบผิดตาม ที่เป็นอย่างนี้ก็เพราะมีอิทธิพลสองประเภทที่ทำให้เราคล้อยตาม ได้แก่

- 1) อิทธิพลเชิงข้อมูล (Informative Influence) อิทธิพลแบบนี้เกิดขึ้นเมื่อบุคคลใช้พฤติกรรมหรือ ความคิดเห็นของสมาชิกในกลุ่มอ้างอิง เป็นข้อมูลสำคัญสำหรับการตัดสินใจของตนเอง
- 2) อิทธิพลเชิงบรรทัดฐาน (Normative/Utilitarian Influence) อิทธิพลแบบนี้เกิดขึ้นเมื่อบุคคลทำตามความคาดหวังของกลุ่ม เพื่อให้ได้รับรางวัลหรือหลีกเลี่ยงการถูกต่อต้านจากกลุ่มอ้างอิง ตัวอย่างเช่น วัยรุ่นบางคนแต่งตัวตามกลุ่มเพื่อนเพื่อให้ได้รับความยอมรับจากกลุ่มในขณะเดียวกัน ก็ไม่พยายามที่จะทำตัวแตกต่างจากกลุ่ม เพราะกลัวว่าจะถูกปฏิเสธจากกลุ่ม

3) อิทธิพลเชิงการแสดงค่านิยม (Identification/Value-expressive Influence)
อิทธิพลแบบนี้ เกิดขึ้นเมื่อบุคคลยอมรับและใช้ค่านิยมและบรรทัดฐานของกลุ่ม เป็นแนวทางสำหรับการคิดและการกระทำของตนเอง โดยไม่ได้คิดว่าจะต้องได้รับรางวัลหรือหลีกเลี่ยงการลงโทษจากกลุ่ม (ทิพย์นภา หวนสุริยา, 2563, น.63)

อิทธิพลทางสังคมที่ผู้วิจัยได้จากการศึกษาข่าวสารทางสังคม หนังสือ ภาพยนตร์ เพื่อเป็นการยืนยันว่าคนในสังคมมองศาสนาอย่างไรในยุคนั้น สื่อบางสิ่งบางอย่างจัดทำขึ้นเพื่อเป็นที่เตือนใจในการดำรงชีวิตไม่ให้เรากลุ่มหลงเดินทางผิดไปในสังคม

ภาพที่ 2 "พระ" นอนหนุนตักสาว

เข้าถึงได้จาก : จาก <https://www.thairath.co.th/news/society/2746344> , สืบค้นเมื่อ
วันที่ 2 มีนาคม 2567

ภาพที่ 3 ข่าวลูกพี่ลูกน้องทะเลาะเรื่องแบ่งที่ดินทำกินมรดก

เข้าถึงได้จาก : <https://www.sanook.com/news/7705354/> , สืบค้นเมื่อวันที่ 2
มีนาคม 2567

ภาพที่ 4 ชาวตำรวจบุกทลายปอนไฮโล

เข้าถึงได้จาก : <https://www.sanook.com/news/8513590/> , สืบค้นเมื่อวันที่ 2 มีนาคม 2567

ภาพที่ 5 พระสงฆ์ทะเลาะวิวาท

เข้าถึงได้จาก : <https://www.sanook.com/news/6955950/> , สืบค้นเมื่อวันที่ 2 มีนาคม 2567

ภาพที่ 6 ชาวอาชีวะตีกัน เพราะปลุกฝังค่านิยมที่ผิดๆ

เข้าถึงได้จาก : <https://www.sanook.com/news/6955950/> , สืบค้นเมื่อวันที่ 2 มีนาคม 2567

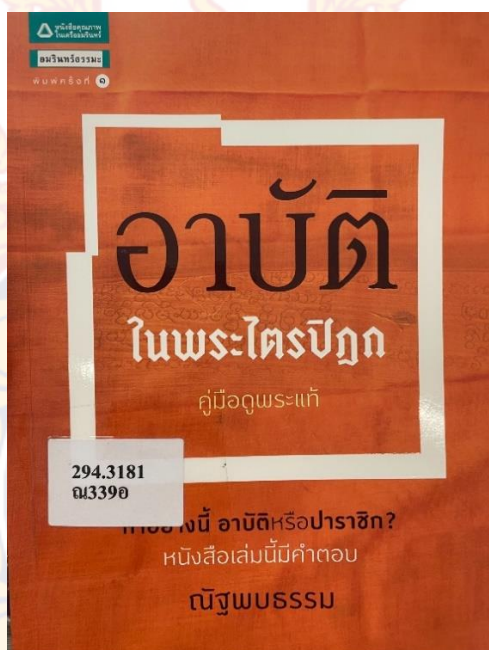
ภาพที่ 7 ภาพโปสเตอร์ภาพยนตร์ เรื่อง 5 แพร่ง

เข้าถึงได้จาก: <https://movie.kapook.com/view1339.html> , สืบค้นเมื่อวันที่ 2 มีนาคม 2567

ภาพที่ 8 ภาพโปสเตอร์ภาพยนตร์ เรื่อง อาบัติ

เข้าถึงได้จาก : <https://www.pinterest.com/pin/327003622922193638/> , สืบค้นเมื่อ
วันที่ 2 มีนาคม 2567

ภาพที่ 9 หนังสือ เรื่อง อาบัติ ในพระไตรปิฎก

ข้อมูลจาก : หอสมุดแห่งชาติ กรุงเทพมหานคร. สืบค้นเมื่อวันที่ 19 พฤศจิกายน 2566

จากการที่ผู้วิจัยได้ศึกษาข้อมูลจากทฤษฎีเกี่ยวกับทฤษฎีจิตวิทยาตะวันตก พุทธจิตวิทยา และอิทธิพลทางสังคม สรุปได้ว่า

จิตวิทยาตะวันตก ศึกษาสิ่งที่แสดงออกมาซึ่งเป็นผลของจิตใจ ทั้งในแง่ความรู้สึกการสัมผัส มโนภาพ หรือพฤติกรรมที่แสดงออก บุคลิกภาพ ความสามารถ ความจำเรียนรู้ เพื่อให้เข้าใจตนเอง และผู้อื่น และนำไปใช้ในการปรับปรุง แก้ปัญหา เรียนรู้เพื่อให้เข้าใจตนเอง ผู้อื่น เพื่อนำไปใช้ในการ ปรับปรุง แก้ปัญหา บุคลิกภาพ พฤติกรรม ความวิตกกังวล โครงสร้างบุคลิกภาพ ชิกมันด์ ฟรอยด์ ประกอบไปด้วย ID เป็นพลังงานติดตัวมนุษย์มาตั้งแต่เกิด เป็นพลังเพื่อให้ได้มาซึ่งความพอใจ โดยไม่ คิดคำนึงถึงเหตุผลตามความเป็นจริง หรือความถูกต้อง Ego เป็นพลังแห่งการรู้และเข้าใจ การรับรู้ ข้อเท็จจริง การใช้เหตุผลเพื่อบรรลุเป้าหมาย Super Ego เป็นพลังที่เกิดจากการเรียนรู้ เช่นเดียวกับ Ego แต่แตกต่างจาก Ego โดยลักษณะ คือเป็นส่วนหนึ่งเกี่ยวกับค่านิยมต่าง ๆ เช่น ความดี ชั่ว ถูก ผิด มโนธรรม ความยุติธรรม โดยทฤษฎีลำดับขั้นความต้องการของมาสโลว์จะถูกแสดงด้วยรูปภาพพีระมิด ซึ่งสิ่งที่อยู่ด้านล่างสุดคือความต้องการขั้นพื้นฐานมากที่สุด และลำดับที่สูงขึ้นเรื่อยๆจะเป็นความต้องการที่มีความซับซ้อนขึ้นจนถึงยอดบนสุดของพีระมิด ความต้องการที่อยู่ด้านล่างจะต้องถูกเติมเต็ม ก่อนที่มนุษย์จะมีความสนใจความต้องการในขั้นถัดไปโดยการศึกษาค้นคว้าของผู้วิจัยนั้นจะนำ จิตวิทยามาศึกษาความเกี่ยวข้อง เปรียบเทียบกับความเป็นไปของสังคม ว่ามนุษย์มีความต้องการไม่มี ที่สิ้นสุด หากสนองความต้องการของตนได้แล้วก็จะเพิ่มขึ้นไปเรื่อย ๆ

ในทางพุทธจิตวิทยาพุทธศาสนาไม่ได้เห็นจิตเป็นเพียงสมอง หรือกล้ำเนื้อหัวใจ จิตเป็น ธรรมชาติที่รู้อารมณ์ เป็นสิ่งนามธรรมจับต้องไม่ได้ แต่มีลักษณะมีอำนาจต่างๆ สามารถควบคุม หรือ พลิกผันชีวิตมนุษย์ได้ การแสดงออกของมนุษย์ ทั้งทางกาย วาจา ใจโดยเจตนา เป็นกายกรรม วจีกรรม และมโนกรรมนั้น มโนกรรมหรือใจสำคัญที่สุด จะครอบคลุมทั้งความเห็น ทศนะ ความเชื่อ หากมีทศนะหรือความเห็นที่ไม่ตรงต่อความเป็นจริง ก็สามารถนำชีวิตสู่การกระทำหรือตัดสินใจผิด ขณะเดียวกันหากมีทศนะที่ถูกต้อง ก็สามารถนำชีวิตไปในทางที่ถูก ทั้งทางโลกทางธรรม

อิทธิพลทางสังคมนั้นปัจจุบันสื่อและสังคมออนไลน์ทุกคนสามารถเข้าถึงได้ง่าย เรื่องเพศ หรือสิ่งที่ประหลาดแล้วไม่ควรก็เป็นสิ่งหนึ่งที่อยู่ในสื่อและสังคมออนไลน์เหมือนกัน เช่น ข่าว คลิปโป๊ หนังสือ หรือภาพยนตร์ มีอยู่ทั่วไปตามท้องตลาดและตามเว็บต่างๆในอินเทอร์เน็ต เป็นช่องทางให้คน ทั่วไปทุกเพศทุกวัย สามารถเข้าไปเสพได้โดยง่าย และช่องทางทางสังคมออนไลน์ ข่าวในทุกวันนี้เป็น ตัวอย่างให้ประชาชนดูเป็นตัวอย่างทำให้ทราบได้ว่าความเสื่อมทรามนั้นมีอยู่มากมาย ภาพยนตร์หรือ หนังสือบางส่วนมีจุดประสงค์จัดทำขึ้นมาเพื่อสะท้อนสังคมและเตือนสติผู้คนและในทางกลับกันอาจ เป็นดาบสองคม เพราะสื่อทุกวันนี้สามารถเข้าถึงได้ทุกเพศทุกวัย โดยอาจจะมียัยที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะ เข้ามาเสพสื่อ ด้วยความไม่รู้แจ้ง ความไม่รู้ถูก ไม่รู้ผิดอาจทำให้ปฏิบัติในสิ่งที่ไม่ควร

2.3. แนวความคิดทฤษฎีเกี่ยวกับจิตรกรรมไทยแนวประเพณี

ผู้วิจัยได้ทำการออกแบบสร้างสรรค์ผลงานเป็นจิตรกรรมไทยแนวประเพณี ผ่านการศึกษา และหยิบยืมจากจิตรกรรมไทยแบบประเพณี และจิตรกรรมไทยร่วมสมัย โดยจัดองค์ประกอบศิลป์ด้วย เทคนิคสร้างพื้นผิว โดยการซับสี เป่าสี สลักสี และโอบสี ที่มีความร่วมสมัย กลายเป็นจิตรกรรมไทย แนวประเพณี โดยมีรายละเอียดดังนี้

2.3.1 จิตรกรรมไทยแบบประเพณี

จิตรกรรมไทยในอดีตเรียกว่า ภาพเขียนหรือรูปเขียน จิตรกรรมไทยโบราณซึ่งพัฒนามา จากงานช่างฝีมือเรียกว่า ประณีตศิลป์หรือศิลปหัตถกรรมบางประเภท ที่อาศัยเทคนิควิธีการ สร้างสรรค์แตกต่างจากการวาดรูประบายสี เช่น งานมุกประดับ งานลงรักปิดทอง ที่เรียกว่าลายรดน้ำ เป็นต้น ในเอกสารการสอนวิชาไทยศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ระบุว่า เป็นศิลปกรรม แขนงหนึ่งเช่นเดียวกับประติมากรรม ช่างเขียนไทยโบราณแสดงเรื่องราวในพุทธศาสนาเป็นภาพ ตกแต่งฝาผนังในอุโบสถ วิหาร ศาลาการเปรียญ หรือในสมุดข่อยรับงานเขียนตกแต่งฝาผนังภายใน พระมหาปราสาทราชมณเฑียรจะแตกต่างจากอาคารทางพุทธศาสนา เพราะเขียนเป็นลวดลายหรือ ลายดอกไม้แทนเรื่องพุทธประวัติหรือเรื่องชาดก (สุโขทัยธรรมาธิราช, 2537, น.192) บุญเยี่ยม แยม เมือง กล่าวถึงจิตรกรรมไทยว่า ได้แก่ภาพเขียนที่แสดงเรื่องราวเกี่ยวกับพุทธประวัติ วรรณคดี ชีวิตประจำวัน เขียนบนผนังโบสถ์วิหาร ตลอดจนเขียนลวดลายไทย ลายปิดทองรดน้ำประดับตกแต่ง ประตู หน้าต่าง เพดานธรรม และภาชนะเครื่องใช้ต่างๆ นิยมเขียนด้วยสีฝุ่นและปิดทอง (บุญเยี่ยม แยมเมือง, 2537, น.119)

1) ลักษณะของจิตรกรรมไทยแบบประเพณี

จิตรกรรมไทยมีลักษณะเฉพาะพิเศษที่บ่งบอกถึงความเป็นชนชาติไทย มารุต อัมรานนท์ กล่าวว่า เป็นงานในลักษณะที่เป็นประณีตศิลป์ ส่วนมากมักจะพบอยู่ในกลุ่มบุคคลชั้นสูง เช่น ในราชสำนักของพระมหากษัตริย์ พระราชวงศ์ เสนาบดี ตลอดจนพระสงฆ์ พระราชาคณะผู้สูงด้วยสมณศักดิ์ หรือไม่ก็เป็นสิ่งที่ได้มีการสั่งทำเป็นพิเศษเพื่อใช้สำหรับเป็นเครื่องประกอบในพิธีต่างๆ และมักจะทำขึ้น ในจำนวนจำกัด (มารุต อัมรานนท์, 2541, น.49) ในเอกสารของมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ระบุว่า จิตรกรรมไทยมักแสดงบรรยากาศแห่งความเงียบสงบ ภาพบุคคลที่เป็นประธานของฉาก เหตุการณ์ มักจะเป็นภาพพระพุทธเจ้าหรือพระโพธิสัตว์ ภาพพระราชากับพระมเหสี หรือภาพเทวดาที่มีท่าทาง คล้ายละคร เขียนขึ้นด้วยรูปแบบที่ไม่เคร่งครัดในรายละเอียดตามความเป็นจริง ไม่เคร่งครัดในการ แสดงลักษณะสรีระ แต่เส้นอ่อนโค้งที่ประกอบกันเป็นภาพบุคคลทำให้ดูเหมือนว่าบุคคลเหล่านั้นกำลัง

เคลื่อนไหวยู่ในเหตุการณ์นั้นโดยมีฉากเป็นภาพทิวทัศน์ หรือเป็นภาพปราสาทราชวัง (สุโขทัยธรรมาธิราช, 2537, น.193)

ภาพที่ 10 จิตรกรรมฝาผนังวัดใหญ่สุวรรณาราม จังหวัดเพชรบุรี

ข้อมูลจาก: เศรษฐมนตร์ กาญจนกุล ,วัดใหญ่สุวรรณาราม .น.108-122 ,สืบค้นเมื่อวันที่ 2 ธันวาคม 2566

ภาพที่ 11 สีฝุ่นไทยโทนจากธรรมชาติ

เข้าถึงได้จาก : https://www.sarakadeelite.com/arts_and_culture/thaitone-colours/,
สืบค้นเมื่อวันที่ 2 ธันวาคม 2566

การมีสัมพันธ์ไมตรีกับประเทศต่าง ๆ ทั้งกับเพื่อนบ้านใกล้เคียงและกับประเทศอื่น ๆ ที่อยู่ห่างไกล ทำให้มีการถ่ายรับอิทธิพลทางด้านจิตรกรรม เช่น ในสมัยสุโขทัยประเทศไทยมีการติดต่อทางพุทธศาสนากับพม่าและศรีลังกาจิตรกรรมของไทยจึงได้รับอิทธิพลจากพม่าและศรีลังกาอยู่บ้างแต่ก็

ยังคงรักษาลักษณะของไทยเอาไว้ สมัยกรุงรัตนโกสินทร์ ในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัวไทยติดต่อกับจีนจิตรกรรมไทยก็รับอิทธิพลของจิตรกรรมจีนไว้เป็นอันมาก ต่อมาเมื่อพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวและพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงมีพระราชไมตรีกับประเทศตะวันตกจิตรกรรมไทยแบบประเพณีก็ได้รับอิทธิพลของประเทศตะวันตกไว้มากเช่นกันไม่ว่าจะเป็นสาระเรื่องราวที่นำมาเขียนภาพหรือแนวการเขียนภาพแบบตะวันตก

2) การจัดวางภาพจิตรกรรมไทยแบบประเพณี และสีแบบโบราณ

การจัดวางภาพจิตรกรรมไทยแบบประเพณี เป็นที่น่าสังเกตว่า ภาพเขียนในสมัยอยุธยาตอนต้นกับอยุธยาตอนกลางล้วนแต่ใช้สีง่ายๆ เพียงไม่กี่สี คือ สีดินแดง เขม่าดำ และดินขาว เพียงเท่านั้น เราได้พบจิตรกรรมสมัยอยุธยาตอนกลางอีกหลายแห่ง เช่น ในโบสถ์วัดกลางบางพระ นครชัยศรี วัดปราสาทใน นนทบุรี ล้วนแต่ใช้สีง่ายๆ เพียงสามสีหรือสี่สีเท่านั้น

แม้ในสมัยอยุธยาตอนปลาย กรุงศรีอยุธยาอาจจะมีการติดต่อกับชาติต่างๆ มาก รวมทั้งจีนด้วย และได้วัสดุต่างๆ เช่น สีแปลกๆ ที่นำจากนอกประเทศเข้ามาจนเกิดมีภาพจิตรกรรมในสมุดข่อยที่ใช้สีสดใสหลายสี เช่น สมุดข่อยวัดหัวกระบือ อ.บางขุนเทียน ใช้สีแดงชาดสด สีเหลือง สีเขียว สีคราม แทบจะกล่าวได้ว่า มีสีสดใสใช้กันแล้วเกือบทุกสี แต่ก็ไม่แพร่หลายนัก คงจะใช้เพียงบางกลุ่มบางแห่งเท่านั้น ด้วยได้พบว่าสถานที่บางแห่ง ก็ยังคงใช้สีระบายภาพฝาผนังเพียง 3-4 สีเช่นเดิม คือยังคงใช้สีดินแดง เขม่าดำ ดินขาว และอาจจะมีดินเหลืองผสมบ้างในสมัยอยุธยาตอนกลาง ศิลปะจิตรกรรมอยุธยา ที่ได้สร้างแบบแผนการจัดวางไว้ จะสังเกตได้เป็นข้อๆ ดังนี้

- สมัยอยุธยาตอนต้น นิยมเขียนผนังด้านแปะ ส่วนบนติดกับหลังคาเป็นรูปพระอันดับ คือ อติตพุทธ ที่เรียงเป็นแถว อติตพุทธจะประทับนั่งอยู่ในเรือนแก้วทรงยอดแหลม ดังปรากฏที่วิหารเก่า วัดใหญ่อินทาราม จ.ชลบุรี และในอุโบสถวัดปราสาท จ.นนทบุรี กับที่ห้องเจดีย์หรือห้องปราสาทต่างๆ เป็นต้น

- สมัยอยุธยาตอนกลาง ซึ่งอยู่ในช่วงรัชกาลของพระชัยราชา จนถึงปลายสมัยพระเจ้าปราสาททอง ก็ยังคงเขียนภาพอติตพุทธในตำแหน่งเดิม แต่ในสมัยพระเจ้าปราสาททองดังเช่นที่วิหารวัดใหม่ประชุมพล ให้เขียนเป็นรูปเทพชุมนุมสลับกับเจดีย์ย่อมุมสิบสอง จะเห็นว่าภาพเขียนที่วัดช่องนนทรีในสมัยพระนารายณ์มหาราชตอนต้น แม้สมัยอยุธยาตอนปลายแล้ว ก็ยังคงเขียนภาพพระอันดับหรืออติตพุทธกันอยู่

- สมัยอยุธยาตอนปลายนั้น ในที่อันเป็นตำแหน่งของอติตพุทธนั้น ได้เขียนเป็นรูปเทพชุมนุมแทน บางทีก็เขียนเป็นแถวเรียงลงมาเต็มผนังด้านข้างเป็นแถวๆ ก็มี ดังปรากฏร่องรอยอยู่ที่วิหารหลวง วัดกุฎีดาว จ.อยุธยา และพระอุโบสถวัดใหญ่สุวรรณาราม จ. เพชรบุรี เป็นต้น

- สมัยอยุธยาตอนกลางนั้น ให้อำนาจแก่พระพุทธรูปที่ผนังด้านข้างลงมา มักจะเขียนเป็นรูป พุทธประวัติ หรือไม่ว่าเขียนรูปทศชาติชาดก แต่มีการแบ่งเป็นช่วง ๆ เช่น อุโบสถวัดปราสาท นนทบุรี แบ่งเป็นแผ่นยาวทอดลงมา และเรียงเป็นรูปเทวดาถือช่อกนกส่วนที่ผนังวัดช่องนนทรีแบ่งเป็นแผ่นยาว ลงมา เขียนลายรักรอยคันผนัง วัดเกาะแก้วสุทธาราม เพชรบุรี แบ่งเป็นช่องหยักพื้นปลาขนาดใหญ่ มี รูปเจดีย์ขนาดใหญ่คัน สองวัดหลังนี้เป็นศิลปะสมัยอยุธยาตอนปลาย แต่ยังคงรักษาระเบียบแบบเดิม อยู่ การเปลี่ยนแปลงมิได้เด็ดขาดตายตัวนัก

- การที่ต้องมีแผ่นยาวแบ่งช่องลงมาจากข้างบนถึงข้างล่างนั้น เกิดเฉพาะอาคาร อุโบสถที่ไม่มีหน้าต่าง หรือมีหน้าต่างด้านข้างเพียงบานเดียว แต่ถ้าเป็นแบบอุโบสถที่มี 5 หน้าต่างแบบ อยุธยาตอนปลายทั่วไปแล้ว ได้มีช่องหน้าต่างแบ่งภาพอย่างเด็ดขาด

- ระเบียบที่นิยมกันสมัยอยุธยาตอนกลางกับอยุธยาตอนปลาย คือผนังด้านหน้าจะ เขียนรูปมารผจญ หรือมารวิชัย ผนังด้านหลังพระประธานจะเขียนรูปไตรภูมิ เช่น เบื้องบนคือสวรรค์ มีเขาพระสุเมรุ กับภูเขาต่างๆในไตรภูมิ ลดหลั่นกัน ไต่ลงมาเป็นรูปทวีปทั้งสี่และไต่ลงไประหว่างประตู เป็นรูปนรกหรืออบายภูมิ

- เส้นแบ่งภาพพุทธประวัติก็ดี หรือทศชาติก็ดี จะเป็นเส้นหยักที่เรียกว่าสินเทา เส้นหยักแหลมแบบพื้นปลา นี้ ยังคงนิยมเขียนกันมาจนถึงสมัยรัตนโกสินทร์แต่ก็อาจจะสังเกตสมัยได้ ว่า เส้นสินเทาแบบไหนเป็นสมัยใด เช่น เส้นสินเทาที่วัดปราสาทกับวัดช่องนนทรีลักษณะง่าย ๆ เป็น แบบเก่า มีเส้นครีบก้นมาก สินเทาแบบคดโค้งคล้ายก้อนเมฆ มีพบในภาพเขียนสมัยอยุธยาตอนปลาย เช่นที่สมุทข่อยที่หน้าอุโบสถก็น่าจะได้รับอิทธิพลจากจีน

- ภาพเรียงกันอยุธยา ส่วนที่เป็นรูปพระพุทธรูปเจ้า มักจะเขียนจิ๋วที่ตรงกับคำเก่าที่ เรียกว่า รัตกัมพล แปลว่า ผ้าแดง เป็นสีจีวรของพระพุทธรูปเจ้า และส่วนพระวรกายมักจะปิดทอง

- สมัยอยุธยาแปลกกว่าสมัยรัตนโกสินทร์ก็คือ มักจะเขียนพื้นด้วยสีแดง เช่น พื้น เบื้องหลังไตรภูมิ มารผจญ เบื้องหลังปราสาท เป็นต้น ซึ่งช่วงสมัยรัตนโกสินทร์นิยมทำตามแต่บางส่วน ก็กระบายรูปต้นไม้ โขดหิน พื้นดิน ด้วยสีบาง ๆ บนพื้นผนังที่เตรียมไว้ด้วยสีขาวเป็นการเขียนในระบบเดียวกับเขียนบนสมุทข่อย (เพื่อ หริพิทักษ์, อนันต์ วิริยะพินิจ, 2531, น.194-196)

สีในงานจิตรกรรมไทยแบบโบราณ

ในอดีตกาลบรรดาช่างศิลป์ของไทย ได้สร้างสรรค์ผลงานศิลปะต่าง ๆ ด้วยการสรรหาสีจากวัตถุดิบธรรมชาติ โดยนำมาสกัด คัดแยก และผสมกันจนเกิดสีที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะตัว จากการค้นคว้าในเรื่องราวของวัตถุดิบจากธรรมชาติที่ก่อให้เกิดสีต่าง ๆ ขึ้นมา พร้อมกับเรียกชื่อของสีตามวัตถุดิบนั้น ๆ ยกตัวอย่างเช่น “สีแดงชาด” ซึ่งได้มาจากหินชาดก้อน “เขียวใบแค” ที่ได้มาจากการผสมของยางรงกับเขม่า เป็นต้นเหล่าช่างศิลป์จะแบ่งจำแนกหมู่สีไทยเป็น 5 หมู่หลักคือ สีดำ ขาว แดง เหลือง คราม รวมเรียกว่า “สีเบญจรงค์” ซึ่งสีแดงแต่ละเฉดนั้นมาจากการผสมกันของ 5 สีหลัก ทำให้กลายเป็นเฉดสีได้เยอะมากขึ้น (เกษศิริรินทร์ ผลธรรมปาสิต, ม.ป.ป.)

สีที่ได้จากการผสมในลักษณะต่างๆ ช่างเขียนจะผสมไว้ในโถรงแยกไว้เป็นสีๆ มักมีสีที่ไม่เล็กน้อยสำหรับบดหรือคนสี เมื่อต้องการใช้สีจะเจือน้ำลงไปแล้วคนให้สีละลาย โดยเฉพาะสีหลักๆ ที่จำเป็นต้องใช้สำหรับระบายภาพแต่ละประเภท เช่น สีขาวสำหรับระบายภาพเทวดาภคิตรีย์ และชั้นสูง สีเขียวสำหรับระบายภาพต้นไม้ เป็นต้น สีที่ช่างไทยในอดีตนำมาใช้ส่วนใหญ่เป็นสีที่ได้มาจากธรรมชาติแทบทั้งสิ้น จะไม่มีสีสดและฉูดฉาด จิตรกรรมไทยสมัยแรกๆ เช่น สมัยสุโขทัยและสมัยอยุธยาจึงมีโทนสีเดียวกัน ต่อมาเกิดการติดต่อค้าขายกับชาวต่างชาติมากขึ้น จึงมีสีแปลกๆ เข้ามาเกี่ยวกับเรือสินค้าต่างชาติ เช่น สีชาด สีฟ้า สีเขียว สีคราม จากประเทศจีนสีดินเทศหรือสีดินแดงจากประเทศอินเดีย ทำให้งานจิตรกรรมไทยมีสีหลากหลายมากขึ้น (วิบูลย์ ลี้สุวรรณ, 2547, น.46-47)

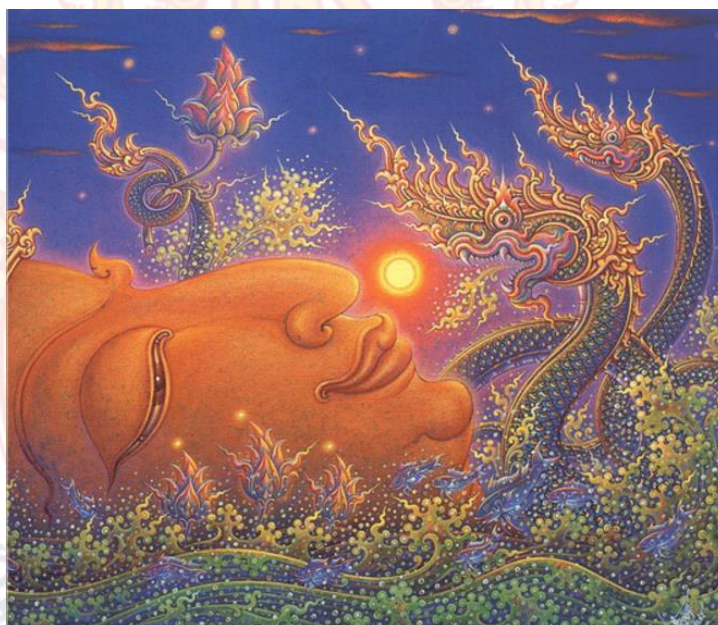
นอกจากนี้ยังมีสีทองคือ แผ่นทองคำเปลว ใช้ปิดส่วนสำคัญที่ต้องการความแวววาว ก่อนปิดทองต้องทากาว เช่น กาวได้จากยางต้นรัก หรือจากยางต้นมะเดื่อ หลังจากปิดทองแล้ว จึงตัดเส้นเป็นรายละเอียด การตัดเส้นมักตัดด้วยสีแดง หรือสีดำ เพราะ ๒ สีนี้ ช่วยขับสีทองให้เปล่งประกายได้ดีกว่าสีอื่น จิตรกรรมฝาผนังที่เขียนขึ้นในรัชสมัยของ พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว นิยมปิดทองมาก เช่น ภาพพระราชาที่เครื่องแต่งพระองค์ เครื่องสูง ปราสาทราชมนเฑียร ราชรถ ตลอดจนเครื่องประดับฉากอื่นๆ (วิบูลย์ ลี้สุวรรณ, 2547, น.48)

2.3.2 จิตรกรรมไทยร่วมสมัย

เป็นจิตรกรรมที่รับเอากระแสอิทธิพลศิลปะตะวันตกเต็มที่จะเรียกว่าเดินตามกระแสอิทธิพลศิลปะตะวันตกเลยก็ได้ แท้ที่จริงจิตรกรรมไทยร่วมสมัย ที่รับเอากระแสอิทธิพลศิลปะตะวันตกมาเต็มทีนั้นส่วนใหญ่เป็นกระแสอิทธิพลของศิลปะสมัยใหม่ (Modern Art) มากกว่าจะเป็นศิลปะหลักวิชา (Academic Art) กระแสอิทธิพลศิลปะตะวันตกได้แพร่หลายเป็นที่ยอมรับกันทั่วไปในภูมิภาคของโลก บางครั้งก็เรียกว่าศิลปะสากลและจิตรกรรมแนวสากลก็คือ จิตรกรรมที่ไม่สะท้อนลักษณะชนชาติ วิภูณ ตั้งเจริญ กล่าวว่า ผลงานทางด้านจิตรกรรมในสมัยรัชกาลพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้า

เจ้าอยู่หัว โดยเฉพาะผลงานของขรัวอินโข่งรวมทั้งผลงานของศาสนิกชนในกระบวนแบบเดียวกันได้แสดงให้เห็นกระแสอิทธิพลศิลปะตะวันตกชัดเจน เป็นกระแสอิทธิพลศิลปะสมัยใหม่ของศิลปินชาวยุโรปซึ่งนิยมสร้างสรรค์กันอยู่ในช่วงเวลานั้นภาพผลงานจิตรกรรมของขรัวอินโข่งที่ยังหลงเหลือเป็นหลักฐานอยู่คือ ภาพเขียนในอุโบสถวัดบรมนิวาส ภาพเขียนในพระอุโบสถวัดบวรนิเวศวิหาร ภาพเขียนพระราชพงศาวดารในหอราชกรมานุสรณ์ และหอราชพงศานุสรณ์ วัดพระศรีรัตนศาสดาราม (วิรุณ ตั้งเจริญ, 2541, น.81)

ในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 4 (พ.ศ.2394 - 2411) เกิดการเปลี่ยนแปลงแนวคิดและรูปแบบของการวาดภาพจิตรกรรมฝาผนังครั้งสำคัญ โดยมีช่างเขียนคนสำคัญเป็นผู้นำ คือ ขรัวอินโข่ง เป็นผู้ซึ่งนำแบบอย่างการวาดภาพแบบตะวันตกเข้ามาวาดภาพจิตรกรรมฝาผนังและเปลี่ยนแนวคิดจากการวาดภาพเรื่องพุทธประวัติชาดกมาวาดเรื่องปรีดาธรรม พงศาวดาร และอื่นๆ และเปลี่ยนรูปแบบของภาพแบบอุดมคติมาเป็นภาพเหมือนจริงที่มีแสงและเงาตามธรรมชาติ เปลี่ยนจากภาพสองมิติมาเป็นภาพสามมิติตามหลักทัศนียวิทยา (Perspective) ของชาวตะวันตก นับเป็นการเปลี่ยนแปลงครั้งสำคัญของการงานจิตรกรรมแบบประเพณีไทย (วิบูลย์ ลี้สุวรรณ, 2547, น. 31)

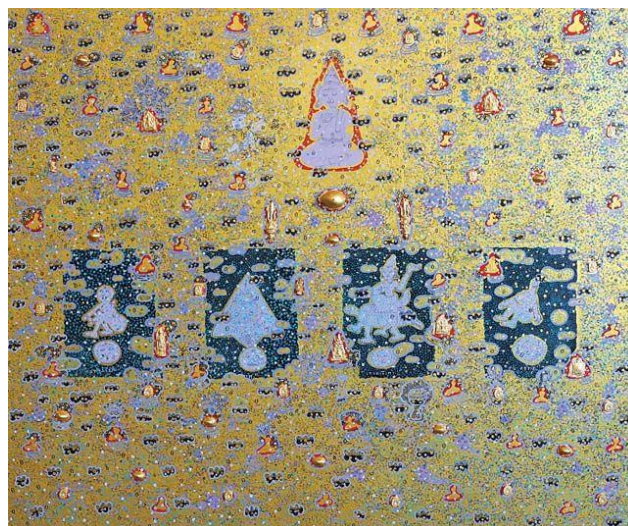
ภาพที่ 12 ภาพวาด ผลงาน อ.เฉลิมชัย โฆษิตพิพัฒน์

ข้อมูลจาก: เฉลิมชัย โฆษิตพิพัฒน์ ,ศิลปะไทยร่วมสมัย ,สืบค้นเมื่อวันที่ 2 ธันวาคม 2566

2.3.3 จิตรกรรมไทยแนวประเพณี

เป็นวิวัฒนาการของจิตรกรรมไทยที่ก้าวไปพร้อมๆ กับความเจริญ และวิวัฒนาการทางด้านต่างๆ ที่อยู่รอบตัวมนุษย์ ในกรณีที่วัฒนธรรมของสังคมใดสังคมหนึ่ง มีการเปลี่ยนแปลงไปตามระบบสังคม งานจิตรกรรม ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของวัฒนธรรม ก็ได้รับผลกระทบต่อการเปลี่ยนแปลงของสังคม เช่นเดียวกัน ถึงแม้จะมีเนื้อหาเรื่องราวที่เปลี่ยนแปลงบางส่วน และการจัดองค์ประกอบที่แปลกใหม่ขึ้นมา แต่จิตรกรรมไทยแนวประเพณีจะเป็นการอิงลักษณะบางส่วนของจิตรกรรมไทยแบบประเพณีมาใช้ในการสร้างสรรค์ผลงาน อาจจะเป็นตัวภาพ การใช้สี เนื้อหาเรื่องราว เพราะฉะนั้นจิตรกรรมไทยแนวประเพณีถึงจะมีความประยุกต์มากขึ้น แต่ก็ยังคงความปราณีตตามแบบจิตรกรรมไทยแบบประเพณีไว้เช่นเดิม

ในรูปแบบงานของผู้วิจิตรนั้นจะเรียกว่า “จิตรกรรมไทยแนวประเพณี” โดยจะใช้ลักษณะบางประการมาใช้ในงานแต่ด้านเนื้อเรื่องจะเป็นเรื่องราวแนวอิงตาม กิเลสมนุษย์ในสังคมยุคปัจจุบันที่ดำรงภาพลักษณ์ และเอกลักษณ์ของงานจิตรกรรมไทยแบบประเพณีมาพัฒนา สร้างสรรค์ใหม่ให้เข้ากับสมัยนิยม

ภาพที่ 13 ที่พึ่งในวิญญูสงสาร

ข้อมูลจาก: นิทรรศการจิตรกรรมบัวหลวงสัญจร, หอศิลป์วัฒนธรรม มช., สืบค้นเมื่อวันที่ 2 ธันวาคม

จากการที่ผู้วิจัยได้ศึกษาข้อมูลจากทฤษฎีเกี่ยวกับจิตรกรรมไทยแนวประเพณี สรุปได้ว่า

เป็นศิลปะที่มีความประณีตสวยงาม แสดงความรู้สึกชีวิตจิตใจและความเป็นไทยที่มีความอ่อนโยน ละมุนละไม สร้างสรรค์สืบต่อกันมาตั้งแต่อดีตจนได้ลักษณะประจำชาติ มีลักษณะประจำชาติที่มีลักษณะ และรูปแบบเป็นพิเศษ นิยมเขียนบน ฝาผนังภายในอาคารที่เกี่ยวข้องกับพุทธศาสนา และอาคารที่เกี่ยวข้องกับบุคคลชั้นสูง เช่น โบสถ์ วิหาร พระที่นั่ง วัง บนผืนผ้า เป็นต้น

จิตรกรรมไทยแบบประเพณีมีลักษณะสำคัญ 3 ประการ ประการหนึ่ง คือ การระบายสีเรียบ อีกประการหนึ่ง คือ การตัดเส้นเพื่อแสดงรูปร่างและแสดงรายละเอียดของภาพ การตัดเส้นภาพแสดงพระราชอาสน์จะต้องให้ดูอ่อนช้อยแต่สง่างามราวกับสมมติเทพเครื่องทรงของพระองค์ก็เขียนอย่างประณีต ปิดทองตัดเส้นอย่างงดงาม ประการสุดท้าย คือ การมีรูปลักษณ์อย่างอุดมคติที่สมจริง แบบประเพณีเช่นกัน

จิตรกรรมไทยร่วมสมัยการแสดงออกของงานจิตรกรรมร่วมสมัยในประเทศไทย จะได้รับอิทธิพลจากความเคลื่อนไหวของศิลปะ ซึ่งเป็นสากล แต่ก็ยังมีแนวความคิดที่เป็นอิสระ โดยเฉพาะจิตรกรมีโอกาสแสดงแนวความคิดสร้างสรรค์ ในแนวใหม่ มีการทดลองเทคนิควิธีการที่เหมาะสมกับแนวความคิดของแต่ละบุคคล ในบางกรณี งานจิตรกรรมร่วมสมัยอาจอาศัยเค้าโครงของแนวความคิดด้านจิตรกรรมไทยแบบประเพณี มาสร้างสรรค์แนวทางใหม่

จิตรกรรมไทยแนวประเพณี เป็นวิวัฒนาการของจิตรกรรมไทยที่ก้าวไปพร้อมๆ กับความเจริญ และวิวัฒนาการทางด้านต่างๆ ที่อยู่รอบตัวมนุษย์ ที่มีการเปลี่ยนแปลงไปตามระบบสังคม งานจิตรกรรม ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของวัฒนธรรม ก็ได้รับผลกระทบต่อการเปลี่ยนแปลงของสังคมเช่นเดียวกัน ถึงแม้จะมีเนื้อหาเรื่องราวที่เปลี่ยนแปลงบางส่วน และการจัดองค์ประกอบที่แปลกใหม่ขึ้นมา แต่จิตรกรรมไทยแนวประเพณีจะเป็นการอิงลักษณะบางส่วนของจิตรกรรมไทยแบบประเพณีมาใช้ในการสร้างสรรค์ผลงาน อาจจะเป็นตัวภาพ การใช้สี เนื้อหาเรื่องราว เพราะฉะนั้นจิตรกรรมไทยแนวประเพณีถึงจะมีความประยุกต์มากขึ้น แต่ก็ยังคงความประณีตตามแบบจิตรกรรมไทยแบบประเพณีไว้เช่นเดิม

จากการศึกษาทฤษฎีเกี่ยวกับลักษณะของจิตรกรรมไทยแบบประเพณีนั้นผู้วิจัย ได้สร้างสรรค์ผลงานศิลปศึกษานิพนธ์ ด้วยการเขียนภาพเล่าเรื่อง สะท้อนสังคมเกี่ยวกับกิเลสตัณหาของมนุษย์ที่ส่งผลต่อพุทธศาสนาในสังคมไทยปัจจุบัน ที่กำหนดลักษณะให้สอดคล้องกับจิตรกรรมไทยแบบประเพณี ในลักษณะอุดมคติที่สมจริง จัดวางภาพเพื่อให้เข้าใจง่าย ด้วยการเรียงภาพเหตุการณ์เป็นเส้นโค้ง แต่ละฉากคั่นด้วยภาพเส้นสันทามิภาพมนุษย์กำลังเกี่ยวข้องกับเรื่องราวมนุษย์ที่กำลังเล่าเรื่องกิเลสตัณหา มีภาพธรรมจักรที่เขียนลายรดน้ำเป็นภาพประธาน และเป็นจุดที่สว่างที่สุดเพราะ

ธรรมจักรนี้ผู้วิจัยได้สืบทอดให้เป็นตัวแทนของศาสนา ลักษณะของงานที่เกี่ยวข้องกับจิตรกรรมไทยแนว ประเพณี การตัดเส้นตัวภาพตัวละคร ลวดลายไทยของกรอบ ให้มีรูปลักษณะกึ่งสมจริงที่อ่อนช้อยด้วยการเขียนรายละเอียดของสรีระเท่าที่จำเป็น และเทคนิคการเขียนลายรดน้ำแบบประยุกต์ด้วยวัสดุ

2.4. แนวความคิดทฤษฎีเกี่ยวกับลายรดน้ำ

2.4.1 ความหมายของลายรดน้ำ

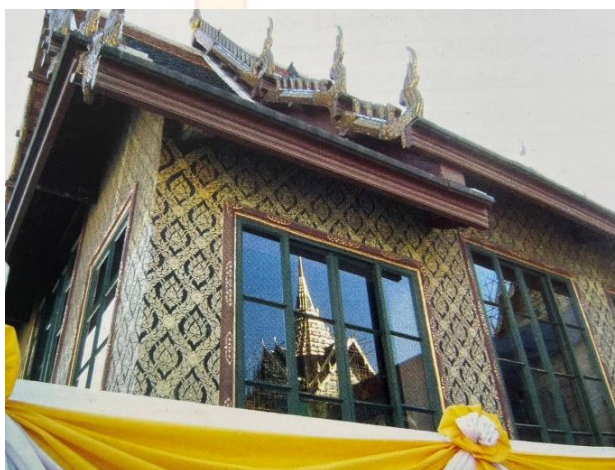
เป็นชื่อเรียกงานช่างไทยโบราณแขนงหนึ่ง เรียกตามกรรมวิธีในการสร้างสรรค์งานโดยการเขียนน้ำยาชนิดพิเศษ (น้ำยาหรรดาล) เป็นกันชน ไม่ให้ทองคำเปลวติดในส่วนที่ไม่ต้องการให้เป็นเนื้อทอง กรรมวิธีขั้นสุดท้ายก่อนที่จะมีลวดลายทองปรากฏขึ้น คือ การรดน้ำเพื่อชะล้างน้ำยาที่เขียนไว้ให้หลุดลอกออก ดังนั้น คำว่า ลายรดน้ำ จึงเรียกชื่อตามกรรมวิธีที่กล่าวไว้ข้างต้น (นฤทธิ์ วัฒนภู, 2552, น.7)

ลายรดน้ำ คือ งานช่างประณีตศิลป์ของไทยแขนงหนึ่งที่ต้องใช้กระบวนการในการเขียน และจะเสร็จสมบูรณ์ได้ โดยการรดน้ำลายรดน้ำเป็นจิตรกรรมไทยแบบประเพณีประเภทหนึ่ง จัดอยู่ในกลุ่มเอกรงค์คือมีสีทองสีเดียว ทั้งเป็นส่วนที่เป็นภาพ ลวดลายหรือลวดลายประกอบภาพ สีทองนี้มาจากทองคำเปลวแท้ร้อยเปอร์เซ็นต์ ปรากฏให้เห็นเด่นชัดเป็นเงางามบนพื้นสีดำหรือพื้นสีแดงเข้ม เป็นงานประณีตศิลป์ที่มีระเบียบแบบแผนในการเขียนอันเป็นเอกลักษณ์ ใช้เขียนประดับตกแต่งส่วนประกอบอาคารสถาปัตยกรรมไทย อาทิ ประตู หน้าต่าง เสา ผนัง อุโบสถ วิหาร หอไตร หรือเขียนประดับตกแต่งสิ่งของเครื่องใช้ อาทิ ตู้พระไตรปิฎก ฉากลับแล หีบหนังสือ กัณฑ์เทศน์ ใบประดับ คัมภีร์ใบลาน หน้าปกสมุดข่อย เครื่องดนตรีไทยจำพวก ข้อง รางระนาด เครื่องศาสตราวุธ อาทิ โล่ ฝักดาบ กุบช้าง และผลิตภัณฑ์ต่าง ๆ ของงานเครื่องเงิน เป็นต้น มีกรรมวิธีขั้นตอนในการจัดเตรียมวัสดุ อุปกรณ์ แต่ละขั้นตอน ล้วนแล้วแต่ต้องใช้เวลาในการจัดเตรียมนานพอสมควร มีระเบียบแบบแผนชัดเจนจึงจะทำให้เกิดผลงานที่มีความสมบูรณ์งดงาม และมีคุณค่า (สนั่น รัตน์ะ, 2545, น.20)

2.4.2 รูปแบบงานศิลปะลายรดน้ำ

งานช่างลายรดน้ำ มีกระบวนการที่ใช้ในการประดับตกแต่ง ซึ่งแสดงคุณค่าทางสุนทรียภาพ และบ่งบอกถึงความรุ่งเรืองเฟื่องฟูของชาติแต่ละสมัย นิยมจัดสร้างขึ้นเพื่อถวายเป็นพุทธบูชา รวมทั้งเชิดชูสถาบันพระมหากษัตริย์ จากหลักฐานทางศิลปกรรมเกี่ยวกับงานช่างลายรดน้ำ ปรากฏรูปแบบงานที่หลายหลากประดับไว้ เพื่อเพิ่มความงดงามและแสดงคุณค่าให้กับงานสถาปัตยกรรม เช่น บานประตู หน้าต่างฝาผนัง และเสายาวในอาคารทางศาสนาและปราสาทพระราชวัง ซึ่งปรากฏอยู่ในบันทึกฉบับต่างๆ ที่กล่าวไปแล้วในบทที่ผ่านมา แต่โดยทั่วไปเมื่อมีการกล่าวถึงงานลายรดน้ำ มักให้

ความสำคัญกับตู้พระไตรปิฎก หรือตู้พระธรรมลายรดน้ำเป็นหลัก เนื่องจากมีจำนวนหนาแน่นสามารถใช้ในการศึกษาวิเคราะห์ได้แน่ชัดกว่างานในลักษณะอื่น (นฤทธิ วัฒนภู, 2552, น.16)

ภาพที่ 14 พระที่นั่งดุสิตาภิรมย์

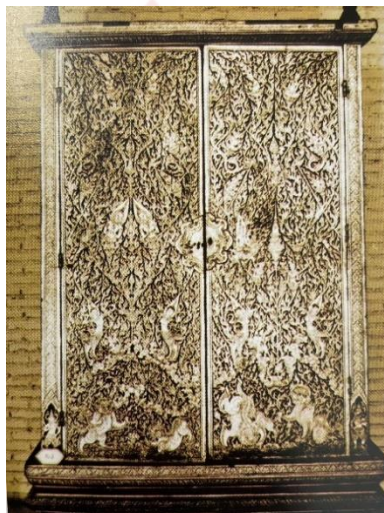
ข้อมูลจาก : สนั่น รัตนะ, ศิลปะลายรดน้ำ, น.18, สืบค้นเมื่อวันที่ 15 ธันวาคม 2566

พระที่นั่งองค์นี้อยู่ในพระบรมมหาราชวังฝั่งด้านนอกของพระที่นั่งเขียนด้วยกระบวนการลายรดน้ำ เป็นลายพุ่มข้าวบิณฑ์ก้านแย่ง ศิลปะสมัยรัตนโกสินทร์

ภาพที่ 15 ลวดลายบางส่วนบนบานตู้ด้านหน้าตู้พระธรรมวัดเชิงหวาย

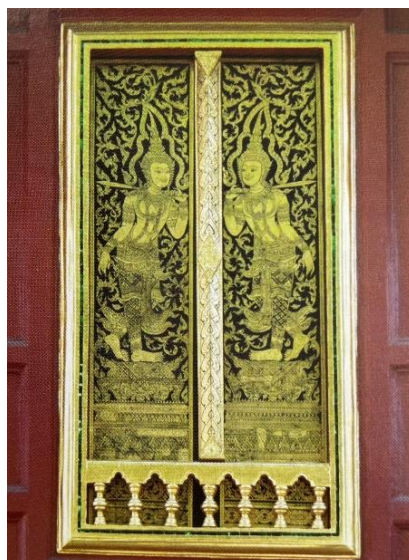
ข้อมูลจาก : สนั่น รัตนะ, ศิลปะลายรดน้ำ, น.19, สืบค้นเมื่อวันที่ 15 ธันวาคม 2566

ภาพที่ 16 ตู้ ธบ. 3 ปีพ.ศ. 2320 สมัยธนบุรี

ข้อมูลจาก : สนั่น รัตนะ, ศิลปะลายรดน้ำ, น.20, สืบค้นเมื่อวันที่ 15 ธันวาคม 2566

มีรูปแบบตู้ชาหุ้มเขียนกระบวนกลายรดน้ำทั้งใบ ลักษณะลวดลายเห็นได้ชัดว่า น่าจะเป็นฝีมือช่างที่สืบทอดมาจากสมัยอยุธยา

ภาพที่ 17 ภาพทวารบาลบนบานหน้าต่าง หอไตร วัดระฆังโฆสิตาราม กรุงเทพมหานคร ศิลปะรัตนโกสินทร์

ข้อมูลจาก : สนั่น รัตนะ, ศิลปะลายรดน้ำ, น.21, สืบค้นเมื่อวันที่ 15 ธันวาคม 2566

ภาพที่ 18 เสาแปดเหลี่ยมภายในศาลาการเปรียญ วัดใหญ่สุวรรณาราม จ.เพชรบุรี
ข้อมูลจาก : สนั่น รัตนะ, ศิลปะลายรดน้ำ, น.21, สืบค้นเมื่อวันที่ 15 ธันวาคม 2566

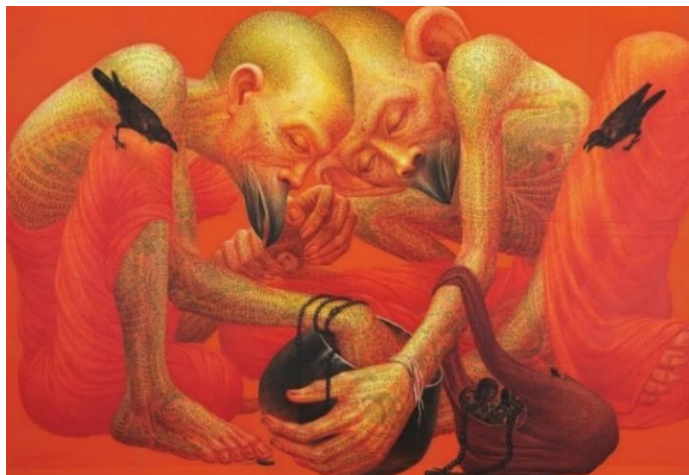
ภาพที่ 19 เรือเอกชัยเหินหาว, เอกชัยหลาวทอง
ข้อมูลจาก : สนั่น รัตนะ, ศิลปะลายรดน้ำ, น.22, สืบค้นเมื่อวันที่ 15 ธันวาคม 2566

มีการเขียนกระบวนการลายรดน้ำเป็นรูปเหราประกอบลวดลายไทยบนพื้นสีดำ เป็นงานช่างฝีมือสมัยรัตนโกสินทร์ ปัจจุบันจัดเก็บอยู่ในพิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ เรือพระราชพิธี

2.5. แนวความคิดทฤษฎีของศิลปินและข้อมูลทางศิลปกรรม

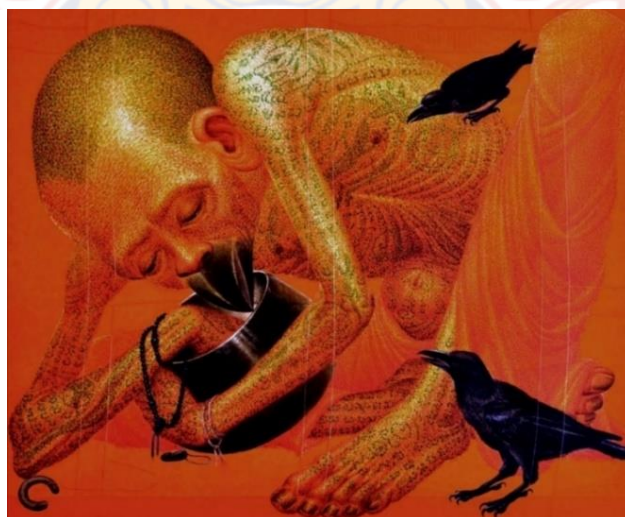
2.5.1 แนวความคิดทฤษฎีของศิลปิน

1) อนุพงษ์ จันทร

ภาพที่ 20 ผลงานภิกษุสันดานกา

ข้อมูลจาก: อนุพงษ์ จันทร ,นิทรรศการศิลปกรรมแห่งชาติ ,สืบค้นเมื่อวันที่ 18 ธันวาคม 2566

ภาพที่ 21 ผลงานภิกษุสันดานกา

ข้อมูลจาก: อนุพงษ์ จันทร ,นิทรรศการศิลปกรรมแห่งชาติ ,สืบค้นเมื่อวันที่ 18 ธันวาคม 2566

ภาพเขียน "ภิกษุสันดานกา" เป็นภาพเขียนขนาดใหญ่ แสดงรูปผู้ที่แต่งกายเลียนแบบ พระสงฆ์ 2 คนเอาศีรษะชนกัน มีปากแหลมสีดำเป็นปากอีกา กำลังแสดงกิริยาแย่งด้ายสายสิญจน์และ ตะกรุดในบาตร เนื้อตัวสีกายันต์เป็นรูปกบในท่ากำลังผสมพันธุ์กัน บริเวณลำตัวมีภาพตุ๊กแกกำลังอยู่ใน ท่าผสมพันธุ์เช่นกัน ในยามมีลูกกรอกชาย-หญิงเปลื้องผ้าเห็นอวัยวะเพศ โดยมีอีกาเกาะอยู่ที่ตัวของผู้ที่ห่มเหลืองทั้ง 2 คน

แนวคิดเบื้องต้นของการทำงานชิ้นนี้ขึ้นมา เพราะได้แรงบันดาลใจจากคติความเชื่อของไทย เรื่อง "เปรตภูมิ" ที่คนเฒ่าคนแก่โบราณใช้เป็นกุศโลบายสอนลูกหลานให้รู้จักเกรงกลัวต่อบาป เช่น ถ้าพ่อแม่ ตายไปจะกลายเป็นเปรต ถ้าตีพ่อแม่ ตายไปมือจะโตเท่าใบลาน ฯลฯ เมื่อได้แรงบันดาลใจดังกล่าว ตนจึงได้ไปศึกษาตัวงานจิตรกรรมไทยแบบประเพณีดั้งเดิมตามวัดต่างๆ ก็ไปพบเนื้อหาเกี่ยวกับบาปบุญคุณโทษ ได้ศึกษาสมุดภาพไตรภูมิ ที่มีทั้งพุทธประวัติ เรื่องเกี่ยวกับชาดก รวมถึงไตรภูมิและนรกภูมิด้วย ซึ่งนรกภูมิก็จะแบ่งความผิดตามความร้ายแรงของการทำบาป เช่น มีพวกเปรต อสุรกาย และสัตว์เดรัจฉานต่างๆ โดยตนสนใจเรื่องเกี่ยวกับเปรต จึงได้ลองนำเรื่องเปรตภูมิมาทดลอง สร้างงาน ประกอบกับไปเจอภาพ "บรรพชิตทุศีล" ในสมุดภาพไตรภูมิด้วย ซึ่งสอดคล้องกับ สถานการณ์ทางสังคมในขณะนั้นที่สร้างความสะเทือนใจให้ตน จนต้องสร้างงานชิ้นนี้ออกมา

นายอนุพงษ์ จันทร กล่าวว่า ผลงานดังกล่าว เป็นการนำเสนออีกมุมหนึ่งของสังคม เป็น ธรรมดาที่จะมีทั้งคนที่ชอบ ไม่ชอบ เป็นธรรมชาติของมนุษย์อยู่แล้ว แต่ยืนยันว่านับถือศาสนาพุทธ เจตนาการสร้างงาน จริงๆ แล้ว ไม่ได้มีเจตนาทำลายศาสนา แต่เป็นการกระตุ้นเรื่องบาปบุญคุณโทษ โดยเอาสิ่งที่เกิดในสังคมจริงๆ มานำเสนอ เนื้อหาอาจจะแรงกระทบใจจากคนกลุ่มหนึ่ง เป็นเรื่องปกติ ที่จะรู้สึกไม่ดี แต่ถ้ามองที่เจตนา จะเป็นตัวบอกจุดมุ่งหมายว่าทำไมศิลปินถึงสร้างงานแนวนี้ เป็นการ สะท้อนสิ่งที่เกิดขึ้นในสังคม เป็นวิกฤติศรัทธา ความเชื่อมั่นในพระสงฆ์ปัจจุบัน มีมากน้อยขนาดไหน มี คนเคยเขียนถึงตรงนี้ พูดถึงตรงนี้ไว้มากมาย มีพระเขียนถึงพระองค์ก็มี รัชกาลที่ 6 ท่านเคยพระราช นิพนธ์ลงในเทศนาเสื่อป่า เกี่ยวกับปัญหาของพระสงฆ์เอาไว้อย่างชัดๆ ในหลายๆ ที่ ก็เคยนำเสนอว่า พวกนอกวรรค อาศัยศาสนาหากินนั้นนับัญญ์ติลงโทษเกี่ยวกับบาปกรรมอย่างไร (อันธนิศา ทศคร, มปป.)

2) วิเชียร แซ่ไซ่

ภาพที่ 22 พุทธศาสนากับการเปลี่ยนแปลงของสังคมไทย Buddhism and degeneration of Thai society.

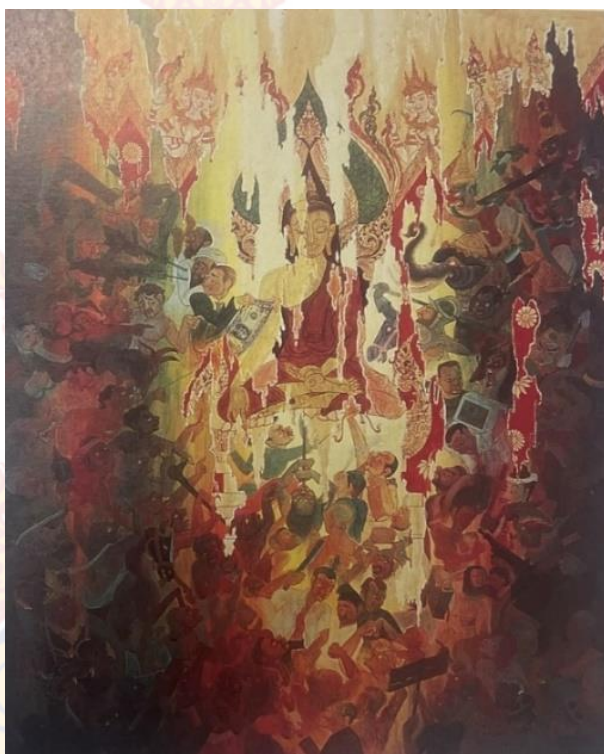
ข้อมูลจาก : หนังสือสุจิตร์ ศิลปินพณธ์ ศิลปะไทย รุ่นที่ 6 ห้องสมุดวิทยาลัยเพาะช่าง มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์, สืบค้นเมื่อวันที่ 23 ธันวาคม 2566

ภาพที่ 23 พุทธศาสนากับการเปลี่ยนแปลงของสังคมไทย 2 Buddhism and degeneration of Thai society.

ข้อมูลจาก : หนังสือสุจิตร์ ศิลปินพณธ์ ศิลปะไทย รุ่นที่ 6 ห้องสมุดวิทยาลัยเพาะช่าง มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์, สืบค้นเมื่อวันที่ 23 ธันวาคม 2566

“พุทธศาสนาที่เคยรุ่งเรืองเป็นที่เคารพศรัทธาของชนชาติไทยมาตั้งแต่อดีต ในปัจจุบันได้ถูกลดความสำคัญลงเนื่องจากสังคมไทยที่เปลี่ยนไป ความเจริญทางวัตถุได้ครอบงำจิตใจของคนในสังคมไม่เว้นแม้กระทั่งพระสงฆ์บางรูปที่อยู่ในฐานะผู้สืบทอดหลักธรรมคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้า แต่มีจิตใจที่ไม่แน่วแน่ในการปฏิบัติธรรมเปรียบไว้กับเนื้อหาดอนพระโพธิสัตว์ผจญกับหมู่มาร” (วิทยาลัยเพาะช่าง, 2549, น.82)

ภาพที่ 24 ศรัทธากับความเสื่อม

ข้อมูลจาก : หนังสือสุจิบัตรแสดงผลงานนักศึกษาศิลปประจำชาติเนื่องในโอกาสวันเกิดเพาะช่าง
ห้องสมุดวิทยาลัยเพาะช่าง มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์, สืบค้นเมื่อวันที่ 23
ธันวาคม 2566

ทุกสรรพสิ่งล้วนมีสองด้าน มีดี-ชั่ว มีด้านมืด-ด้านสว่าง ยึดโยงถ่วงดุลย์ซึ่งกันและกัน มีความสุขทุกข์ มีรัก โลภ โกรธ หลง อันเป็นธรรมชาติของธรรมชาติมนุษย์ที่ไม่อาจหลีกเลี่ยงได้ ดังที่สะท้อนให้เห็นตามค่านิยมที่ถูกปลูกฝังอยู่ในสังคมไทยในหลากหลายด้าน อาทิเช่น ด้านเศรษฐกิจ วิถีชีวิต ความเชื่อและวัฒนธรรมประเพณี จึงเป็นแรงบันดาลใจในการสร้างสรรค์ผลงานโดยถ่ายทอดให้เห็นถึงสภาวะจิตใจของมนุษย์ภายใต้การแสดงออกทางพฤติกรรมทั้งด้านที่ดีและไม่ดีของพฤติกรรมมนุษย์ สะท้อนมุมมองพฤติกรรมที่เบื้องหน้าสร้างภาพดูดีมีศีลธรรมแต่เบื้องหลังกลับแสดงพฤติกรรมตามความต้องการของตนในทางที่ไม่ดี ไม่ยึดหลักศีลธรรม สอดแทรกเหตุการณ์ผ่านวิถีชีวิต ตามค่านิยมในสังคมผ่านสัญลักษณ์ต่างๆ เพื่อถ่ายทอดการอยู่ร่วมกันของมนุษย์ที่มีค่านิยมเป็นสิ่งที่กำหนดพฤติกรรมของมนุษย์ในสังคม (วิทยาลัยเพาะช่าง, 2565, น.19)

2.5.2 ข้อมูลทางศิลปกรรม

ศิลปกรรมจากจิตรกรรมฝาผนัง “ลายผ้า” วัดสุวรรณารามราชวรวิหาร จังหวัดกรุงเทพมหานคร เป็นลายผ้าจากเทพทวารบาลบานประตู บานหน้าต่าง ที่มีความงดงามจัดเป็นฝีมือชั้นครู เป็นแบบอย่างในการเขียนลายผ้าตั้งแต่อดีตจวบจนปัจจุบัน ลายละเอียดวิจิตรบรรจง ตัวผ้านุ่งทั้งหมดดูตามลักษณะลายแล้วจัดว่าเป็นลายอย่างทั้งสิ้น ส่วนลายสนับเพลาที่มีทั้งเป็นลายอย่างและสมปัก เป็นที่ทราบกันว่า ภาพจิตรกรรมวัดสุวรรณารามฝีมือช่างเอกในสมัยรัชกาลที่ 3 ท่านหนึ่งชื่อว่า ครูทองอยู่ (หลวงวิจิตรเจษฎา) ภาพที่ขึ้นชื่อของท่านคือ ภาพพระเนมิ อีกท่านหนึ่งชื่อว่าครูคงแป๊ะ (หลวงเสนีย์บริรักษ์) ท่านชอบเขียนภาพแบบจีน และชอบเขียนตอนที่มีคนเยอะๆ อย่างภาพที่กำลังทำการสัประยุทธ์กัน เส้นสายของท่านละเอียดเล็กมาก จึงได้อีกฉายาว่าเจ้าแห่งภูกันหนวดหนู อาจารย์ทั้งสองท่านมีลูกศิษย์ลูกหามากมาย จึงคาดกันว่าภาพภายในอุโบสถมีฝีมือลูกศิษย์ลูกหาท่าน และบรรดาครูช่างอื่นๆ ด้วย (เศรษฐมนตร์ กาญจนกุล, 2548, น.17)

ผู้วิจัยได้นำเอารูปแบบและโครงสร้างลวดลายของผ้านุ่ง จากจิตรกรรมฝาผนังลายผ้า มาปรับใช้กับพื้นที่ของงานที่เขียนเป็นลายผ้า เพราะลวดลายไม่ยุ่งยากซับซ้อน แต่แฝงไปด้วยความงามที่สมบูรณ์และลงตัว

ภาพที่ 27 ลายผ้า วัดสุวรรณารามราชวรวิหาร

ข้อมูลจาก : วัดสุวรรณารามราชวรวิหาร , กรุงเทพมหานคร, สืบค้นเมื่อวันที่ 25 มกราคม 2567

ภาพที่ 28 ลายผ้า วัดสุวรรณารามราชวรวิหาร

ข้อมูลจาก : วัดสุวรรณารามราชวรวิหาร , กรุงเทพมหานคร, สืบค้นเมื่อวันที่ 25 มกราคม 2567

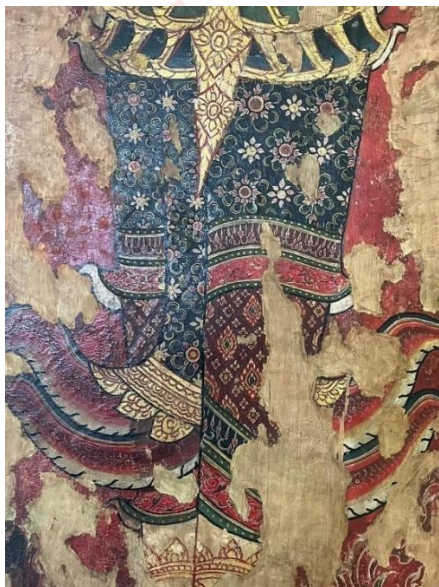
ภาพที่ 29 ลายผ้า วัดสุพรรณารามราชวรวิหาร

ข้อมูลจาก : วัดสุพรรณารามราชวรวิหาร , กรุงเทพมหานคร, สืบค้นเมื่อวันที่ 25 มกราคม 2567

ภาพที่ 30 ลายผ้า วัดสุพรรณารามราชวรวิหาร

ข้อมูลจาก : วัดสุพรรณารามราชวรวิหาร , กรุงเทพมหานคร, สืบค้นเมื่อวันที่ 25 มกราคม 2567

ภาพที่ 31 ลายผ้า วัดสุวรรณารามราชวรวิหาร จังหวัดกรุงเทพมหานคร

ข้อมูลจาก : วัดสุวรรณารามราชวรวิหาร , กรุงเทพมหานคร, สืบค้นเมื่อวันที่ 25 มกราคม 2567

ภาพที่ 32 รายละเอียดของฐาน วัดสุวรรณารามราชวรวิหาร จังหวัดกรุงเทพมหานคร

ข้อมูลจาก : วัดสุวรรณารามราชวรวิหาร , กรุงเทพมหานคร, สืบค้นเมื่อวันที่ 25 มกราคม 2567

จิตรกรรมรามเกียรติ์ภาพจับ วัดสุทัศนเทพวรารามราชวรมหาวิหาร กรุงเทพมหานคร

คำว่า "ภาพจับ" เป็นศัพท์เฉพาะในจิตรกรรมไทยแบบประเพณี คือภาพแสดงการต่อสู้ในลักษณะประชิด ระหว่างบุคคลต่อบุคคลหรือบุคคลต่อกลุ่มบุคคล การต่อสู้ในลักษณะดังกล่าวมีการ "จับ" ร่างกาย ออกรณ หรืออาวุธของอีกฝ่ายหนึ่ง เช่น ภาพพระรามรบทศกัณฐ์ พาลีรบสุครีพ เป็นต้น ทั้งนี้ รวมถึงการไล่จับในลักษณะประชิดตัว ฝ่ายหนึ่งไล่อีกฝ่ายหนึ่งหนี เช่น หนุมานจับนางสุพรรณมัจฉา หนุมานจับนางเบญกาย เป็นต้น นอกจากการจับที่ปรากฏในภาพจับแล้ว ยังปรากฏ "ท่าจับ" ใน การแสดงโขน (บุญเตือน ศรีวรพจน์, 2556, น.64)

อีกด้วยผู้วิจัยได้นำเอาโครงสร้าง สี และรายละเอียดของภาพจับแต่ละภาพมารวมกลุ่มกัน โดยให้ตัวภาพมีความสลับซับซ้อนทับกันและมีความเหลื่อมกันเล็กน้อย ชวนให้ดูสับสนและสื่อถึงความยุ่งเหยิง ผู้วิจัยได้เลือกภาพตัวยักษ์เป็นส่วนใหญ่ เพราะยักษ์มีความจำกัดความไว้ว่า เป็นอมนุษย์ มีจิตใจโหดร้ายรูปร่างใหญ่โต ผู้วิจัยจึงคิดว่า ยักษ์จึงเป็นตัวที่ใช้สื่อถึงตัวมารได้ดี

ภาพที่ 33 จิตรกรรมรามเกียรติ์ วัดสุทัศนเทพวราราม

ข้อมูลจาก : วัดสุทัศนเทพวรารามราชวรมหาวิหาร, กรุงเทพมหานคร, สืบค้นเมื่อวันที่ 29 มกราคม 2567

ภาพที่ 34 จิตรกรรมรามเกียรติ์ วัดสุทัศนเทพวราราม

ข้อมูลจาก : วัดสุทัศนเทพวรารามราชวรมหาวิหาร, กรุงเทพมหานคร, สืบค้นเมื่อวันที่ 29 มกราคม 2567

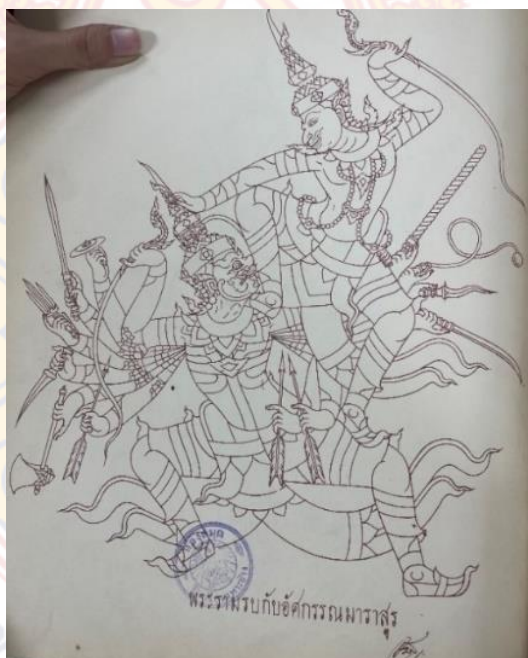
ภาพที่ 35 จิตรกรรมรามเกียรติ์ วัดสุทัศนเทพวรารามราช

ข้อมูลจาก : วัดสุทัศนเทพวรารามราชวรมหาวิหาร, กรุงเทพมหานคร, สืบค้นเมื่อวันที่ 29 มกราคม 2567

ภาพที่ 36 จิตรกรรมรามเกียรติ์ วัดสุทัศนเทพวราราม

ข้อมูลจาก : วัดสุทัศนเทพวรารามราชวรมหาวิหาร, กรุงเทพมหานคร, สืบค้นเมื่อวันที่ 29 มกราคม 2567

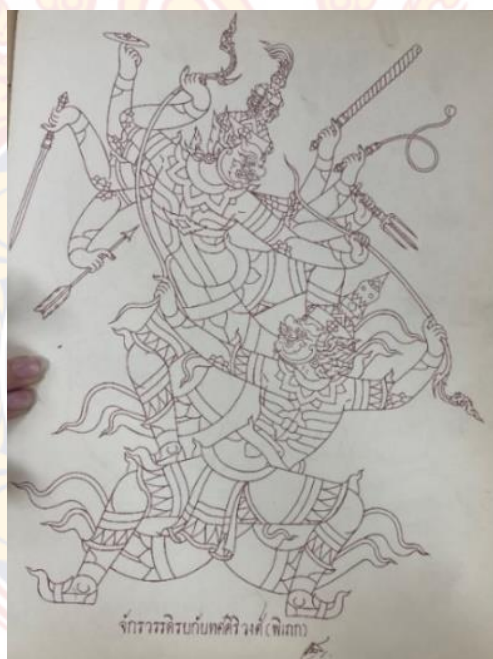

ภาพที่ 37 ลายเส้นจากหนังสือจิตรกรรมรามเกียรติ์ วัดสุทัศนเทพวราราม

ข้อมูลจาก : ห้องสมุดวิทยาลัยเพาะช่าง มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์, สืบค้นเมื่อวันที่ 29 มกราคม 2567

ภาพที่ 38 ลายเส้นจากหนังสือจิตรกรรมรามเกียรติ์ วัดสุทัศน์เทพวราราม
 ข้อมูลจาก : ห้องสมุดวิทยาลัยเพาะช่าง มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์, สืบค้นเมื่อ
 วันที่ 29 มกราคม 2567

ภาพที่ 39 ลายเส้นจากหนังสือจิตรกรรมรามเกียรติ์ วัดสุทัศน์เทพวราราม
 ข้อมูลจาก : ห้องสมุดวิทยาลัยเพาะช่าง มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์, สืบค้นเมื่อ
 วันที่ 29 มกราคม 2567

ภาพที่ 40 ลายเส้นจากหนังสือจิตรกรรมรามเกียรติ์ วัดสุทัศน์เทพวราราม

ข้อมูลจาก : ห้องสมุดวิทยาลัยเพาะช่าง มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์, สืบค้นเมื่อ
วันที่ 29 มกราคม 2567

รูปแบบงานประติมากรรมธรรมจักร สมัยทวาราวดี

ธรรมจักรสัญลักษณ์ทางพุทธศาสนาอย่างหนึ่งที่พบแพร่หลายอยู่โดยทั่วไปในอารยธรรมทวารวดี คือ ธรรมจักรกับกวางหมอบ ธรรมจักรเป็นเครื่องหมายของการประกาศพระธรรมคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้า ซึ่งเป็นสัญลักษณ์ของการแสดงปฐมเทศนาโปรดปัญจวัคคีย์ที่ป่าอิสิปตนมฤคทายวัน แขวงเมืองพาราณสี อันมีตัวแทนคือกวางหมอบ หลังจากนั้นธรรมจักรจึงกลายเป็นเครื่องหมายของพระธรรมคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้าที่ไปปรากฏตามที่ต่างๆ (ศักดิ์ชัย สายสิงห์, 2547, น.241)

ลายก้านขดของทวาราวดี นับเป็นกลุ่มที่พบมากเช่นกัน ลวดลายนี้มีหลายรูปแบบ ทั้งที่เป็นลายก้านขดขนาดเล็กและเป็นแผ่นขนาดใหญ่ ที่นิยมอย่างมากได้แก่ ลายก้านขดสลับกับลายสี่เหลี่ยมขนมเปียกปูน ลักษณะเช่นเดียวกับลายบนกงของธรรมจักร และฐานทั่วไปในสมัยทวาราวดี ลวดลายลักษณะนี้เปรียบเทียบกับลายในสมัยคุปตะ (ศักดิ์ชัย สายสิงห์, 2547, น.246)

ผู้วิจัยได้นำรูปแบบงานประติมากรรมธรรมจักรมาถอดแบบเป็นลายเส้นของตนเอง โดยใช้เป็นจุดเด่นจัดวางไว้ตรงจุดด้านบนซ้ายมือ โดยใช้เทคนิคปิดทองคำเปลวเพื่อให้เด่นมากกว่าจุดอื่น เพื่อเป็นตัวสื่อว่าถึงแม้จะมีพวงหมุ่มมารที่กำลังทำให้ศาสนาเสื่อม แต่วงล้อแห่งธรรมที่พระพุทธเจ้าทรงหมุนคือธรรมะที่ทรงประกาศ คือความดีงาม ความร่มเย็นเป็นสุข กำลังหมุนต่อไปจนไม่มีจุดสิ้นสุดแม้จะเสื่อมสลายเพราะจิตใจมนุษย์ก็ตาม

ภาพที่ 41 ธรรมจักร ศิลปะทวารวดี

ข้อมูลจาก : พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ พระนคร กรุงเทพมหานคร, สืบค้นเมื่อวันที่ 29 มกราคม 2567

รูปแบบงานประติมากรรมขาสีงห์ ปูนปั้น ศิลปะอยุธยา ฐานประดิษฐานพระพุทธรูปในเมรุ
ทิศ วัดไชยวัฒนาราม จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

ผู้วิจัยได้นำรูปแบบโครงสร้างนำมาถอดแบบลายเส้นให้เป็นของตนเองมาปรับใช้กับพื้นที่
ของงานโดยผู้วิจัยได้ใช้เป็นฐานรองดอกบัวและธรรมจักร เพื่อแก้ปัญหากลมของธรรมจักรเพื่อ
ไม่ให้เกิดความเลี่ยนเกินไป และผู้วิจัยได้ปรับตัวฐานให้โค้งรับกับดอกบัวเพื่อไม่ให้ตัวฐานแข็งทื่อเกินไป

ภาพที่ 42 ขาสিংห์ ปูนปั้น ศิลปะอยุธยา ฐานประดิษฐานพระพุทธรูปในเมรุทิศ

ข้อมูลจาก : วัดไชยวัฒนาราม จังหวัดพระนครศรีอยุธยา, สืบค้นเมื่อวันที่ 29 มกราคม 2567

จากการได้ศึกษาข้อมูลจากทฤษฎีเกี่ยวกับศิลปินและข้อมูลทางศิลปกรรม สรุปได้ว่า

จากการศึกษาข้อมูลจากทฤษฎีเกี่ยวกับศิลปิน ด้วยการเล่าเรื่องราวเกี่ยวกับกิเลสตัณหาของมนุษย์ และสะท้อนสังคม ผู้วิจัยได้หยิบยกการเล่าเรื่องด้วยอีกา จากศิลปินอนุพงษ์ จันทร์ ด้วยความเชื่อตามคติของไทยนั้น เห็นได้จากสำนวนไทยที่นำเอาลักษณะหรือนิสัยของอีกามาใช้ เช่น กาคาบพริก เป็นสัตว์ที่สื่อในด้านไม่ดี เป็นสัตว์สันดานดิบ ขี้ขโมย เลยใช้ภาพอีกาทำลึงจิกกัดกินศาสนาที่ผู้วิจัยได้ใช้ธรรมจักรเป็นสัญลักษณ์แทนของศาสนา

ในด้านของการใช้โทนสี มีความสอดคล้องกับผลงานสร้างสรรค์ของศิลปินวิเชียร แซ่ไซ่ เป็นการใช้โทนสีโทนร้อน จะมีการระบายเฉดสีรอบข้างให้ดูมีความทึบ มีดหม่น และใช้จุดสว่างเป็นจุดที่เด่นที่สุด โดยจัดวางภาพธรรมจักรให้มีความหลุดกร่อน ที่อยู่ในสภาวะที่เสื่อมศรัทธาของศาสนา ในการใช้รูปภาพธรรมจักรนั้นผู้วิจัยเลยตั้งใจเขียนให้ดูเสื่อมสลาย ไม่สมบูรณ์

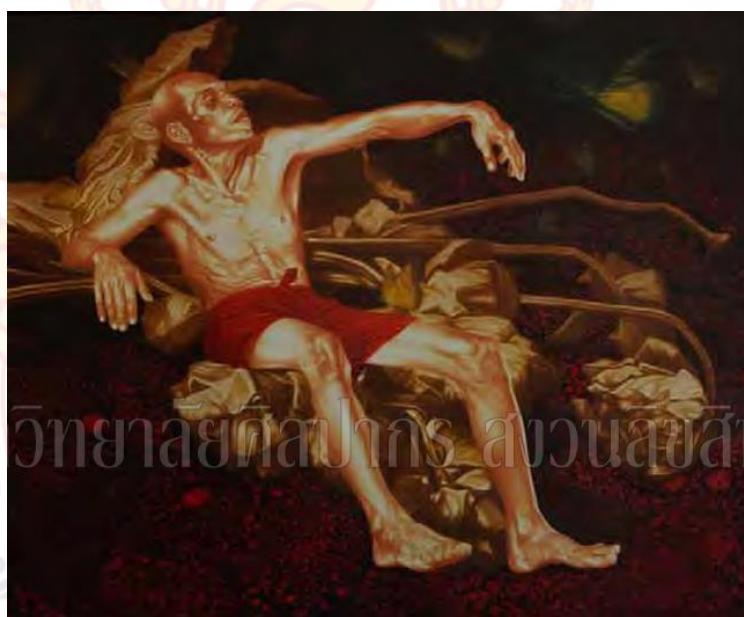
การเล่าเรื่องราวสะท้อนสังคมในกิเลสตัณหาต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นการเล่นพนัน ต้มสุรา ตัณหากามราคะนั้นมีความสอดคล้องกับผลงานสร้างสรรค์ของศิลปินอรดา น้อยน้ำเที่ยง ที่ได้สร้างสรรค์ผลงานสภาวะเงาสะท้อนสังคม มีท่าทางอากัปกิริยาของตัวภาพ ตัวละครบางส่วนที่น่าสนใจ

2.6. งานวิจัยที่เกี่ยวข้องในประเทศ

รัฐภูมิ ผิวพันธุ์มิตร (2552) ได้ทำการวิจัยในเรื่อง “การแฝงตัวของตัณหานิยมในพุทธสังคมปัจจุบัน”

“กิเลสตัณหา” คือสภาวะของความอยากที่ต้องการได้รับการตอบสนองโดยแบ่งเป็นความอยากที่อยู่ภายนอก คือ เน้นไปที่การสนองตอบในรูป รส กลิ่น เสียง และสัมผัส รวมไปถึงชื่อเสียงเกียรติยศต่างๆ และภายใน คือ ความอยากที่เป็นการสนองตอบทางจิตใจและภาพในหัวนึกคิดเป็นมโนสัมผัส เช่น อยากเป็นนั่น อยากได้นี้ เกิดภาพวิมานทางความคิด หากสภาวะความอยากนั้นอยู่บนพื้นฐานของศีลธรรมจริยธรรมที่ดีงาม และเน้นไปเพื่อการดำรงชีวิตที่ถูกต้องและไม่เป็นการเบียดเบียนสภาวะนั้นคือสภาวะปกติในการดำรงอยู่ของมนุษยชาติ

ด้วยความโลภ ละโมบ อยากได้ อยากเสพ อยากครอบครอง จนต้องพยายามไขว่คว้าตอบสนองอย่างไม่รู้จักอิ่มจักพอ ทำให้เกิดความคิดเห็นที่ผิด การไม่รู้จักใช้ปัญญาพิจารณาให้ประจักษ์ ถี่ถ้วน เป็นเหตุให้ไม่รู้บุญไม่รู้บาป ชักนำไปสู่ความไม่ดีต่างๆ อย่างไม่รู้จักกละอาย เป็นความเขลาที่อยู่ในจิตใจ ตามความหมายของ "อวิชชา"

ภาพที่ 43 ผลงานวิทยานิพนธ์ “การแฝงตัวของตัณหานิยมในพุทธสังคมปัจจุบัน”

ข้อมูลจาก : มหาวิทยาลัยศิลปากร, สืบค้นเมื่อวันที่ 29 มกราคม 2567

สุรศักดิ์ สารชู (2561) ได้ทำการวิจัยในเรื่อง “กามราคะ”

"กามราคะ" เป็นสภาวะหนึ่งของจิต ที่เมื่อมีสิ่งเร้ามากระทบอายตนะทั้ง 5 ทำให้เกิดความรู้สึกยินดีในรูป รส กลิ่น เสียง และสัมผัสแล้วความกำหนัดยินดีในกามราคะจึงเกิดขึ้น แล้วมนุษย์ก็จะแสดงพฤติกรรมเหล่านั้นออกมาตามแต่รสนิยม ความชอบ และความเป็นไปได้ในเวลานั้นๆ เพื่อสนองต่อราคะนั้น เมื่อราคะได้ถูกสนองแล้วก็ดับสิ้นไป เพราะเป็นเพียงแค่สภาวะหนึ่งที่เข้ามาปรุงแต่งจิตนี้ให้เป็นไป มีการสร้างสรรค์เป็นงานจิตรกรรมไทยแนวประเพณี เพื่อสร้างสรรค์เทคนิค พื้นผิว แสดงสื่อสะท้อนภาพสภาวะและความไม่เที่ยงของราคะตามแนวความคิดพื้นฐานในการสร้างสรรค์ และเพื่อแสดงให้เห็นสภาวะกามารมณ์โดยใช้รูปสัญลักษณ์แทนความหมายของราคะ

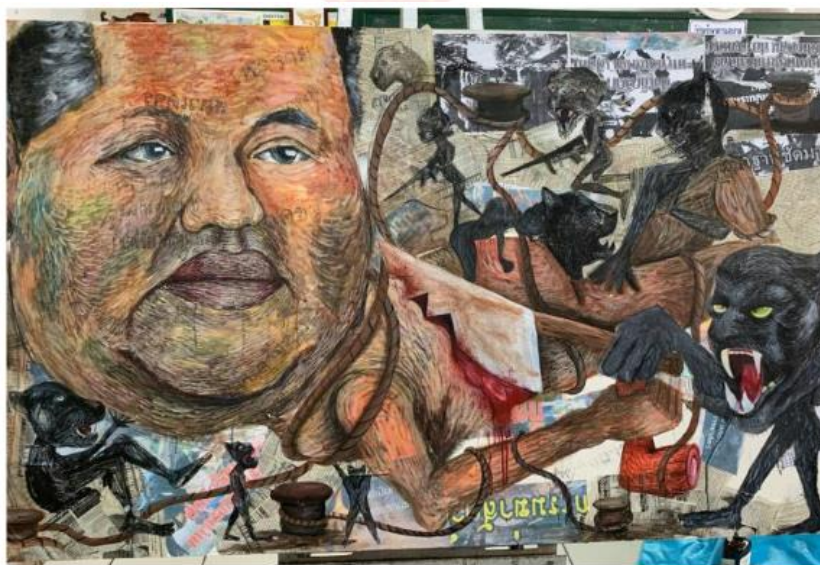
ภาพที่ 44 ผลงานศิลปนิพนธ์ “กามราคะ 1”

ข้อมูลจาก : เพจจิตรกรรมไทย แกลลอรี, สืบค้นเมื่อวันที่ 29 มกราคม 2561

นิลยา มีศรี (2562) ได้ทำการวิจัยในเรื่อง “กิเลส ตัณหา มารแห่งจิตมนุษย์”

จากสภาพแวดล้อมทางสังคม ในยุคปัจจุบันซึ่งมีความกดดัน บีบคั้น ทางจิตใจอันเกิดจากกิเลส ผู้คน คนขาดสติและจิตสำนึกของความเป็นมนุษย์ ศีลธรรม จริยธรรม เริ่มสูญหายทำให้เกิดปัญหาต่างๆ จะเห็นได้จากข่าวหนังสือพิมพ์ที่ตีแผ่เรื่องราวสิ่งที่เกิดขึ้นการเสื่อมถอยเพราะมนุษย์ขาดการยั้งคิด ดังนั้นจึงนำความรู้สึที่ได้รับจากผลกระทบจากสภาพแวดล้อมนี้ สร้างสรรค์ผลงานที่แสดงออกให้เห็น ถึงกิเลสบาปของมนุษย์ที่เปรียบเสมือนสัตว์เดรัจฉาน ที่แฝงอยู่ในคราบของมนุษย์ที่มีความ ละโมบ โลภอยากได้ ชิงดีชิงเด่น ไม่รู้จักการควบคุมอารมณ์ขาดสติ มีความมักใหญ่ใฝ่สูง ไม่

รู้จักผิดชอบชั่วดีและไม่ละอายและเกรงกลัวต่อบาปตามหลักคำสอนของพระพุทธศาสนา จึงใช้สัญลักษณ์ของมนุษย์ที่กระทำผิดเพื่อปลูกเร้าอารมณ์ความรู้สึกให้ผู้คนเห็นถึงกิเลสที่มนุษย์ได้ก่อขึ้นจนเกิดเป็นรูปทรงของมนุษย์ที่มีความผิดปกติ บิดพัน บิดเบี้ยว ผสมกับรูปทรงของสัตว์ที่มีใบหน้าที่น่าอัปลักษณ์ เกิดจากความเปิ่นจริง อันแสดงออกถึงความน่าเกลียดน่ากลัว ขยะแขยง เพื่อปลูกจิตสำนึก ให้คนหันมาเห็นคุณค่าของความดีงามของศีลธรรมจริยธรรม ที่เริ่มจะสูญหายไปจากสังคมในยุคปัจจุบัน

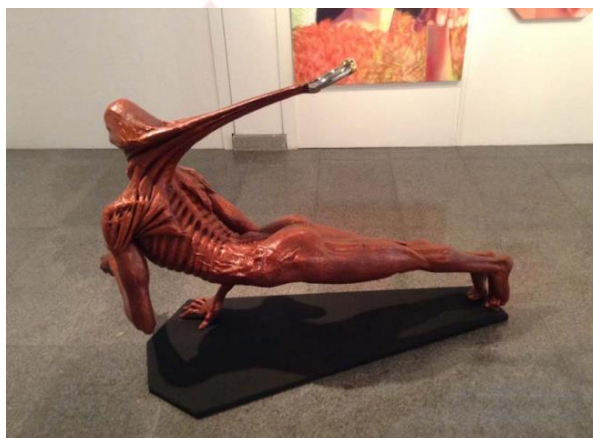

ภาพที่ 45 ผลงานสร้างสรรค์ในชุด “กิเลส ตัณหา มารแห่งจิตมนุษย์”

ข้อมูลจาก : สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์, สืบค้นเมื่อวันที่ 29 มกราคม 2561

ณัฐกร แก้วฉกรรจ์ (2556) ได้ทำการวิจัยในเรื่อง “ภาพสะท้อนจากกิเลส”

เป็นการศึกษาค้นคว้าและวิเคราะห์ตามแนวทางของผู้สร้างสรรค์ที่มีความสนใจในพฤติกรรม ของมนุษย์ที่เกิดจากกิเลส ตัณหา ที่มาจากสื่อต่างๆ มีผลกระทบทางด้านจิตใจกิเลสเป็นสิ่งที่ฝังอยู่ใน รากลึกของจิตใจของมนุษย์ในปัจจุบัน ความใคร่ที่มีอยู่ในจิตใจ เป็นสภาพความต้องการ ความอยาก ได้ทั้ง รูป รส กลิ่น เสียง สัมผัส ล้วนแล้วแต่เป็นที่ตั้งแห่งความกำหนัด เมื่อกิเลสในจิตใจของมนุษย์ นั้นเพิ่มมากขึ้นจนเกินการควบคุมของจิตใจ สิ่งที่เกิดขึ้นคือ มนุษย์ตกเป็นทาสของกิเลส นั้นๆจึงได้นำ เรื่องราวเหล่านี้มาสร้างสรรค์เป็นผลงานสร้างสรรค์ที่ให้ความรู้สึกถึง ความอยากได้ ความต้องการ การตกเป็นทาสของกิเลสจากรูปทรงและเทคนิควิธีการในทัศนคติของผู้สร้างสรรค์

ภาพที่ 46 ผลงานศิลปินพันธ์ “ภาพสะท้อนจากกิเลส”

ข้อมูลจาก : มหาวิทยาลัยศิลปากร, สืบค้นเมื่อวันที่ 29 มกราคม 2567

อดีตักดี พัทธทองคำ : อาสวกิเลส (2553)

กิเลส คือ ความชั่วร้ายที่แฝงอยู่ในจิตใจของมนุษย์ เป็นสิ่งที่เกาะกินสำนึกอันดีงามให้หมดไป จนไม่อาจระงับยับยั้งพฤติกรรมที่จะต้องร่วมอยู่ในสังคม ผู้สร้างสรรค์เกิดแรงบันดาลใจที่จะสร้างสรรค์ผลงานจิตรกรรมแนวไทยประเพณี โดยอาศัยแนวเรื่อง "อาสวกิเลส" มาสร้างด้วยรูปร่างรูปทรง เส้น สี และน้ำหนัก ในเชิงของงานทัศนศิลป์ โดยผสมผสานกับจินตนาการที่น่าสะพรึงกลัวเป็นสัญลักษณ์แทนความชั่วร้าย สะท้อนทัศนคติส่วนตัว ผ่านประสบการณ์ชีวิต โดยมุ่งเน้นให้เกิดจิตสำนึกด้านศีลธรรมทางพระพุทธศาสนา

ภาพที่ 47 ผลงานศิลปินพันธ์ “กามาสวะกิเลส”

ข้อมูลจาก : มหาวิทยาลัยศิลปากร, สืบค้นเมื่อวันที่ 29 มกราคม 2567

บทที่ 3

วิธีการดำเนินงาน

ในการศึกษาค้นคว้าข้อมูลเพื่อสร้างสรรค์ศิลปศึกษานิพนธ์ หัวข้อ "กิเลสต้นหาของมนุษย์ที่ส่งผลต่อพระพุทธศาสนาในสังคมไทยปัจจุบัน" เป็นการนำเสนอสภาวะจิตของมนุษย์ที่ทำให้ศาสนาเสื่อมเสีย ซึ่งเป็นสภาวะอย่างหนึ่งที่เกิดขึ้น เมื่อมีสิ่งเร้ามากระตุ้นด้วยรูป รส กลิ่น เสียง และสัมผัส หรือที่เรียกกันว่า "กิเลส" ผู้วิจัยจึงได้นำสิ่งนี้มาเป็นแรงบันดาลใจในการสร้างสรรค์ผลงาน และพื้นฐานทางความคิดริเริ่มศิลปนิพนธ์ โดยเริ่มศึกษาข้อมูลเอกสารวิชาการ หนังสือพระสูตรพระไตรปิฎกที่เกี่ยวข้อง หนังสือเกี่ยวกับกิเลสต้นหาต่างๆ และข้อมูลทางศิลปกรรม จากนั้นจึงนำข้อมูลดังกล่าวรวบรวมเพื่อวิเคราะห์ถ้อยแถลง เป็นองค์ประกอบของศิลปนิพนธ์ ในรูปแบบจิตรกรรมไทยแบบประเพณี ด้วยเทคนิคสีอะคริลิก

ดังนั้น ในการสร้างสรรค์ผลงานศิลปศึกษานิพนธ์ครั้งนี้ จึงจำเป็นต้องเข้าใจและพัฒนา รูปแบบให้เกิดความลงตัว โดยเฉพาะการอิงรูปแบบจิตรกรรมไทยแบบประเพณีความละเอียด ความปราณีต กับการจัดองค์ประกอบแบบร่วมสมัย มาพัฒนาแนวทางส่วนตัวให้มีความน่าสนใจมากขึ้น มีขั้นตอนกระบวนการสร้างสรรค์ผลงานดังนี้

- 3.1 ขั้นตอนการศึกษา ค้นคว้า รวบรวมข้อมูล
- 3.2 ขั้นตอนการสร้างสรรค์ผลงานศิลปศึกษานิพนธ์และสื่อการสอน
- 3.3 ขั้นตอนการนำเสนอผลงานสร้างสรรค์และสื่อการสอน

3.1 ขั้นตอนการศึกษา ค้นคว้า รวบรวมข้อมูล

- 3.1.1 แนวความคิดทฤษฎีเกี่ยวกับหลักธรรมคำสอนพระไตรปิฎก
- 3.1.2 แนวความคิดทฤษฎีเกี่ยวกับจิตวิทยาตะวันตก พุทธจิตวิทยาและอิทธิพลทางสังคม
- 3.1.3 แนวความคิดทฤษฎีเกี่ยวกับจิตรกรรมไทยแบบประเพณี
- 3.1.4 แนวความคิดทฤษฎีเกี่ยวกับลายรดน้ำ
- 3.1.5 แนวความคิดทฤษฎีของศิลปินและข้อมูลทางศิลปกรรม
- 3.1.6 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องในประเทศ

3.2 ขั้นตอนการสร้างสรรค์ผลงานศิลปศึกษานิพนธ์และสื่อการสอน

แบบร่างลายเส้นแนวความคิด

ภาพที่ 48 ภาพแสดงแบบร่างลายเส้น

ข้อมูลจาก : นางสาวนันทชนัน จิตจำ ,เมื่อวันที่ 15 ธันวาคม 2566

การนำเสนอแบบร่างลายเส้น

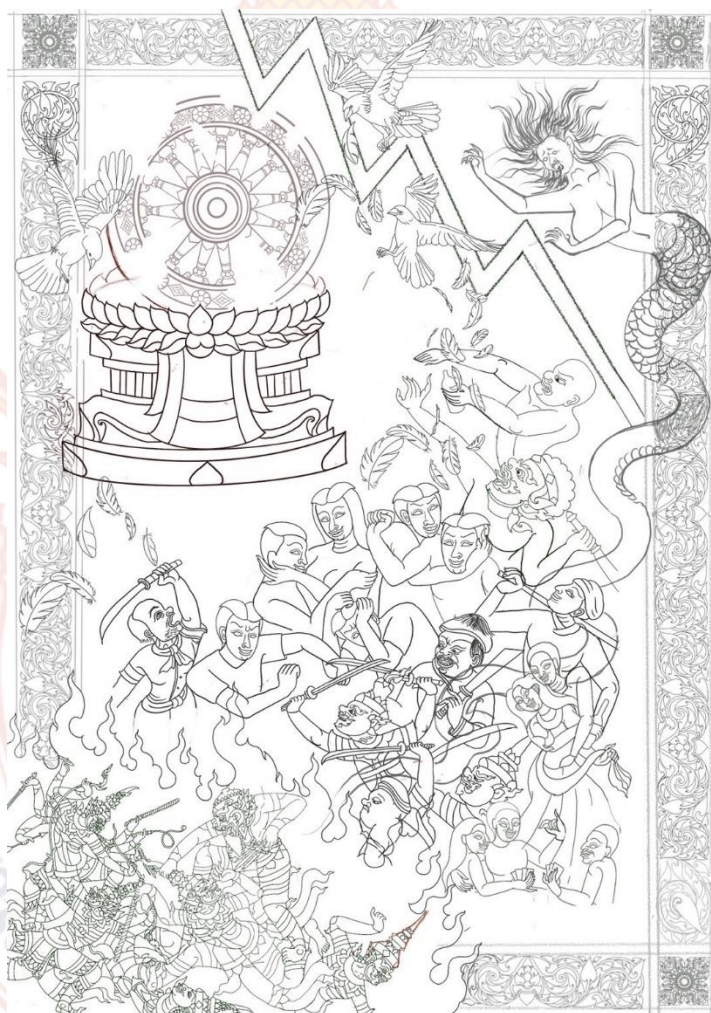
1) แนวคิดและความหมาย เป็นการนำเสนอเรื่องราวโดยมีการเล่าเรื่องกิเลสตัณหาของมนุษย์ที่มีอยู่ในสภาวะพัวพันยุ่งเหยิง ไม่ว่าจะเป็น การพนัน เมาสุรา กามตัณหาหาคะหรือความรุนแรงที่ก่อให้เกิดปัญหาภายในสังคม สิ่งเหล่านี้ล้วนมาจากกิเลสในจิตใจของมนุษย์ที่ส่งผลก่อให้เกิดศีลธรรมที่ขัดกับหลักธรรมคำสอนของพระพุทธศาสนา

2) องค์ประกอบ แสดงการใช้รูปทรงของธรรมจักรที่เป็นหลักธรรมคำสอนที่เคลื่อนออกไปเป็นองค์ประกอบหลัก แล้วใช้ลวดลายเพื่อความอ่อนช้อยของงาน เช่น ลายผ้าของตัวละคร ลายผ้าทิพย์ของฐานที่นำมาจากวัดสุวรรณาราม จ.กรุงเทพมหานคร ลายก้านขดของกรอบที่เกิดจากการออกแบบสี และกระจายสีจากบรรยากาศมาใช้ และมีตัวละครการเล่าเรื่องกิเลสตัณหาของมนุษย์ที่กำลังก่อการทำลายศาสนา

3) จุดเด่น ธรรมจักรจัดวางจุดเด่นไว้มุมบนซ้ายของงานที่มีขนาดใหญ่ ทำให้องค์ประกอบมีความแปลกและน่าสนใจ

4) จุดด้อย รายละเอียดและพื้นที่ของงานอาจจะทำให้แข่งกับรายละเอียดตัวละครที่เล่าเรื่องราว

5) ปัญหาและการพัฒนาแก้ไข ในก่อนหน้าแบบร่างลายเส้นที่ได้รับการอนุมัติจุดเด่นของภาพจะเป็นพระพุทธรูปเศียรแตกหักที่กำลังพังทลาย แต่ได้รับคำแนะนำจากคณะอาจารย์ให้เปลี่ยนเป็นภาพอื่นที่ไม่ใช่ภาพพระพุทธรูปหรือพระสงฆ์ที่มีนัยยะที่สามารถสื่อถึงพระพุทธศาสนาได้เหมือนกัน

ภาพที่ 49 ภาพแสดงแบบร่างลายเส้นที่ได้รับการอนุมัติ

ข้อมูลจาก : นางสาวนันทชนัน จิตจำ,เมื่อวันที่ 19 ธันวาคม 2566

แบบร่างโครงสี

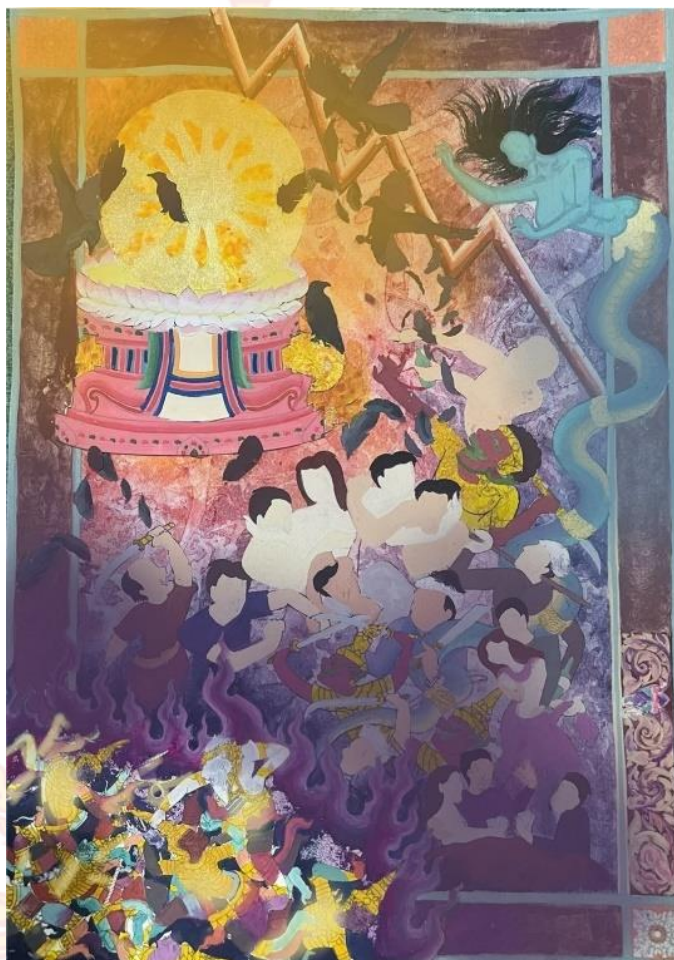

ภาพที่ 50 ภาพแสดงแบบร่างโครงสี

ข้อมูลจาก : นางสาวนัทธชนัน จิตจำ ,เมื่อวันที่ 21 ธันวาคม 2566

การนำเสนอแบบร่างโครงสี

- 1) แนวความคิด ด้วยที่ผู้วิจัยได้นำเสนอเรื่องราวของกิเลสตัณหาของมนุษย์ จะให้ทัศนคติว่าเป็นสิ่งไม่ดีทำให้จิตใจมัวหมอง ร้อนรนที่ได้กระทำ พื้นที่ผลงานส่วนใหญ่จึงใช้สีโทนร้อน
- 2) องค์ประกอบ โทนสีส่วนใหญ่เป็นสีโทนร้อน 90% สีโทนเย็น 10% และคุมสีบรรยากาศโดยรวมของภาพโดยใช้น้ำหนักเข้มที่รอบๆบริเวณพื้นที่ผลงานเพื่อคัดประธานของภาพให้เด่นชัด
- 3) จุดเด่น เป็นรูปทรงธรรมจักรที่เป็นตัวแทนพุทธศาสนา โดยใช้เทคนิคลายรดน้ำการใช้ทองคำเปลวแท้จึงทำให้ภาพมีความเด่นที่สุดภายในผลงาน
- 4) จุดรอง เป็นภาพมนุษย์ครึ่งคนครึ่งงูเป็นตัวแทนของตัวล่อกิเลสของมนุษย์ที่กำลังพันเกี่ยวผู้คนที่กำลังลุ่มหลงในการทำผิด
- 5) ปัญหาและวิธีแก้ปัญหา สีของกรอบงานในแบบร่างโครงสีมีการขัดกับสีภายในตัวผลงาน จากการชี้แนะของคณะกรรมการ ให้กระจายสีจากงานไปเขียนสีลงลายของกรอบและใช้เทคนิคการโรยน้ำสีเพื่อให้ตัวกรอบไม่เด่นมากเกินไป

ภาพที่ 51 ภาพแสดงแบบร่างโครงสร้างที่ได้รับการอนุมัติ

ข้อมูลจาก : นางสาวนัทธชนัน จิตจำ ,เมื่อวันที่ 21 ธันวาคม 2566

อุปกรณ์ที่ใช้ในการสร้างสรรค์ผลงาน

ภาพที่ 52 ภาพแสดงอุปกรณ์การสร้างสรรค์ผลงาน

ข้อมูลจาก : นางสาวนัทธชนัน จิตจำ ,เมื่อวันที่ 23 ธันวาคม 2566

1) กาวลาเท็กซ์	14) พู่กันขนาดต่างๆสำหรับเขียนสี
2) สีขาวพลาสติก	15) ผ้าเช็ดเฟล็กซ์
3) แปรงสำหรับทารองพื้น	16) ฝักส้มป่อย
4) ถูพลาสติก	17) ทองคำเปลว
5) กระดาษทรายเบอร์กลาง และละเอียด	18) พู่กันขนนุ่มสำหรับปิดทอง
6) สีทองอะคริลิก	19) เฟล็กซ์
7) สีเงินอะคริลิก	20) สเปรย์เคลือบด้าน
8) สีอะคริลิคด้าน Sinclair	21) สีชอล์คฝุ่นสีขาว
9) แปรงขนนุ่ม	22) กระดาษไข
10) ไตรเป่าผม	23) ดินสอพอง
11) สะพานรองมือ	
12) กาวกระถิน	
13) สีเหลืองโปสเตอร์	

กระบวนการสร้างสรรค์ผลงาน

ภาพที่ 53 แสดงขั้นตอนการผสมกาวกับน้ำอัตราส่วน 1 : 2

ข้อมูลจาก : นางสาวนัทธชนัน จิตจำ ,เมื่อวันที่ 27 มกราคม 2567

ภาพที่ 54 แสดงขั้นตอนการทากาว เพื่อให้ผ้าติดกับกระดานรอง
ข้อมูลจาก : นางสาวนัทธ์ชนัน จิตจำ, เมื่อวันที่ 27 มกราคม 2567

ภาพที่ 55 การทาสีรองพื้นสีขาวพลาสติก 2 ชั้น เพื่อความเรียบเนียน
ข้อมูลจาก : นางสาวนัทธ์ชนัน จิตจำ, เมื่อวันที่ 27 มกราคม 2567

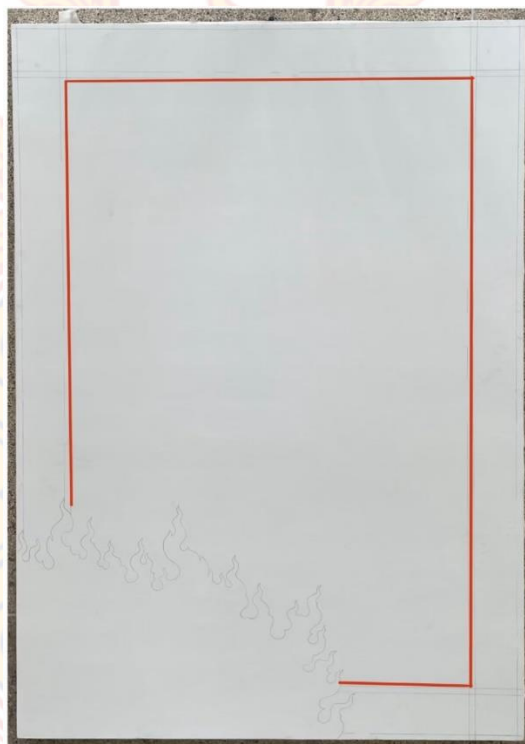
ภาพที่ 56 แสดงการขัดพื้นให้เรียบเนียนใช้กระดาษทรายเบอร์กลาง ตามด้วยเบอร์ละเอียด
ข้อมูลจาก : นางสาวนัทธ์ชนัน จิตจำ, เมื่อวันที่ 27 มกราคม 2567

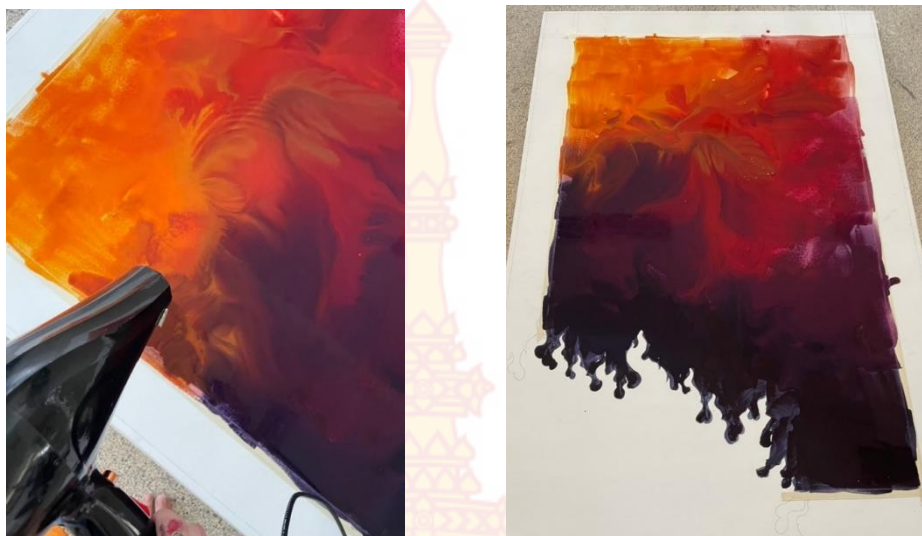
ภาพที่ 57 ภาพแสดงขยายแบบร่างขนาด 155 x 110 เซนติเมตร
ข้อมูลจาก : นางสาวนัทธ์ชนัน จิตจำ, เมื่อวันที่ 27 มกราคม 2567

ภาพที่ 58 แสดงการผสมน้ำสีเตรียมไว้เพื่อทำบรรยากาศพื้นหลังโดยใช้สีอะคริลิก Sinclair
ข้อมูลจาก : นางสาวนัทธชนัน จิตจำ ,เมื่อวันที่ 31 มกราคม 2567

ภาพที่ 59 การร่างขอบเขตและการใช้เทปกาวกั้นในบริเวณที่ไม่ต้องการให้สีโดน
ข้อมูลจาก : นางสาวนัทธชนัน จิตจำ ,เมื่อวันที่ 31 มกราคม 2567

ภาพที่ 60 การใช้ไดร์ฟเป่าลมเป่าให้สีเข้าหากัน

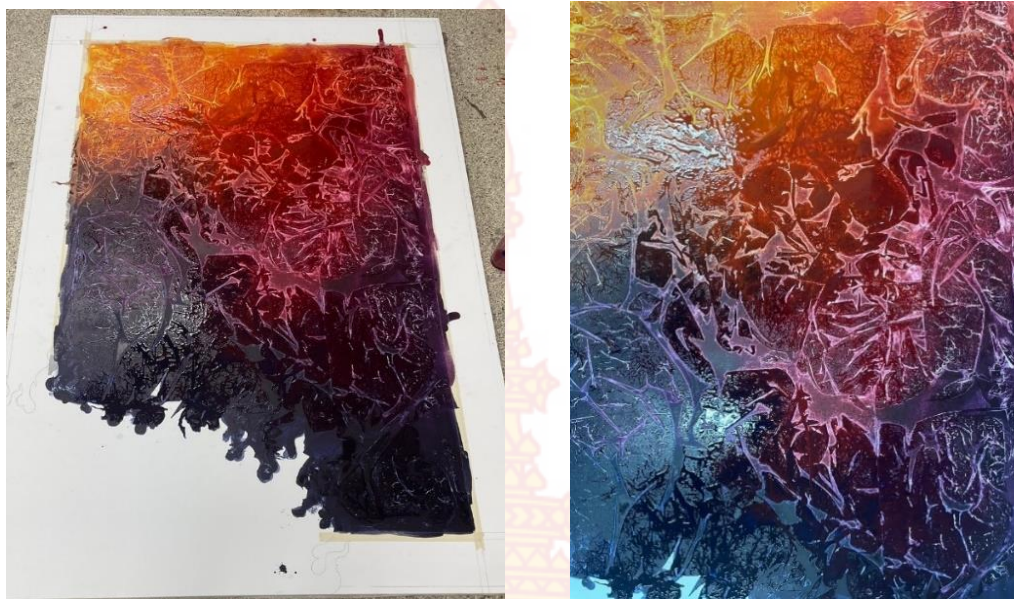
ข้อมูลจาก : นางสาวนัทธชนัน จิตจำ, เมื่อวันที่ 31 มกราคม 2567

ภาพที่ 61 แสดงการใช้ถุงพลาสติกตัดเป็นชิ้นๆแปะลงไปขณะที่สียังเปียกชุ่ม

ข้อมูลจาก : นางสาวนัทธชนัน จิตจำ, เมื่อวันที่ 31 มกราคม 2567

การใช้ถุงพลาสติกที่เหลือใช้นำมาตัดแบ่งเตรียมไว้ หลังจากทาสีแล้วให้ใช้ถุงพลาสติกขยำให้มีความยับ และแปะทับลงไปในขณะที่สียังเปียกชุ่ม และรอให้แห้งพอประมาณจึงจะดึงออกได้ เพื่อให้ได้พื้นผิวที่เป็นรอยของถุงพลาสติก ขั้นตอนนี้ควรดำเนินการให้รวดเร็ว เพราะสีอะคริลิกมีคุณสมบัติแห้งเร็ว

ภาพที่ 62 ภาพแสดงพื้นผิวที่เสร็จสมบูรณ์

ข้อมูลจาก : นางสาวนัทธชนัน จิตจำ, เมื่อวันที่ 31 มกราคม 2567

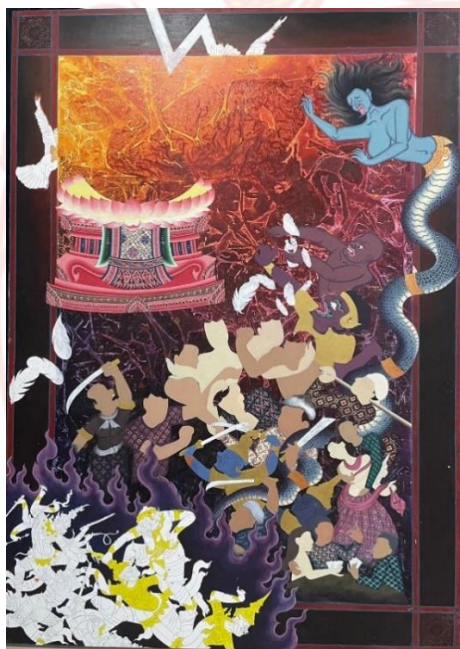
ภาพที่ 63 แสดงการร่างภาพลายเส้นโดนใช้ชอล์กฝุ่นสีขาวบนด้านหลังภาพขยาย

ข้อมูลจาก : นางสาวนัทธชนัน จิตจำ, เมื่อวันที่ 4 กุมภาพันธ์ 2567

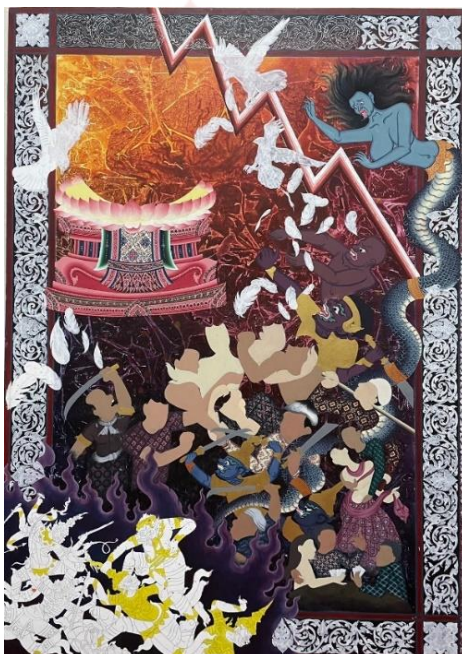
ภาพที่ 64 ภาพแสดงลงสีพื้นโดยรวม

ข้อมูลจาก : นางสาวนันทชนัน จิตจำ, เมื่อวันที่ 7 กุมภาพันธ์ 2567

ภาพที่ 65 การเก็บรายละเอียดบริเวณลายเสื้อผ้า รฐาน และอมนุษย์ครึ่งคนครึ่งงู

ข้อมูลจาก : นางสาวนันทชนัน จิตจำ, เมื่อวันที่ 12 กุมภาพันธ์ 2567

ภาพที่ 66 แสดงการลงสีกรอบรูปผ้าไหมลายก้านขด

ข้อมูลจาก : นางสาวนันทชนัน จิตจำ, เมื่อวันที่ 16 กุมภาพันธ์ 2567

ภาพที่ 67 แสดงการลงสีพื้นของลายกรอบโดยกระจายสีจากบรรยากาศของงาน

ข้อมูลจาก : นางสาวนันทชนัน จิตจำ, เมื่อวันที่ 19 กุมภาพันธ์ 2567

ภาพที่ 68 แสดงเทคนิคการระบายโอบสี และตัดเส้นลายกรอบก้านขด

ข้อมูลจาก : นางสาวนัทธ์ชนัน จิตจำ, เมื่อวันที่ 25 กุมภาพันธ์ 2567

ภาพที่ 69 แสดงการลงสีเส้นขนาน และสีโดยรวมของอีกา

ข้อมูลจาก : นางสาวนัทธ์ชนัน จิตจำ, เมื่อวันที่ 25 กุมภาพันธ์ 2567

ภาพที่ 70 แสดงการลงรายละเอียดภาพจิ้งจอกประกอบบรอง

ข้อมูลจาก : นางสาวนัทธชนัน จิตจำ, เมื่อวันที่ 20 มีนาคม 2567

ภาพที่ 71 แสดงการลงรายละเอียดใบหน้าตัวภาพ ตัวละคร และรายละเอียดภายในภาพ

ข้อมูลจาก : นางสาวนัทธชนัน จิตจำ, เมื่อวันที่ 25 มีนาคม 2567

ภาพที่ 72 แสดงการระบายโอบน้ำสี่คุมบรรยาภาศโดยรวม

ข้อมูลจาก : นางสาวนัทธ์ชนัน จิตจำ, เมื่อวันที่ 1 เมษายน 2567

ภาพที่ 73 แสดงการใช้น้ำร้อนละลายฝักส้มป่อย และกาวกระถิน

ข้อมูลจาก : นางสาวนัทธ์ชนัน จิตจำ, เมื่อวันที่ 19 เมษายน 2567

ภาพที่ 74 แสดงการใช้น้ำกาวกระถินที่ละลายไว้มาผสมกับสีโปสเตอร์สีเหลือง

ข้อมูลจาก : นางสาวนัทธ์ชนัน จิตจำ, เมื่อวันที่ 19 เมษายน 2567

ภาพที่ 75 แสดงการใช้ดินสอพองมาล้างในบริเวณที่จะเขียนลายรดน้ำ

ข้อมูลจาก : นางสาวนัทธ์ชนัน จิตจำ, เมื่อวันที่ 27 เมษายน 2567

การล้างทำความสะอาดพื้นผิวที่จะใช้เขียนลายรดน้ำด้วยดินสอพองแช่น้ำหลายๆ ใช้มือถูวนไปจนกว่าจะหลุดติดมือออกมาจนหมด

ภาพที่ 76 การนำแบบที่จะเขียนลายรดน้ำลงบนกระดาษไข และฝนด้วยสีชอล์คฝุ่นขาว

ข้อมูลจาก : นางสาวนัทธชนัน จิตจำ, เมื่อวันที่ 27 เมษายน 2567

ภาพที่ 77 ภาพแสดงลอกลายลงบนตัวชิ้นงาน

ข้อมูลจาก : นางสาวนัทธชนัน จิตจำ, เมื่อวันที่ 27 เมษายน 2567

ภาพที่ 78 แสดงการตัดเส้น และเขียนรายละเอียดของผลงาน

ข้อมูลจาก : นางสาวนัทธชนัน จิตจำ, เมื่อวันที่ 27 เมษายน 2567

ภาพที่ 79 แสดงการกลมกลืนบริเวณโดยรอบของผลงานกลมให้เลยพื้นที่เพื่อเซตเฟล็กซ์

ข้อมูลจาก : นางสาวนัทธชนัน จิตจำ, เมื่อวันที่ 27 เมษายน 2567

ภาพที่ 80 การใช้ผ้าเช็ดเฟล็กซ์ 1 ครั้ง และถอนเฟล็กซ์ 1 ครั้ง

ข้อมูลจาก : นางสาวนัทธชนัน จิตจำ, เมื่อวันที่ 27 เมษายน 2567

ภาพที่ 81 แสดงการปิดทองคำเปลวเฉพาะพื้นที่ ที่ต้องการปิดทอง และใช้ฟู่กันตามด้วยน้ำกดทองเล็กน้อยให้เรียบเนียน

ข้อมูลจาก : นางสาวนัทธชนัน จิตจำ, เมื่อวันที่ 27 เมษายน 2567

ภาพที่ 82 แสดงการใช้เปลือกทองชุบน้ำแปะไว้ และค่อยๆล้างด้วยน้ำสะอาด

ข้อมูลจาก : นางสาวนันทชนัน จิตจำ, เมื่อวันที่ 27 เมษายน 2567

ภาพที่ 83 การล้างรอยสีเหลืองโปสเตอร์และคราบกระดาษให้หมด

ข้อมูลจาก : นางสาวนันทชนัน จิตจำ, เมื่อวันที่ 27 เมษายน 2567

3.3 ขั้นตอนการนำเสนอผลงานสร้างสรรค์และสื่อการสอน

ภาพที่ 84 ภาพแสดงผลงานสร้างสรรค์ในหัวข้อ “กิเลสค้นหาขอมมนุษย์ที่ส่งผลต่อพุทธศาสนาในสังคมไทยปัจจุบัน”

ข้อมูลจาก : นางสาวนัทธชนัน จิตจำ, เมื่อวันที่ 27 เมษายน 2567

ชื่อผลงาน : อาสวกิเลส

ประเภทของผลงาน : จิตรกรรมไทยแนวประเพณี

ขนาด : 155 x 110 เซนติเมตร

เทคนิค : สีอะคริลิก และลายรดน้ำ

การนำเสนอผลงานที่สมบูรณ์ต่อหน้าคณะกรรมการในสาขาวิชาศิลปศึกษาเพื่อประเมิน
ชิ้นงานก่อนการนำไปแสดงนิทรรศการ และรับคำติชม คำแนะนำจากคณะกรรมการ

ภาพที่ 85 ภาพแสดงการนำเสนอผลงานต่อคณะกรรมการ ในการตรวจผลงาน
เมื่อวันที่ 15 ตุลาคม 2567

ภาพที่ 86 ภาพแสดงโปสเตอร์ จูติ Juti Art Education Thesis Exhibition
เมื่อวันที่ 20 ตุลาคม 2567

บรรยากาศพิธีเปิดนิทรรศการจติ Juti Art Education Exhibition วันอาทิตย์ที่ 3
พฤศจิกายน 2567

ประธานในพิธีเปิด ท่านศาสตราจารย์ปรีชา เกาทอง ศิลปินแห่งชาติ
ร่วมเปิดนิทรรศการโดย

ท่านรองศาสตราจารย์ ดร.อาศิรา ราชเวียง

ท่านอาจารย์สนั่น รัตนะ ราชบัญญัติ

ท่าน ดร.สุชาติ วงษ์ทอง คณะกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิของหลักสูตร

ท่าน ดร. สุขุม มีพันแสน ผู้ให้การอุปถัมภ์ดูแลหลักสูตรมาโดยตลอด

ท่าน ผศ.สุรัฐ บุญทรง ผู้อำนวยการวิทยาลัยเพาะช่าง คณาจารย์

และอาจารย์ผู้สอนของหลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาศิลปศึกษา วิทยาลัยเพาะช่าง
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์

ภาพที่ 87 ภาพแสดงบรรยากาศพิธีเปิดนิทรรศการจติ Juti Art Education Exhibition
เมื่อวันที่ 3 พฤศจิกายน 2567

ภาพที่ 88 ภาพแสดงบรรยากาศพิธีเปิดนิทรรศการจตุติ Juti Art Education Exhibition
เมื่อวันที่ 3 พฤศจิกายน 2567

ภาพที่ 89 ภาพแสดงบรรยากาศพิธีเปิดนิทรรศการจตุติ Juti Art Education Exhibition
เมื่อวันที่ 3 พฤศจิกายน 2567

ภาพที่ 90 ภาพแสดงการนำเสนอผลงานต่อประธานในพิธี, เมื่อวันที่ 3 พฤศจิกายน 2567

ภาพที่ 91 ภาพแสดงการนำเสนอผลงานต่อประธานในพิธี, เมื่อวันที่ 3 พฤศจิกายน 2567

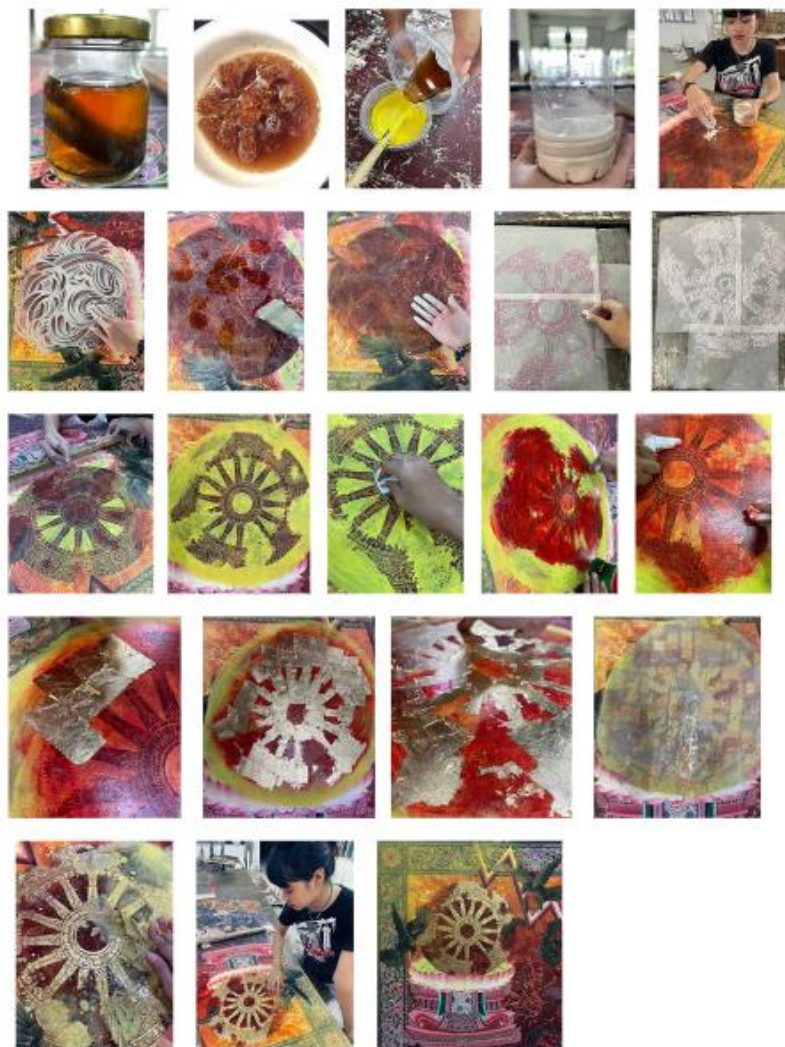

ภาพที่ 92 ภาพแสดงการนำเสนอผลงานต่อประธานในพิธี, เมื่อวันที่ 3 พฤศจิกายน 2567

ภาพที่ 93 ภาพแสดงการนำเสนอผลงานต่อประธานในพิธี, เมื่อวันที่ 3 พฤศจิกายน 2567

การสร้างสรรค์สื่อการสอน

ภาพที่ 94 แสดงขั้นตอนการจัดทำสื่อวีดิทัศน์การเรียนรู้เทคนิคการสร้างงานจิตรกรรมไทย
แนวประเพณี กระบวนการลายรดน้ำ เพื่อการเรียนรู้การสอนศิลปะไทยระดับอาชีวศึกษา
ข้อมูลจาก : นางสาวนัทธ์ชนัน จิตจำ, เมื่อวันที่ 1 พฤษภาคม 2567

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์

ในการสร้างสรรค์ผลงานของผู้วิจัย ได้กำหนดกระบวนการทำงานขึ้นเพื่อเป็นแบบแผน ขั้นตอนการทำงาน ตั้งแต่แบบร่างลายเส้น แบบร่างโครงสร้าง นำไปสู่ขั้นตอนปฏิบัติงานจริง หลังจากได้รับคำชี้แนะ วิจาณ์ จากอาจารย์ผู้ตรวจสอบผลงาน ผู้วิจัยได้นำคำชี้แนะเหล่านั้นมาปรับปรุงแก้ไข ตั้งแต่กระบวนการนำเสนอแบบร่าง องค์ประกอบโครงสร้าง และรายละเอียดในจุดต่างๆ แบบร่างโครงสร้าง ซึ่งเป็นพื้นฐานของการสร้างสรรค์ผลงาน นำมาต่อยอดพัฒนาทางความคิดจนเป็นแบบร่างที่สมบูรณ์ การปฏิบัติงานเป็นขั้นตอนทำให้เกิดกระบวนการเรียนรู้แนวทางการสร้างสรรค์ และพัฒนาผลงานไปจากเดิม โดยจะได้นำเสนอสรุปผลการสร้างสรรค์ผลงาน แบ่งไว้ 2 หัวข้อ ดังนี้

4.1. การวิเคราะห์ผลงานศิลปศึกษานิพนธ์

4.1.1 การวิเคราะห์ด้านเนื้อหา

4.1.2 การวิเคราะห์ด้านรูปแบบและองค์ประกอบของงาน

4.1.3 การวิเคราะห์ด้านเทคนิค

โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

4.1. การวิเคราะห์ผลงานศิลปศึกษานิพนธ์

4.1.1 การวิเคราะห์เนื้อหาในการสร้างสรรค์ผลงานกิเลสตัณหาของมนุษย์ที่ส่งผลต่อพระพุทธศาสนาในสังคมไทยปัจจุบัน

1) เนื้อหาเรื่องกิเลสตัณหา การเล่าเรื่องราวผ่านการแสดงออกความโกรธ ความรุนแรง กามการะ และการมัวเมาในสุรา มีการใช้หน้าตัวภาพตัวละคร ภาพฉาก อมนุษย์ และมีักษ์ที่มีความหลากหลายเป็นภาพจับและตัวมารจะมีนัยยะที่จะสื่อความหมายได้ดี

2) เนื้อหาเรื่องพระพุทธศาสนา มีการเล่าเรื่องราวผ่านรูปทรงของธรรมจักรเป็นนัยยะแทนความหมายและสัญลักษณ์ของพระพุทธศาสนา เพราะธรรมจักรมีความหมายว่า ล้อแห่งธรรม คือจักรแห่งธรรมอันประเสริฐที่พระพุทธเจ้าได้ทรงหมุนให้ขับเคลื่อนไปในใจของชาวโลก ต่อมารูปธรรมจักรจึงถูกใช้เป็นสัญลักษณ์ทางพระพุทธศาสนา ตามอัมมจักกัปปวัตตนสูตร ซึ่งเป็นปฐมเทศนาของพระองค์ โดยได้ถูกจัดให้อยู่ในสภาวะที่เสื่อมสลายและหลุดกร่อนซึ่งเกิดจากทั้งการกระทำและจิตใจของมนุษย์ที่ก่อให้เกิดกิเลส

3) เนื้อหาเรื่องอมนุษย์ โดยทั่วไปแล้วความหมายทั่วไปของอมนุษย์ คือ สิ่งที่มีรูปร่างเค้าโครงคล้ายมนุษย์ แต่ไม่ใช่มนุษย์ แต่ความหมายโดยนัยในลักษณะงานของผู้วิจัยนั้น อมนุษย์ ใช้

เป็นคำเปรียบเทียบกับในแง่ลบ ถึงมนุษย์ด้วยกันเองที่มีนิสัยแย่ มีความประพฤติไม่เหมือนทั่วไป อาจเป็นคนที่เลวหรือทำชั่วมากกว่าคนอื่น สามารถพูดได้ว่าคนนี้เป็นอมนุษย์ มีจิตใจโหดร้ายไม่ใช่คน ในงานของผู้วิจิยนั้น จุตรองจะใช้เป็นตัวแทนอมนุษย์ เช่น อมนุษย์ครึ่งคนครึ่งงูเป็นตัวแทนของตัวล่อกิเลสของมนุษย์ที่กำลังพัวพันเกี่ยวผู้คนที่กำลังลุ่มหลงในการทำผิดอยู่ และจำพวกอมนุษย์ยักษ์และมารจัดองค์ประกอบด้านมุมซ้ายล่างให้อยู่ในรูปของสุเมโฟ ประกอบไปด้วยภาพจับหมู่มารที่กำลังต่อสู้พัวพันที่อยู่ในสภาวะยุ่งเหยิง

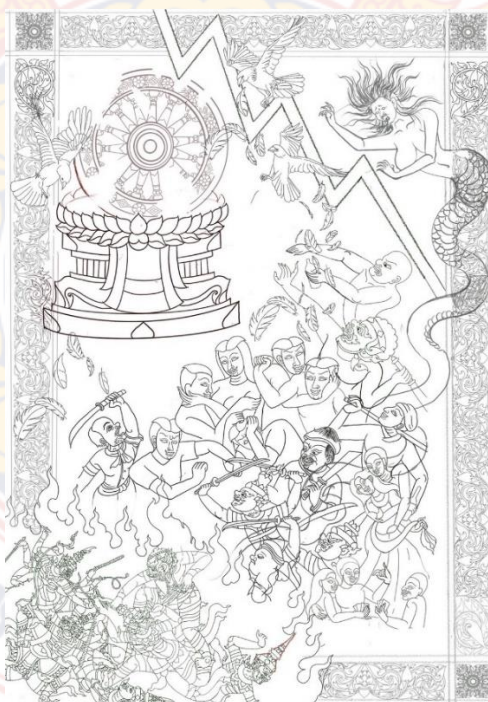
4.1.2 การวิเคราะห์ด้านรูปแบบและองค์ประกอบของงาน

เป็นการสร้างสรรค์ในรูปแบบจิตรกรรมไทยแนวประเพณี โดยได้หยิบยกเอารูปแบบจิตรกรรมไทยแบบประเพณีมาพัฒนารูปแบบให้น่าสนใจขึ้น โดยเสนอเนื้อหาประเด็นสภาวะกิเลสตัณหาของมนุษย์ที่ได้ลุ่มหลงด้วยอารมณ์ และดับลงไปเมื่อได้สนอง มีการวิเคราะห์การใช้องค์ประกอบดังต่อไปนี้

1) การวิเคราะห์เส้น

การวิเคราะห์เส้นในการสร้างสรรค์ผลงานกิเลสตัณหาของมนุษย์ที่ส่งผลต่อพระพุทธศาสนาในสังคมไทยปัจจุบัน

- ลักษณะของเส้นและประเภทของเส้นเป็นเส้นที่มีอยู่จริง

ภาพที่ 95 การวิเคราะห์เส้นที่มีอยู่จริง ของผลงานอาสวกิเลส

ข้อมูลจาก : นางสาวนัทธชนัน จิตจำ, เมื่อวันที่ 15 ธันวาคม 2566

- ลักษณะของเส้น 3 ลักษณะที่ปรากฏ คือ เส้นโค้ง เส้นตรง และเส้นหยัก
- ประเภทของเส้นที่ปรากฏแบ่งออกได้เป็น 2 ประเภท คือ

เส้นที่เกิดขึ้นจริง ได้แก่ เส้นที่เกิดขึ้นจริงจากเทคนิคการเขียนสีและเล่ายรตน้ำ

ผลการวิเคราะห์เส้นในการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะทัศนภาพของมนุษย์ที่ส่งผลต่อพระพุทธศาสนาในสังคมไทยปัจจุบัน ปรากฏลักษณะของเส้น 3 ลักษณะ ดังนี้

ลักษณะของเส้นโค้ง คิดเป็นร้อยละ 75 ปรากฏบริเวณ ตัวภาพตัวละครเล่าเรื่องราวธรรมจักร ฐานขาสีห์ และตัวละครภาพจับ

ลักษณะของเส้นตรง คิดเป็นร้อยละ 20 ปรากฏบริเวณ แนวกรอบของภาพ อาวุธบางส่วน

ลักษณะของเส้นหยัก คิดเป็นร้อยละ 5 ปรากฏบริเวณ เส้นสีนเทาที่มีลักษณะเป็นเส้นหยักฟันปลา

จากการวิเคราะห์เส้น สรุปได้ว่า เส้นที่มีอยู่จริงปรากฏทั่วบริเวณผลงาน ตัวภาพตัวละครเล่าเรื่องราว ธรรมจักร ฐานขาสีห์ และตัวละครภาพจับ แนวกรอบของภาพลายก้านขด อาวุธของตัวละคร และเส้นสีนเทา

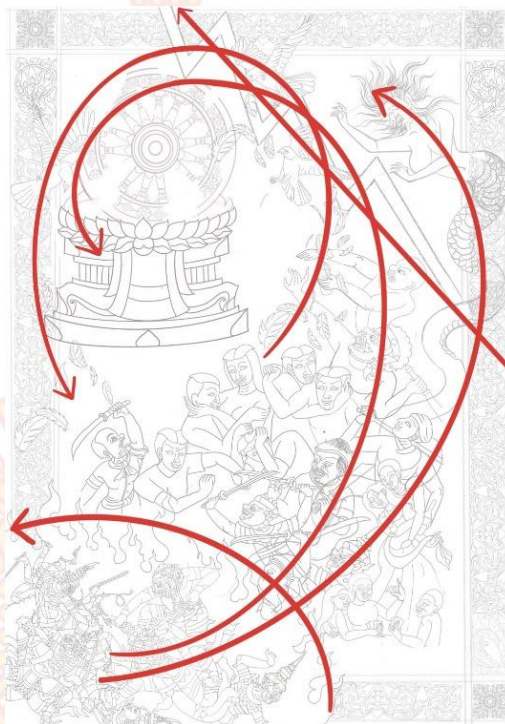
เส้นเชิงนัย เป็นเส้นที่ไม่มีอยู่จริงแต่เป็นเส้นที่จินตนาการขึ้นมา เป็นเส้นที่มองไม่เห็นด้วยตา แต่เห็นด้วยความรู้สึกลักษณะของงานจะเห็นได้ชัดเจนว่ามีลักษณะเป็นเส้นโค้งจากการเล่าเรื่องราวผ่านจุดเด่นของธรรมจักร ตัวละคร อนุษย์ที่เล่าเรื่องราวและภาพจับ

ภาพที่ 96 การวิเคราะห์เส้นเชิงนัย ของผลงานอาสวกิเลส

ข้อมูลจาก : นางสาวนันทชนัน จิตจำ, เมื่อวันที่ 10 พฤษภาคม 2567

เส้นที่ไม่มีอยู่จริงเกิดจากเส้นแกนกลางของรูปทรง ผลการวิเคราะห์เส้นแกนกลางของรูปทรงของผลงานสร้างสรรค์ ปรากฏดังนี้

ภาพที่ 97 การวิเคราะห์เส้นแกนกลาง ของผลงานอาสวกิเลส

ข้อมูลจาก : นางสาวนันทชนัน จิตจำ, เมื่อวันที่ 10 พฤษภาคม 2567

เส้นที่ 1 เส้นแกนโครงสร้างของกลุ่มตัวละครภาพจับ มีลักษณะเป็นเส้นโค้งขดคล้ายกัน หอยขึ้นไปผ่านการเล่าเรื่องราวตัวละครในกิเลสต่างๆจนถึง จุดเด่นประธานของภาพคือธรรมจักร

เส้นที่ 2 เส้นแกนโครงสร้างทิศทางชนอิกาและตัวอิกา มีลักษณะเป็นเส้นโค้งครึ่งวงกลม ประมาณ 180 องศา

เส้นที่ 3 เส้นแกนโครงสร้างของกลุ่มตัวละครภาพจับ มีลักษณะเป็นเส้นโค้งขึ้นไปผ่านการเล่าเรื่องราวตัวละครในกิเลสต่างๆจนถึงตัวภาพมนุษย์ครึ่งคนครึ่งงูที่กำลังเกี่ยวพันตัวละครกิเลสของมนุษย์

เส้นที่ 4 เส้นแกนโครงสร้างของเส้นสินเทา มีลักษณะเป็นเส้นเฉียง ประมาณ 50 องศา

เส้นที่ 5 เส้นแกนโครงสร้างของกองสุมไปรอบภาพจับมีลักษณะเป็นเส้นโค้งจากด้านล่างสุดของผลงานโค้งขึ้นไปจนถึงด้านซ้ายสุดของตัวผลงาน

2) การวิเคราะห์สี

การวิเคราะห์สีในการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะค้นหาของมนุษย์ที่ส่งผลต่อพระพุทธศาสนาในสังคมไทยปัจจุบัน

- ประเภทของการใช้สี

ผลการวิเคราะห์สีในการสร้างสรรค์ผลงาน

ภาพที่ 98 การวิเคราะห์สี ของผลงานอัสวกิเลส

ข้อมูลจาก : นางสาวนันทชนัน จิตจำ, เมื่อวันที่ 29 เมษายน 2567

ประเภทของการใช้สี มาจากสีสังเคาะห์อะคริลิคลักษณะด้าน แบ่งลักษณะผลงาน ได้ดังนี้

ตัวภาพ ตัวละครเล่าเรื่อง และภาพอมนุษย์ มีการใช้สี คือ สีแดงชาด สีน้ำตาล สีเนื้อ สีดำ เขม่า สีดินแดงตัด สีหงสบาท สีม่วงดอกตะแบก สีงาช้าง สีเขียวดิน สีเขียวตองแซ สีเขียวใบแค สีเขียว

ไพร่ สีเมฆคราม สีม่วงคราม สีเขียวทองอ่อน สีนวลเทา สีทองอะคริลิค ภาพมนุษย์ครึ่งคนครึ่งงูใช้สี น้ำไหล สีคราม และสีเหลืองรง จะมีการใช้สีที่หลากหลายเนื่องจากเป็นภาพที่มีการโอบสีไล่น้ำหนัก การเขียนลวดลายผ้า เกร็ดงู เครื่องทรง และอาวุธ

ธรรมจักร ฐานขาสิงห์ดอกบัว และอีกา มีการใช้สี คือ สีแดงชาด สีหงสบาท สีหงชาด สีเขียวทองอ่อน สีเขียวใบแค สีคราม สีครามฝรั่ง สีดินแดง สีเหลืองนวลจันทร์ สีเขียวนวล สีขาวผ่อง สีน้ำตาล สีคราม สีดำเข้ม สีนวลเทา สีม่วงดอกผักตบ และสีบัวโรย สีเหล่านี้รวมไปถึงการตัดเส้นที่ขนนกที่โรยหล่นลงมา จะมีการตัดเส้นตามพื้นที่ใกล้บรรยากาศนั้นๆ

กรอบภาพลายก้านขด มีการใช้สีที่กระจายสีจากบรรยากาศของงานมาใช้ คือ สีม่วงดอกผักตบโอบสีด้วยสีม่วงลูกหว้า ตัดเส้นด้วยสีม่วงดอกผักตบเขียวขาว สีเขียวทองอ่อนโอบสีด้วยสีด้วยสีเขียวใบแคตัดเส้นด้วยสีเหลืองนวลจันทร์ สีหงสบาทโอบสีด้วยสีแดงชาด ตัดเส้นด้วยสีหงสบาทเขียวขาว

ภาพจับอมมนุษย์ มีการใช้สี คือ สีทองอะคริลิคโอบเงาด้วยสีน้ำตาลไหม้เพื่อลดความเด่นของสีทอง เขียนลายชุดเกราะด้วยสีคราม สีเขียวใบแค สีเขียวดิน ลายผ้าของยักษ์ - ลิง สีงาช้าง สีน้ำตาล สีเขียวไพร่ สีคราม สีเขียวตั้งแซโอบสีเขียวใบแค สีน้ำไหล สีแดงชาด สีหงสบาท

สีพื้นหลังของงาน มีการใช้สี คือ สีม่วงเข้ม สีม่วงแดง สีแดง สีแดงส้ม สีส้ม สีส้มเหลือง สีเหลืองส้ม สีเหลืองส้ม สีเหลืองรง

การโอบสีคุมบรรยากาศของงาน มีการโอบสีเพื่อกระจายที่บรรยากาศของสีให้อยู่รอบงาน คือ สีเหลืองรงโอบบริเวณจุดเด่นที่สว่างที่สุดของงาน สีครามโอบจากสีอมมนุษย์ครึ่งคนครึ่งงู สีม่วงเข้มโอบพื้นที่ด้านล่างตามสีพื้นหลังของงาน

- วรรณะของสี

ตามลักษณะของงานมีการใช้สีวรรณะร้อนเป็นหลัก และมีการใช้สีวรรณะเย็นเพียงเล็กน้อย แบ่งตามสัดส่วนได้คือ สีวรรณะร้อน : สีวรรณะเย็น 80:20 แม้งานบางส่วนจะมีการใช้สีโทนเย็น เช่น สีเขียวดินก็จะมีผสมสีม่วง สีบรรยากาศของงานเพื่อให้อยู่กับการประกอบกันได้ไม่โดดจนเกินไป

3) การวิเคราะห์รูปร่างและรูปทรง

- รูปร่าง

การวิเคราะห์รูปร่างในการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะค้นหาของมนุษย์ที่ส่งผลต่อพระพุทธศาสนาในสังคมไทยปัจจุบัน

ประเภทของรูปร่าง ที่ปรากฏ ได้แก่

รูปร่างธรรมชาติ

รูปร่างเรขาคณิต

รูปร่างอิสระ

ภาพที่ 99 การวิเคราะห์รูปร่าง และรูปทรง ของผลงานอัสวกลีเส
ข้อมูลจาก : นางสาวนันทชนัน จิตจำ, เมื่อวันที่ 11 พฤษภาคม 2567

ผลการวิเคราะห์รูปร่างในการสร้างสรรค์ผลงาน

รูปร่างธรรมชาติ แทนเป็นสีส้มคิดเป็นร้อยละ 60 ปรากฏรูปร่าง คือ อีกา ขนอีกา มนุษย์ และอมมนุษย์

รูปร่างเรขาคณิต แทนเป็นสีเหลืองคิดเป็นร้อยละ 30 ปรากฏรูปร่าง คือ ธรรมจักร ฐานขาสิงห์ หมวก เสื้อผ้าถุง อาวุธต่างๆ เกราะและเครื่องทรง

รูปร่างอิสระ แทนเป็นสีฟ้าคิดเป็นร้อยละ 10 ปรากฏรูปร่าง คือ กองสุมเปลวไฟ และ ลวดลายกรอบก้านขด

- รูปทรง

การวิเคราะห์รูปทรงในการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะค้นหาของมนุษย์ที่ส่งผลต่อพระพุทธศาสนาในสังคมไทยปัจจุบัน รูปทรงแบ่งออกเป็น 3 ประเภท คือ

รูปร่างธรรมชาติ

รูปร่างเรขาคณิต

รูปร่างอิสระ

ผลการวิเคราะห์รูปทรงในการสร้างสรรค์ผลงาน

รูปร่างธรรมชาติ แทนเป็นสี่เหลี่ยมคิดเป็นร้อยละ 60 ปรากฏรูปร่าง คือ อีกา ขนอีกา มนุษย์ และอมมนุษย์

รูปร่างเรขาคณิต แทนเป็นสี่เหลี่ยมคิดเป็นร้อยละ 30 ปรากฏรูปร่าง คือ ธรรมจักร ฐานขาสิงห์ หมวก เสื้อผ้าต่าง ๆ เกราะและเครื่องทรง

รูปร่างอิสระ แทนเป็นสี่เหลี่ยมคิดเป็นร้อยละ 10 ปรากฏรูปร่าง คือ กองสุมเปลวไฟ และ ลวดลายกรอบกำนด

4) การวิเคราะห์มิติและบริเวณว่าง

- มิติ

การวิเคราะห์มิติในการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะค้นหาของมนุษย์ที่ส่งผลต่อพระพุทธศาสนาในสังคมไทยปัจจุบัน

มิติทำให้เกิดความลึกแบ่งออกเป็น 3 ระยะ ได้แก่

ระยะที่ 1 ระยะที่สว่างเด่นชัด กำหนดพื้นที่ให้มีสีสว่างน้ำหนักอ่อน

ระยะที่ 2 ระยะที่อยู่ตรงกลาง กำหนดพื้นที่ให้มีสีเทาน้ำหนักกลาง

ระยะที่ 3 ระยะที่อยู่ลึกที่สุด กำหนดพื้นที่ให้มีสีดำน้ำหนักเข้ม

ภาพที่ 100 การวิเคราะห์มิติของ ผลงานอัสวกลีเส

ข้อมูลจาก : นางสาวนัทรชนัน จิตจำ, เมื่อวันที่ 11 พฤษภาคม 2567

ระยะที่ 1 ระยะที่สว่างเด่นชัด กำหนดพื้นที่ให้มีสีสว่างน้ำหนักอ่อน ปรากฏในบริเวณ รูปทรง ธรรมจักรและฐานขาสิงห์ที่มีดอกบัวรองรับที่เป็นจุดเด่นจัดวางอยู่ด้านบนซ้ายของตัวผลงาน เส้น สีเทาพื้นที่ที่ไม่ได้รับการโอบสี

ระยะที่ 2 ระยะที่อยู่ตรงกลาง กำหนดพื้นที่ให้มีสีเทาน้ำหนักกลาง ปรากฏในบริเวณตัวภาพ ตัวละครเล่าเรื่องราว ภาพมนุษย์ครึ่งคนครึ่งงูแลกลุ่มภาพจับ

ระยะที่ 3 ระยะที่อยู่ลึกที่สุด กำหนดพื้นที่ให้มีสีดำน้ำหนักเข้ม ปรากฏในบริเวณ ตัวภาพตัวละครบริเวณด้านล่างที่ได้โอบสีบรรยากาศสีเข้ม ทำให้ภาพมีความลึก มีมิติมากขึ้น

- บริเวณว่าง

การวิเคราะห์บริเวณว่างแบ่งออกได้ดังนี้ คือ

พื้นที่ว่างภายนอกตัวผลงาน กำหนดให้พื้นที่บริเวณสีดำ

พื้นที่ในพื้นที่บริเวณตัวผลงาน กำหนดให้พื้นที่บริเวณสีแดง

พื้นที่ในบริเวณตัวผลงาน กำหนดให้พื้นที่บริเวณสีขาว

ภาพที่ 101 การวิเคราะห์บริเวณว่าง ของผลงานอัสวกิเลส

ข้อมูลจาก : นางสาวนันทชนัน จิตจำ, เมื่อวันที่ 11 พฤษภาคม 2567

ผลการวิเคราะห์พื้นที่ในบริเวณว่างจากการสร้างสรรค์ผลงาน สรุปได้ดังนี้

พื้นที่บริเวณสีดำ คือ พื้นที่ว่างภายนอกตัวผลงานปรากฏบริเวณ พื้นที่กองสุ่มไฟบริเวณนอกภาพจับ และพื้นหลังของงานที่ได้สร้างพื้นผิวไว้

พื้นที่บริเวณสีแดง คือ พื้นที่ในบริเวณตัวผลงานปรากฏบริเวณ ที่มีการถมพื้นลวดลายของกรอบก้านขด พื้นที่การเชื่อมสลายของธรรมจักร บริเวณตัวภาพ ตัวละครที่มีการเล่าเรื่องกิเลสค้นหาของมนุษย์ และพื้นที่บริเวณกลุ่มภาพจับ

พื้นที่บริเวณสีขาว คือ พื้นที่บริเวณตัวผลงานปรากฏโดยรอบ ธรรมจักร อีคา มนุษย์ครึ่งคนครึ่งงู ตัวภาพตัวละครที่เล่าเรื่องกิเลสค้นหาของมนุษย์ กลุ่มภาพจับและกรอบลวดลายก้านขด

5) การวิเคราะห์พื้นผิว

การวิเคราะห์พื้นผิวในการสร้างสรรค์ผลงานกิเลสค้นหาของมนุษย์ที่ส่งผลต่อพระพุทธศาสนาในสังคมไทยปัจจุบัน

- ลักษณะของพื้นผิว

มีพื้นผิวที่ยับขรุขระ บริเวณพื้นหลังของงานที่เกิดขึ้นด้วยกระบวนการของมนุษย์สร้างขึ้น เพราะผลงานใช้กลวิธีการใช้ถุงพลาสติกเหลือใช้ตัดเป็นชิ้น และแปะลงไปบนพื้นหลังของงานขณะที่นำสีที่เทลงไปยังเปียกชุ่ม

มีพื้นผิวเรียบ บริเวณกลุ่มกองสุ่มไฟภาพจับ และกรอบลวดลายก้านขด

- ความรู้สึกที่ได้รับจากพื้นผิว

ปรากฏผิวหยาบ เกิดจากการซับสีด้วยถุงพลาสติก ขณะที่สียังเปียกชุ่ม คิดเป็นร้อยละ 70 ของพื้นที่ทั้งหมด บริเวณธรรมจักร ตัวภาพตัวละครที่มีการเล่าเรื่องกิเลสค้นหาของมนุษย์และมนุษย์ครึ่งคนครึ่งงู

ปรากฏผิวเรียบ เกิดจากการขัดเรียบขณะรองพื้นของตัวผลงาน คิดเป็นร้อยละ 30 ของพื้นที่ทั้งหมดบริเวณกลุ่มกองสุ่มไฟภาพจับ และกรอบลวดลายก้านขด

6) การวิเคราะห์โครงสร้างทางทัศนศิลป์

- การวิเคราะห์เอกภาพ

การวิเคราะห์เอกภาพในการสร้างสรรค์ผลงานกิเลสค้นหาของมนุษย์ที่ส่งผลต่อพระพุทธศาสนาในสังคมไทยปัจจุบัน

ความเป็นเอกภาพในส่วนเนื้อหา มีเนื้อหามากกว่า 1 เรื่อง แม้จะมีการเล่าเรื่องกิเลส ตัณหาของมนุษย์ที่ส่งผลต่อพระพุทธศาสนาในสังคมไทยปัจจุบัน แต่ภายในตัวผลงานประกอบไปด้วย ตัวภาพตัวละครที่หลากหลาย คือ ตัวภาพมนุษย์ หรือมารที่กำลังจ้องทำลายพระพุทธศาสนา การต่อสู้ การใช้ความรุนแรง การก่อกวนการกระทำ การพนัน และมนุษย์ครึ่งคนครึ่งงูสื่อถึงตัวละครกิเลสที่กำลังเกี่ยวพันกิเลสตัณหาของมนุษย์ เป็นการแสดงออกในสภาวะด้านลบของจิตใจมนุษย์ที่ส่งผลต่อศาสนาพุทธในสังคมไทย เป็นการเล่าเรื่องราวว่าศาสนาที่เชื่อมได้นั้นมิใช่ตัวตนของศาสนาเอง แต่กลับกลายเป็นผู้คนในสังคมมากกว่าที่ทำให้ความเสื่อมศรัทธาในศาสนา

ความเป็นเอกภาพในการใช้ส่วนประกอบทางศิลปะ เช่น เส้น สี รูปร่าง รูปทรง มิติ บริเวณว่างและพื้นผิว

- เส้น มีการใช้ลักษณะเส้นโค้งเป็นส่วนใหญ่เนื่องจากตัวภาพตัวละคร หรือมนุษย์ โครงสร้างของภาพต่างๆไม่เหมือนกันและมีท่าทางที่หลากหลาย
- สี การใช้สีวรรณะร้อนเป็นหลัก และมีการใช้สีวรรณะเย็นเพียงเล็กน้อย แบ่งตามสัดส่วนได้คือ สีวรรณะร้อน : สีวรรณะเย็น 80:20
- รูปร่างและรูปทรง ส่วนใหญ่เกิดจากธรรมชาติแสดงถึงสัดส่วนอวัยวะส่วนต่างๆ ของกิเลสตัณหาของมนุษย์และมีท่าทางที่หลากหลาย
- มิติและบริเวณว่าง เกิดจากการใช้สีที่ทำให้ภาพผลงานมีความลึกมีมิติ และจุดสว่างทำให้ภาพมีจุดเด่น บริเวณว่างของภาพในผลงานส่วนใหญ่เกิดท่าทางตัวละครที่หลากหลายและซับซ้อน
- พื้นผิว เป็นพื้นผิวที่เกิดขึ้นด้วยกระบวนการที่มนุษย์สร้างขึ้นจากการขัดสีด้วย ฤๅษฏาสติ และพื้นผิวเรียบเล็กน้อยในบริเวณกลุ่มกองสุ่มไฟภาพจับ และกรอบลวดลายก้านขด

- การวิเคราะห์ดูผลงาน

การวิเคราะห์เอกภาพในการสร้างสรรค์ผลงานกิเลสตัณหาของมนุษย์ที่ส่งผลต่อพระพุทธศาสนาในสังคมไทยปัจจุบัน

ภาพที่ 102 การวิเคราะห์ดูยภาพ ของผลงานอาสวกิเลส

ข้อมูลจาก : นางสาวนัทธชนัน จิตจำ, เมื่อวันที่ 12 พฤษภาคม 2567

ความสมดุล ลักษณะงานมีความสมดุลแบบซ้ายและขวาไม่เท่ากัน

เส้นแกนภายในผลงาน มี 2 ลักษณะใหญ่ๆคือ

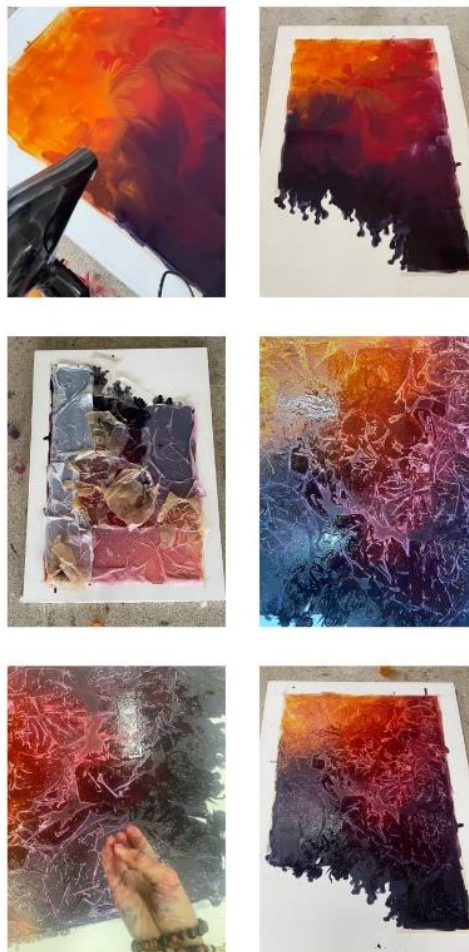
- เส้นสีแดง หมายถึง เส้นโค้งหลักหรือเส้นแกนโครงสร้างโดยรวม เป็นจุดนำการเล่าเรื่องของผลงาน รวมทั้งกลุ่มภาพจับ ตัวภาพตัวละครที่มีการเล่าเรื่องกิเลสตัณหาของมนุษย์ ภาพมนุษย์ครึ่งคนครึ่งงูที่กำลังเกี่ยวพัน และประธานหลักของภาพธรรมจักร ที่เป็นสัญลักษณ์แทนศาสนา

- เส้นสีน้ำเงิน หมายถึง เส้นแกนตัวเล่าเรื่องของภาพ เกิดเส้นแกนทแยงมุมจากตัวละครทุกส่วนทั้งภาพจับ ตัวภาพตัวละครที่มีการเล่าเรื่องกิเลสตัณหาของมนุษย์ ภาพมนุษย์ครึ่งคนครึ่งงูที่กำลังเกี่ยวพัน เป็นองค์ประกอบรอง

4.1.3 การวิเคราะห์ด้านเทคนิค

ลักษณะในการสร้างสรรค์ผลงานกิเลสตัณหาของมนุษย์ที่ส่งผลต่อพระพุทธศาสนาในสังคมไทยปัจจุบัน เป็นผลงานจิตรกรรมไทยแนวประเพณี มีเทคนิคการสร้างสรรค์ผลงานดังต่อไปนี้

1) เทคนิคการสร้างพื้นผิว ในบริเวณพื้นหลังของผลงาน

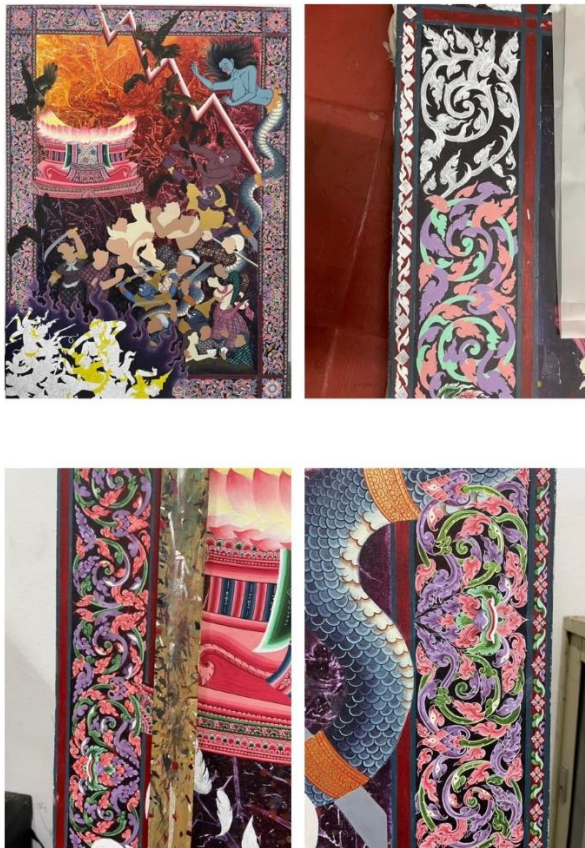

ภาพที่ 103 การวิเคราะห์เทคนิคพื้นผิว ของผลงานอาสวกิเลส

ข้อมูลจาก : นางสาวนัทธชนัน จิตจำ, เมื่อวันที่ 12 พฤษภาคม 2567

ผสมน้ำสีที่ต้องการเตรียมไว้ และใช้โดร์ฟเป่าสีให้กลั่นกันจากนั้นนำถุงพลาสติกเหลือ ใช้มาซับในขณะที่สียังเปียกชุ่ม รอให้แห้งหมาดๆ สามารถดึงออกได้และกระจายสีให้ทั่วงานโดยใช้การดีดสี จะเกิดลักษณะพื้นผิวรอยยับของถุงพลาสติก

2) เทคนิคการเขียนสีระบายเรียบ

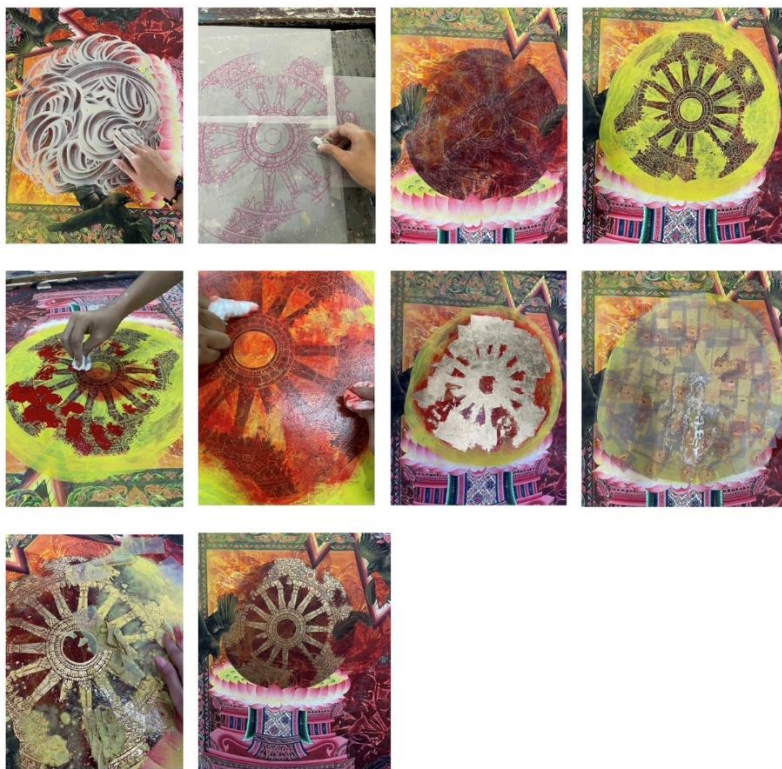

ภาพที่ 104 การวิเคราะห์เทคนิคการเขียนสีระบายเรียบ ของผลงานอัสวกิเลส

ข้อมูลจาก : นางสาวนันทชนัน จิตจำ, เมื่อวันที่ 12 พฤษภาคม 2567

ใช้สีอะคริลิกลักษณะด้านผสมเก็บไว้ การใช้เทคนิคนี้เป็นพื้นฐานของงานจิตรกรรมไทย คือ การระบายสีเรียบ การสร้างเทคนิคการระบายเรียบให้ดูมีมิติและน้ำหนักมากขึ้น คือการใช้น้ำสีมาระบายไล่เป็นชั้นๆ เพื่อให้ภาพเกิดการทับซ้อนเหมือนมีน้ำหนักหลายระดับ การตัดเส้นควรเลือกสีที่ตัดเส้นแล้วให้ภาพมีความเด่นชัดขึ้น

3) เทคนิคการเขียนลายรดน้ำ

ภาพที่ 105 การวิเคราะห์เทคนิคการเขียนลายรดน้ำ ของผลงานอัสวกิเลส

ข้อมูลจาก : นางสาวนันทชนัน จิตจำ, เมื่อวันที่ 12 พฤษภาคม 2567

ลายรดน้ำ เป็นงานประณีตศิลป์ของไทย งานประเภทลายรดน้ำได้แพร่หลายและเป็นที่นิยมเรื่อยมาจนถึงสมัยอยุธยา และต่อมาถึงสมัยรัตนโกสินทร์ ด้วยเวลาที่ผ่านไปและการรับอิทธิพลเข้ามาหลายฝ่าย เทคนิคการเขียนลายรดน้ำของผู้วิจัยมีการประยุกต์ใช้จากแบบโบราณแต่ผลงานยังมีความปราณีตอ่อนช้อยและถูกเขียนให้อยู่ในสภาวะหลุตร้อนที่ดูเสื่อมสลาย

โดยผู้วิจัยมีการเขียนบนพื้นงานที่มีลักษณะเขียนสีอยู่แล้ว จึงใช้สเปรย์พ่นเคลือบด้านเพื่อป้องกันการหลุดลอกของผลงาน จากการปรุกลายแบบกรรมวิธีการโบราณ ผู้วิจัยได้เปลี่ยนเป็นการฝนสีชอล์คฝุ่นลอกกลายลงบนต้นแบบ ได้ประยุกต์ใช้เป็นสีโปสเตอร์ผสมกับน้ำกาวยกระถินแทนแร่หินทรดาล ยางรักแท้ที่มีราคาแพงได้ประยุกต์ใช้เป็นสีเฟล็กซ์ โดยผู้วิจัยได้เลือกเป็นสีเฟล็กซ์แดง โดยผลลัพธ์ที่ได้มีความน่าพึงพอใจ

สรุปผลการสร้างสรรค์และการวิเคราะห์ผลงานศิลปศึกษานิพนธ์

ตลอดการสร้างสรรค์ผลงานศิลปศึกษานิพนธ์ ในหัวข้อ “กิเลสตัณหาของมนุษย์ที่ส่งผลต่อพุทธศาสนาในสังคมไทยปัจจุบัน” ผู้วิจัยได้มีการศึกษาแนวทาง ทางด้านรูปแบบ เทคนิค และวิธีการ มาโดยตลอด เพื่อให้เกิดการพัฒนาด้านทักษะในการสร้างสรรค์ผลงานศิลปศึกษานิพนธ์ และได้ศึกษา ผลงานศิลปินในอดีตและปัจจุบัน เช่น อนุพงษ์ จันทร, วิเชียร แซ่ไซ้, และอรดา น้อยน้ำเที่ยง ล้วนแต่ เป็นศิลปินที่สร้างสรรค์ผลงานในด้านความงาม ทั้งด้านลวดลายของผ้า สัดส่วนรูปร่างมนุษย์ อมนุษย์ ในอุดมคติ ทั้งด้านความหมายและสัญลักษณ์ต่างๆ ทั้งนี้ผู้วิจัยได้ศึกษาเพื่อการสร้างสรรค์ การเรียนรู้ได้ นำมาปรับเปลี่ยนและพัฒนาให้เข้ากับผลงานของตนเอง เช่น ลายผ้าวัดสุพรรณาราม ภาพจับวัดสุทัศน์ เทพวรารามราชวรมหาวิหาร และผู้วิจัยได้ศึกษาถอดลายเส้นมาเป็นลายเส้นของผู้วิจัยจากผลงาน ประติมากรรม คือ ธรรมจักรศิลปะทวาราวดี และฐานขาสีหิงส์ปั้น ศิลปะอยุธยา ล้วนเป็นข้อมูลและ องค์ประกอบสำคัญให้ผู้วิจัยได้นำเอาแนวทางมาวิเคราะห์ปรับใช้ในรูปแบบของตนเองเพื่อให้ได้ผลงาน ที่สะท้อนแนวคิดและอารมณ์ ตามเนื้อหาประเด็นของผลงาน

ในขั้นตอนการสร้างสรรค์ผลงานศิลปศึกษานิพนธ์ ที่ประกอบไปด้วยเทคนิคการสร้าง พื้นผิวในบริเวณพื้นหลังของผลงาน เทคนิคเขียนสีระบายเรียบเป็นพื้นฐานของงานจิตรกรรมไทย การสร้างเทคนิคการระบายเรียบให้ดูมีมิติและน้ำหนักมากขึ้น คือการใช้สีมาระบายไล่เป็นชั้นๆ เพื่อให้ภาพเกิดการทับซ้อนเหมือนมีน้ำหนักหลายระดับ และเทคนิคการเขียนลายรดน้ำ ที่ประยุกต์ จากการปูลายแบบกรรมวิธีการโบราณ ผู้วิจัยได้เปลี่ยนเป็นการฝนสีชอล์ค ฝุ่นลากลอยลงบนต้นแบบ ได้ประยุกต์ใช้เป็นสีโปสเตอร์ผสมกับน้ำกาวกระถินแทนแร่หินทรดาล ยางรักแท้ที่มีราคาแพงได้ ประยุกต์ใช้เป็นสีเฟล็กซ์ โดยผู้วิจัยได้เลือกเป็นสีเฟล็กซ์แดง โดยผลลัพธ์ที่ได้มีความน่าพึงพอใจ

บทที่ 5

สรุป อภิปรายและข้อเสนอแนะ

5.1. สรุปผลการวิจัย

ผู้วิจัยได้ศึกษาข้อมูลที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ หลักธรรมคำสอนพระไตรปิฎก ทฤษฎีต่างๆ อิทธิพลทางสังคม เทคนิค วิธีการ รูปแบบผลงาน และประสบการณ์ของผู้วิจัย แล้วนำมาต่อยอดสร้างสรรค์เป็นผลงานศิลปศึกษานิพนธ์ ในรูปแบบจิตรกรรมไทยแนวประเพณี โดยมีอาจารย์ให้คำปรึกษาเป็นผู้แนะนำ และชี้แนะแนวทางในการสร้างสรรค์และแก้ไขปัญหา ตลอดเวลาการทำงานของผู้วิจัยได้ทราบถึงปัญหาที่เกิดขึ้นภายในชิ้นงาน ในขณะเดียวกันก็ได้เรียนรู้เพิ่มเติมเทคนิควิธีการปรับปรุงแก้ไขและสร้างสรรค์งาน จนผลงานศิลปศึกษานิพนธ์นี้สำเร็จลุล่วงได้ดี

ผลงานสร้างสรรค์ศิลปศึกษานิพนธ์ ในหัวข้อ “กิเลสตัณหาของมนุษย์ที่ส่งผลต่อพระพุทธศาสนาในสังคมไทยปัจจุบัน” ผลงานสร้างสรรค์สะท้อนปัญหากิเลสตัณหาของมนุษย์ที่ส่งผลต่อพระพุทธศาสนาในสังคมไทยปัจจุบัน ด้วยรูปภาพที่แสดงออกเป็นภาพมนุษย์ ภาพหม่มมาร และภาพบุคคลที่มีอยู่ในสภาวะพัวพันยุ่งเหยิง แสดงในอากัปกิริยาต่อสู้อย่างดิ้นรน ทำลายล้าง ไม่ว่าจะเป็นการพนัน เมาสุรา กามตัณหาราคะ หรือความรุนแรงที่ก่อให้เกิดปัญหาภายในสังคม สิ่งเหล่านี้ล้วนมาจากกิเลสในจิตใจของมนุษย์ สร้างขึ้นด้วยการใช้บรรยากาศสีโทนมืดหม่น และมีการใช้จุดเด่นเป็นจุดใดจุดหนึ่งคือธรรมจักรที่เป็นสัญลักษณ์แทนพระธรรมคำสอนที่เผยแผ่ออกไป ด้วยสีเหลืองสว่างที่มีความหมายถึงล้อแห่งธรรม คือธรรมมะอันประเสริฐที่พระพุทธเจ้าได้เผยแผ่ออกไป ที่อยู่ในสภาวะหลุดร่อนที่เกิดจากการโดนทำลาย ประกอบกับกระบวนการเขียนลายรดน้ำ ที่ใช้ทองคำเปลว ทำให้เป็นจุดที่เด่นที่สุดของผลงาน

ผลงานศิลปศึกษานิพนธ์ “กิเลสตัณหาของมนุษย์ที่ส่งผลต่อพระพุทธศาสนาในสังคมไทยปัจจุบัน” ได้รับแรงบันดาลใจในการสร้างสรรค์ผลงาน เป็นการแสดงออกในสภาวะด้านลบของจิตใจมนุษย์ที่ส่งผลต่อศาสนาพุทธในสังคมไทย ที่ด้วยปัญหานี้ผู้วิจัยจึงได้ตระหนักได้ว่าศาสนาที่เสื่อมได้นั้นมิใช่ตัวตนของศาสนาเอง แต่กลับกลายเป็นผู้คนในสังคมมากกว่าที่ทำให้ความเสื่อมศรัทธาในศาสนา

5.2. อภิปรายผลการวิจัย

ข้อค้นพบที่เกิดขึ้นจากการสร้างสรรค์ผลงาน ด้วยกระบวนการทางทัศนศิลป์ที่สะท้อนเรื่องราวของความศรัทธาที่มีต่อศาสนาจากการกระทำของมนุษย์ ซึ่งจากผลการสร้างสรรค์ พบได้ว่าเนื้อหาการดำเนินเรื่องราว มีความสอดคล้องกับผลงานสร้างสรรค์ของอนุพงษ์ จันทร เรื่อง ภิกษุสันดานกา ที่มีการใช้อีกาเป็นตัวดำเนินเรื่องราว เป็นภาพประกอบที่น่าสนใจ ที่คติความเชื่อของไทยเชื่อว่า เป็นสัตว์สันดานดิบที่ไม่ดี ขี้ขโมย พบเห็นได้จากสำนวนไทยหรือนิทานอีสป ที่จะนำเอาเรื่องราว

ลักษณะของอีกามาใช้ ในด้านของการใช้โหนดสี มีความสอดคล้องกับผลงานสร้างสรรค์ของวิเชียร แซ่ไข่ เป็นการใช้โหนดสีโหนดร้อน จะมีการระบายโหนดสีรอบข้างให้ดูมีความทึบ มีดหม่น และใช้จุดสว่างเป็นจุดที่เด่นที่สุด โดยจัดวางภาพธรรมจักรให้มีความหลุดกร่อน ที่อยู่ในสภาวะที่เสื่อมศรัทธาของศาสนา การเล่าเรื่องราวสะท้อนสังคมในกิเลสตัณหาต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นการเล่นพนัน ตี๋มสุรา ตัณหากามราคะ นั้นมีความสอดคล้องกับผลงานสร้างสรรค์ของอรดา น้อยน้ำเที่ยงได้สร้างสรรค์ผลงานสภาวะเงาสะท้อนสังคม มีท่าทางอาภักปฏิกิริยาของตัวละครบางส่วนที่น่าสนใจ

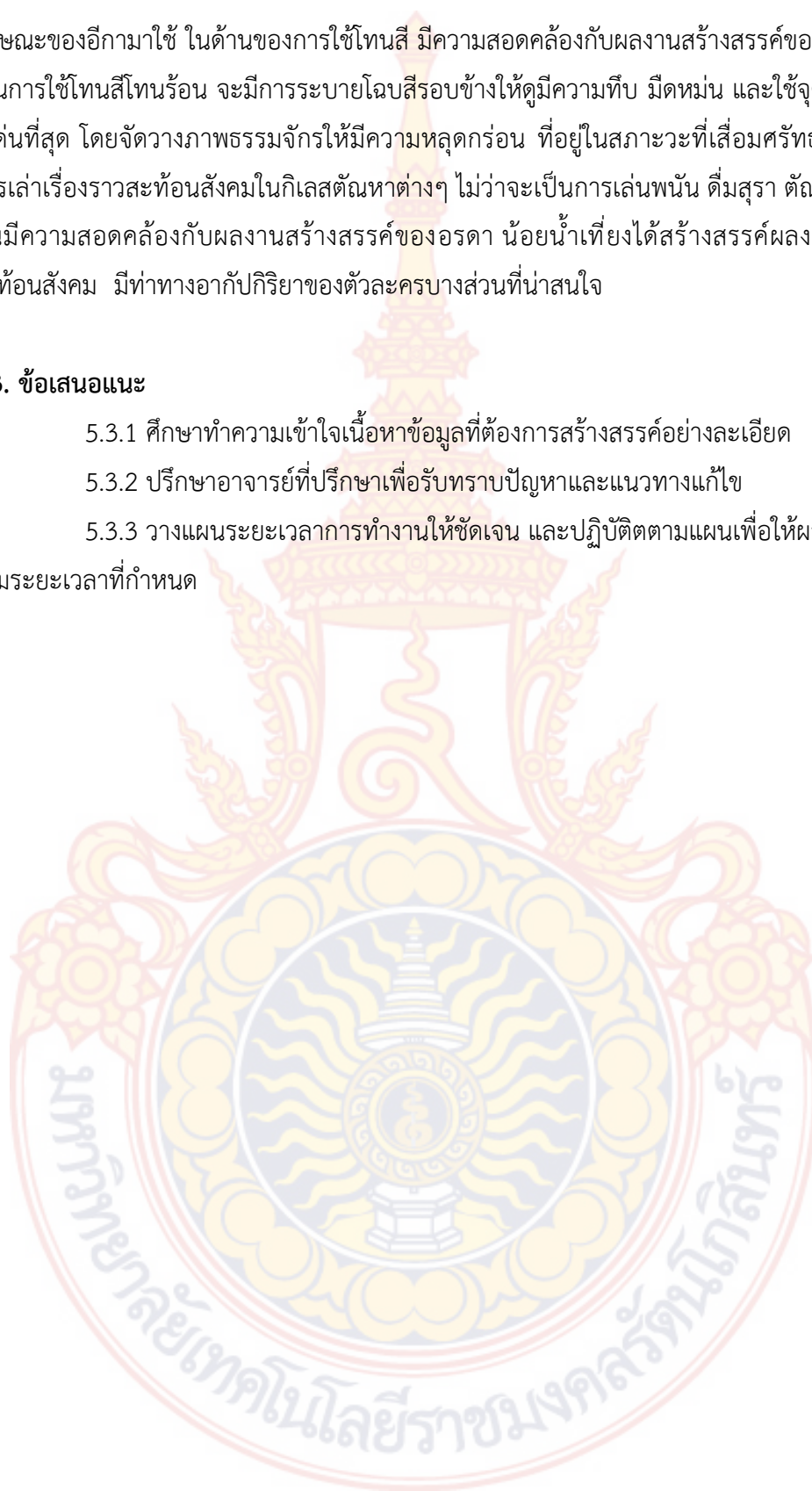
5.3. ข้อเสนอแนะ

5.3.1 ศึกษาทำความเข้าใจเนื้อหาข้อมูลที่ต้องการสร้างสรรค์อย่างละเอียด

5.3.2 ปรึกษาอาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อรับทราบปัญหาและแนวทางแก้ไข

5.3.3 วางแผนระยะเวลาการทำงานให้ชัดเจน และปฏิบัติตามแผนเพื่อให้ผลงานสำเร็จ

ตามระยะเวลาที่กำหนด

บรรณานุกรม

- เกษศิริรินทร์ ผลธรรมปาไลต์. มปป. ถอดสูตร สีฝุ่นไทยโทน จากธรรมชาติ. เข้าถึงได้จาก https://www.sarakadeelite.com/arts_and_culture/thaitone-colours/. สืบค้นเมื่อ 2 ธันวาคม 2566
- รัฐภูมิ ผิวพันมิตร. 2552. การแฝงตัวของต้นหามเนียมในพุทธสังคัมปัจจุบัน. หน้า1. ศิลป
มหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตกรรม ภาควิชาจิตกรรม มหาวิทยาลัยศิลปากร
- ทวีวัฒน์ จารวณโณ. 2562. ชีวิต จิต มนุษย์ ภาพนา. หน้า38.
- ทิพย์นภา หวนสุริยา. 2563. **Social Psychology** จิตวิทยาสังคม. หน้า63. เข้าถึงได้จาก <https://bookscape.co/social-psychology-summary>. สืบค้นเมื่อ 3 มีนาคม 2567,
- นฤทธิ วัฒนภู. 2552. ลายรดน้ำ. หน้า7. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ : วาดศิลป์
- บุญเตือน ศรีวรพจน์. 2556. จิตรกรรมรามเกียรติ์วัดสุทัศนเทพวราราม. หน้า64. กรุงเทพฯ : สำนัก
วรรณกรรมและประวัติศาสตร์ กรมศิลปากร.
- บุญเยี่ยม แยมเมือง. 2537. สุนทรียะทางทัศนศิลป์. หน้า119. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์
- พอล ไคลน์แมน. 2565. **จิตวิทยา 101**. หน้า151-152. กรุงเทพฯ : แอร์โรว์.
- เพื่อ หริพิทักษ์ และอนันต์ วิริยะพินิจ. 2531. การศึกษาวิเคราะห์ภาพจิตรกรรมไทยฝาผนัง. หน้า
194-196. สำนักหอสมุด : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
- มารุต อัมรานนท์. 2541. “ศิลปะพื้นบ้านและสาเหตุแห่งการเกิด” ใน วารสาร มศว ศิลปวัฒนธรรม.
หน้า49.
- มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์ วิทยาลัยเพาะช่าง. **นิทรรศการศิลปนิพนธ์
ไทป์ - ไทย จิตรกรรมไทย รุ่น 106**. หน้า19.
- มหาวิทยาลัยรามคำแหง. **จิตวิทยาตะวันตกและพุทธจิตวิทยา**. เข้าถึงได้จาก [http://old-book.ru.ac.th/e-book/p/YP/212\(50\)5/YP212-1.pdf](http://old-book.ru.ac.th/e-book/p/YP/212(50)5/YP212-1.pdf). สืบค้นเมื่อ 5 มีนาคม 2567
- มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช. 2537. เอกสารการสอนชุด **ไทยคดีศึกษา หน่วยที่ 8 – 15**. หน้า
192. นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- พระเมธีวชิโรดม. 2555. **กิเลส Management**. หน้า6. พิมพ์ครั้งที่ 1. ปราณ.
- วิทยาลัยเพาะช่าง. 2546. **นิทรรศการศิลปนิพนธ์ ศิลปะไทย 6**. หน้า82.
- วิรุณ ตั้งเจริญ. 2541. “พัฒนาการศิลปกรรมไทยและศิลปะเพื่อสังคม”. หน้า81. ใน วารสาร มศว
ศิลปวัฒนธรรม.
- วิบูลย์ ลี้สุวรรณ. 2547. **ทัศนศิลป์ไทย**. หน้า31. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ : ชมรมเด็ก.
- วิบูลย์ ลี้สุวรรณ. 2547. **ทัศนศิลป์ไทย**. หน้า46-48. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ : ชมรมเด็ก.

- วศิน อินทสระ. 2563. พระไตรปิฎก ฉบับย่อความและอธิบายความเล่มที่ 1. หน้า232.
พิมพ์ครั้งที่ 1. สำนักพิมพ์ธรรมดา.
- ศรีเรือน แก้วกังวาล. 2561. ทฤษฎีจิตวิทยาบุคลิกภาพ (รู้เขา รู้เรา). หน้า120. พิมพ์ครั้งที่ 17.
กรุงเทพฯ : หมอชาวบ้าน
- ศักดิ์ชัย สายสิงห์. 2547. ศิลปะทวาราวดี วัฒนธรรมพุทธศาสนายุคแรกเริ่มในดินแดนไทย. หน้า
241. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ : เมืองโบราณ
- ศักดิ์ชัย สายสิงห์. 2547. ศิลปะทวาราวดี วัฒนธรรมพุทธศาสนายุคแรกเริ่มในดินแดนไทย. หน้า
246. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ : เมืองโบราณ
- เศรษฐมนตร์ กาญจนกุล. 2548. เส้นสายลายไทย ลายผ้าในจิตรกรรมไทย. หน้า17. พิมพ์ครั้งที่ 1.
กรุงเทพฯ : เศรษฐศิลป์
- สนั่น รัตนะ. 2545. ศิลปะลายรดน้ำ. หน้า20. กรุงเทพฯ : สิปประภา.
- สมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์, (ป. อ. ปยุตฺโต). 2546. พจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลธรรม.
พิมพ์ครั้งที่ 12. เข้าถึงได้จาก http://84000.org/tipikata/dic/d_item.php?i=74.
สืบค้นเมื่อ 22 มกราคม 2567
- อันธิมา ทศคร. มปป. "Art & Philosophy: ศิลปะกับปรัชญา". เข้าถึงได้จาก http://art-philosophy.blogspot.com/2008/02/blog-post_28.html. สืบค้นเมื่อ 13 ธันวาคม
2566
- อินทวรรณ เชยชื่นสกุล. 2552. ทานพุทธทาสกับอำนาจวัตถุนิยม. หน้า85. พิมพ์ครั้งที่ 1.
กรุงเทพฯ : ตาตา พับลิเคชั่น.

ประวัติผู้ศึกษา

ชื่อ - สกุล	นางสาวนัทธนัน จิตจำ
ภูมิลำเนาเดิม	บ้านเลขที่ 41 ม.6 ต.เขาเขน อ.ปลายพระยา จ.กระบี่
	รหัสไปรษณีย์ 81160
วัน เดือน ปีเกิด	02 กุมภาพันธ์ 2546
การศึกษา	
พ.ศ. 2561	ประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) ประเภทวิชาศิลปกรรม สาขาจิตรศิลป์ วิทยาลัยอาชีวศึกษาสุราษฎร์ธานี
สถานศึกษา	
พ.ศ. 2564	กำลังศึกษาในระดับปริญญาตรี ศึกษาศาสตรบัณฑิต สาขาศิลปศึกษา แขนงศิลปะประจำชาติ วิชาเอกจิตรกรรมไทย วิทยาลัยเพาะช่าง มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์
ปีที่สำเร็จการศึกษา	2568
ประสบการณ์และการแสดงงาน	
พ.ศ. 2565	ร่วมแสดงผลงานวันเกิดเพาะช่างครบรอบวาระ 110 ปี
พ.ศ. 2565	รับทุนการศึกษา “กองทุน หม่อมราชวงศ์ ดิลก - จุฬาลักษณ์ จุฑาทุช”
พ.ศ. 2566	ร่วมแสดงผลงาน “โครงการ คั่นช่อง ส่องพุทธศิลป์ ครั้งที่ 3”
พ.ศ. 2566	วิทยากรให้ความรู้แก่นักเรียนระดับมัธยมศึกษา “ค่ายศิลปะ Art Camp ครั้งที่ 3” ณ โรงเรียนพระแสงวิทยา จ. สุราษฎร์ธานี
พ.ศ. 2567	ร่วมฉลุลาย ประคบทองลงบนเสาในพระอุโบสถ วัดเวฬุวนาราม (ไผ่เขียว) จ.กรุงเทพมหานคร
พ.ศ. 2567	แสดงผลงานนิทรรศการศิลปศึกษานิพนธ์ “จติ: Juti art Education Exhibition”
พ.ศ. 2567	ปฏิบัติการสอนฝึกประสบการณ์วิชาชีพ วิทยาลัยอาชีวศึกษานนบุรี
พ.ศ. 2568	รับการคัดเลือกเป็นตัวแทนสาขาศิลปศึกษาของทุนนริศรานวัตกรรม ประจำปีการศึกษา 2568

